

**ГЛАВНА СЛУЖБА ЗА РЕВИЗИЈУ
ЈАВНОГ СЕКТОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

**ГОДИШЊИ РЕВИЗОРСКИ ИЗВЈЕШТАЈ
за 2024. годину**

сачињен у складу са чланом 21, став 6.
Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске
(„Службени гласник Републике Српске“, бр. 98/05 и 20/14)

Бања Лука, август 2024. године

Садржај:

УВОД	1
1. Ревизије које проводи Главна служба за ревизију	2
2. Финансијске ревизије у извјештајном периоду	4
2.1. Финансијске ревизије за 2022. годину проведене од 1.8. до 31.12.2023.	5
2.1.1. Финансијске ревизије општина/градова за 2022. годину	6
2.1.2. Финансијске ревизије јавних установа	15
2.1.3. Финансијске ревизије комуналних предузећа и других субјеката	23
2.2. Финансијске ревизије за 2023. годину проведене од 1.1. до 31.7.2024.	31
2.2.1. Ревизије корисника буџета Републике – обавезне по Закону (чл. 18.).....	32
2.2.2. Финансијске ревизије фондова обавезног социјалног осигурања	39
2.2.3. Финансијске ревизије јавних установа и других субјеката	40
2.2.4. Финансијске ревизије јединица локалне самоуправе	49
2.3. Ангажмани финансијске ревизије на провјери статуса датих препорука	58
2.4. Препоруке дате субјектима ревизије у извјештајном периоду	58
3. Ревизије учинка у извјештајном периоду	61
3.1. Окончане ревизије учинка у извјештајном периоду и ревизије у току	61
3.2. Резултати проведених ревизија учинка	63
3.2.1. Општи закључци и препоруке ревизије учинка	63
3.2.2. Појединачни извјештаји ревизије учинка у извјештајном периоду	64
„Функционисање заштите потрошача“	64
„Управљање залихама лијекова у домовима здравља Републике Српске“	65
„Управљање туристичким организацијама“	66
„Функционисање система за управљање комуналним отпадом“	67
„Мјере и активности за равноправност полова институција Републике Српске“	68
„Превенција вршњачког насиља у Републици Српској“	70
3.2.3. Резултати накнадних прегледа провођења препорука	71
3.3. Провођење препорука ревизије учинка	72

УВОД

У складу са одредбама члана 21, став 6. Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 98/05 и 20/14), Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске (у даљем тексту: Главна служба за ревизију) обавезна је да Народној скупштини Републике Српске поднесе Годишњи ревизорски извјештај у којем обухвата најважније налазе и препоруке из финансијске ревизије и ревизије учинка за протекли извјештајни период и који се доставља заједно са извјештајем о ревизији Консолидованог годишњег финансијског извјештаја за кориснике буџета Републике Српске. На тај начин, Годишњи ревизорски извјештај за 2024. годину се односи на период од 1. августа до 31. децембра 2023. године, односно на ревизије проведене у складу са годишњим планом ревизија за 2023. годину и на период од 1. јануара до 31. јула 2024. године.

Врховне ревизорске институције у свакој земљи уобичајено имају значајну улогу у ревизији система и процеса управљања јавним средствима. Као такве, оне континуирано доприносе стабилности система финансијског управљања, јачању транспарентности и одговорности свих корисника јавних средстава у оквиру свеукупне јавне потрошње. У складу са законом, Главна служба за ревизију је у свом раду, обавезна да примјењује INTOSAI¹ стандарде ревизије и ревизорске стандарде Међународне федерације рачуновођа (IFAC²). Скуп стандарда ревизије јавног сектора (у даљем тексту: ISSAI³) дио је ширег INTOSAI оквира професионалних објава/саопштења којег, према важећој класификацији из 2019. године, чине: INTOSAI принципи (INTOSAI-P) у које спадају Лимска и Мексичка декларација, као и принципи транспарентности и одговорности; затим Међународни стандарди врховних ревизорских институција (ISSAI) и Смјернице или INTOSAI *Guidance* (GUID) као конкретнија упутства за ревизоре јавног сектора у подручју финансијске ревизије, ревизије учинка, ревизије усклађености, као и ревизије у специфичним подручјима.

У свом раду, ревизори Главне службе за ревизију се ослањају на методологије које представљају основ за професионално дјеловање службе и то:

- Методологију за финансијску ревизију,
- Методологију ревизије учинка и
- Методологију за контролу квалитета.

Ове методологије су у највећој могућој мјери ажуриране и усклађене са ISSAI стандардима и смјерницама и другим релевантним стандардима и правилима садржаним у оквиру међународних ревизорских стандарда који се у Републици Српској примјењују при провођењу екстерне ревизије јавног сектора, чиме је обезбијеђено да Главна служба за ревизију функционише као независан и професионалан институционални облик парламентарног надзора у Републици Српској.

---

¹ INTOSAI је акроним назива „The International Organisation of Supreme Audit Institutions“, односно Међународна организација врховних ревизорских институција.

² Детаљније на www.ifac.org.

³ ISSAI (International Standards of Supreme Audit Institutions) је скуп стандарда за ревизију јавног сектора развијен од стране INTOSAI-ја.

1. Ревизије које проводи Главна служба за ревизију

У складу са одредбама Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске (у даљем тексту: Закон), Главна служба за ревизију је у извјештајном периоду вршила финансијске ревизије и ревизије учинка, а према раније утврђеном годишњем плану ревизија. У извјештајном периоду, тј. од 1. августа 2023. године до 31. јула 2024. године није било других специфичних (посебних) ревизија према чл. 13. став 1. тачка в) Закона.

Главна служба за ревизију је Законом овлашћена да врши ревизију: Народне скупштине Републике Српске, Службе Предсједника Републике Српске, Генералног секретаријата Владе Републике Српске, министарства и других републичких органа, Вијећа народа Републике Српске, свих других буџетских институција које се финансирају из буџета, затим фондова и других ванбуџетских институција основаних посебним законом, буџета општина и градова у Републици Српској, те средстава додијељених из буџета институција/организација и било којих средстава која су било којој институцији обезбијеђена за реализацију пројеката од стране међународних организација, као зајам или донација за Републику.

Финансијска ревизија, према чл. 18. Закона, обухвата ревизију финансијских извјештаја и ревизију усклађености. Предмет финансијске ревизије су финансијски извјештаји које корисници буџета Републике, општина или градова, ванбуџетски фондови, управне организације, јавна предузећа, јавне установе и други субјекти јавног сектора за једну фискалну/календарску годину сачињавају и достављају у складу са важећим рачуноводственим оквиром у Републици Српској.

Заједно са финансијском ревизијом појединачних субјеката, Главна служба за ревизију проводи и ревизију усклађености, и сходно ISSAI 4000, о томе изражава посебно „мишљење о усклађености“ које се односи на то да ли су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима усклађене са значајним законским и другим прописима којима су регулисане.

Руководства ревидираних институција одговорна су за припрему и фер презентацију информација у финансијским извјештајима. Ова одговорност обухвата осмишљавање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе, настале услед преваре и грешке. Поред одговорности за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, руководства су, такође, одговорна да осигурају да су активности, финансијске трансакције и информације исказане у финансијским извјештајима у складу са прописима којима су регулисане.

Ревизорско мишљење о томе да ли финансијски извјештаји ревидираног субјекта истинито и објективно приказују, у свим материјално значајним аспектима, финансијско стање имовине и обавеза на дан билансирања; новчане токове, приходе, примитке, расходе и издатке, као и извршење буџета (за буџетске кориснике), у складу са прописаним оквиром финансијског извјештавања за јавни сектор важећим у Републици Српској, изражава се у стандардизованој форми у складу са ISSAI, а оно може бити: немодификовано или тзв. позитивно, односно мишљење без квалификација и модификовано мишљење које има три врсте (мишљење са резервом, негативно мишљење и уздржавајуће мишљење).

Врсте мишљења о усклађености су као и код мишљења о финансијским извјештајима, те је тако могуће да једном субјекту за исти ревидирани период буде изражено различито мишљење о финансијским извјештајима и о усклађености, с обзиром на то да одређене неусклађености могу бити значајне с једног или другог аспекта.

Ревизија учинка је посебна врста ревизије која подразумева испитивање активности, програма и пројеката у надлежности Владе Републике Српске и институција јавног сектора у погледу економичности, ефикасности и ефективности, те се том ревизијом

обично обухвата више година и више субјеката повезаних истом темом ревизије учинка. Извјештаји ревизије учинка су, између осталог, и у функцији промовисања доброг управљања и јавности рада институција јавног сектора, а поред налаза који су директно везани за одређену тему/предмет ревизије учинка, садрже закључке и препоруке које су адресиране субјектима из јавног сектора у складу са њиховим улогама, надлежностима и одговорностима.

По завршетку сваке ревизије Главна служба за ревизију припрема нацрт извјештаја о ревизији и доставља га лицу које руководи институцијом ради давања писаних примједби. Рок за достављање примједби је 15 дана по пријему нацрта извјештаја о ревизији, а Главна служба за ревизију дужна је да размотри ове примједбе и да коначан извјештај допуни прихваћеним примједбама. Коначан извјештај доставља се свакој ревидираној институцији и другим корисницима у складу са Законом, а потом се објављује и на интернет-страници (www.gsr-rs.org), чиме сви ревизорски извјештаји постају јавно доступни.

Субјекти којима су упућене препоруке ревизије дужни су да (Главној служби за ревизију, Министарству финансија и надлежном скупштинском одбору) у року од 60 дана од пријема коначног извјештаја доставе акциони план за спровођење препорука, односно преглед мјера и радњи које су предузете ради превазилажења пропуста и неправилности утврђених у ревизорском извјештају.

У свим ревизорским извјештајима финансијске ревизије гдје је присутан континуитет у ревизији наводе се налази и закључци у вези са провођењем препорука датих у претходном извјештају. За субјекте и ревизије које се не врше у континуитету Главна служба за ревизију повремено проводи посебне врсте ангажмана на провјери статуса раније датих препорука и о томе се издаје извјештај у облику закључка да ли су и у којој мјери дате препоруке проведене.

Код ревизије учинка, провјера да ли су препоруке проведене и да ли су активности из акционих планова самих субјеката довеле до реализације препорука ревизије, врши се периодичним ангажовањем у тзв. накнадним прегледима ревизије учинка, о чему се сачињава извјештај.

Главна служба за ревизију је успоставила Регистар препорука (посебно за финансијске ревизије и ревизије учинка), с циљем да се на јединствен и систематичан начин заинтересованим корисницима прикажу све препоруке које су упућене ревидираним институцијама јавног сектора, као и њихов статус у погледу проведеноности. Регистар препорука је доступан на интернет страници Главне службе за ревизију и омогућена је претрага по различитим елементима.

2. Финансијске ревизије у извјештајном периоду

У овом извјештајном периоду, тј. од 1. августа 2023. године до 31. јула 2024. године проведено је укупно 90 појединачних ангажмана финансијске ревизије, у складу са плановима ревизијских активности за 2023. и 2024. годину. Ради се о пет ангажмана на провјери статуса раније датих препорука и 85 финансијских ревизија које, како је то претходно објашњено, обухватају ревизију финансијских извјештаја и заједно с њом ревизију усклађености. То су ревизије:

- 21 корисника буџета Републике код којих је по Закону обавезна финансијска ревизија сваке године,
- четири фонда социјалне заштите,
- Консолидованог годишњег финансијског извјештаја за кориснике прихода буџета Републике Српске за 2023. годину,
- 22 јединице локалне самоуправе (од којих је 13 проведено у периоду 1.8 - 31.12.2023. (за 2022. годину) и 9 ревизија до 31.7.2024. (за 2023. годину);
- 12 установа из области здравства и социјалне заштите;
- осам акционарских друштава (углавном комунална предузећа) и једног друштва са ограниченом одговорношћу;
- осам јавних установа и осам других субјеката (републичка управа, агенција, служба, сервис и др).

Поред тога, Главна служба за ревизију је у извјештајном периоду, као и претходне године провела ревизију финансијских извјештаја Државне ревизорске институције Републике Србије.

На основу проведених финансијских ревизија за претходно побројане субјекте дата су:

Мишљења о финансијским извјештајима

X	X	X	X	X										

- пет негативних мишљења,
- мишљење са резервом за 51 и
- позитивно за 29 субјеката.

Мишљење за усклађеност

		X	X	X										

- три негативна мишљења,
- мишљење са резервом за 50 субјеката и
- позитивно за 32 субјекта.

Код неких субјеката у посебном дијелу извјештаја наведено је и тзв. „скретање пажње“ на одређена питања и ситуације који су предвиђени ISSAI 2706 и ISSAI 4000, односно на чињенице које нису имале утицаја на ревизијско мишљење, али су у складу са стандардима ревизије ревизори процијенили да је потребно да се корисницима финансијских извјештаја те чињенице нагласе, јер неке од њих могу у наредном периоду имати утицаја на мишљење о финансијским извјештајима или о усклађености пословања, а неке захтијевају свеобухватнија рјешења у погледу организације,

планирања или нормативне регулативе. Такве чињенице обично зависе од будућих радњи или догађаја који нису под директном контролом субјекта ревизије или се односе на околности на које нижи буџетски корисници нису могли утицати.

У наставку су у поглављима 2.1. и 2.2. конкретније наведени најзначајнији налази и препоруке проведених финансијских ревизија у периоду 1. август – 31. децембар 2023. године (ревидирани период 2022. година) и у периоду 1. јануар – 31. јули 2024. године (ревидирани период 2023. година).

2.1. Финансијске ревизије за 2022. годину проведене од 1.8. до 31.12.2023.

У складу са планом ревизијских активности за 2023. годину, у периоду од 01.08. до 31.12.2023. године проведено је укупно 36 ангажмана, од чега 32 финансијске ревизије за извјештајни период 2022. године и 4 ангажмана на провјери статуса раније датих препорука (детаљније у дијелу 2.3.). Дакле, у назначеном периоду проведене су финансијске ревизије код:

- 13 јединица локалне самоуправе,
- 12 јавних установа и
- 7 предузећа/друштава (од тога 6 комуналних предузећа и Центар за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида, а.д. Бањалука).

У оквиру ових ревизијских извјештаја дата је укупно 461 препорука, од чега су 233 за отклањање грешака и неправилности везаних за финансијске извјештаје и 228 препорука за отклањање утврђених неусклађености с прописима.

Ревизорска мишљења за 32 субјекта ревидирани у периоду 1.8 – 31.12.2023. године:

- оба мишљења (за финансијске извјештаје и за усклађеност) са резервом су у 27 извјештаја о ревизији,
- негативно мишљење код три субјекта (за финансијске извјештаје ЈКП Соколац и Центар за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бањалука, а за усклађеност ЈК „Градско гробље“ Бањалука) при чему је друго мишљење са резервом,
- мишљење са резервом за финансијске извјештаје уз позитивно мишљење које се односи на усклађеност је код једног субјекта (Општина Челинац) и
- оба позитивна мишљења има један субјект (Општина Хан Пијесак).

У наредном приказу је дата структура мишљења за субјекте који су ревидирани у периоду 1.8. – 31.12.2023. год., а детаљније о тим ревизијама у наставку текста.

Мишљење за ревизије проведене од 1.8. до 31.12.2023.

Графикон бр. 1: Структура датих мишљења за ревизије проведене од 1.8. до 31.12.2023. (ревидирани период је 2022. година)

2.1.1. Финансијске ревизије општина/градова за 2022. годину

У периоду од 01.08. до 31.12.2023. године објављено је 13 извјештаја финансијске ревизије јединица локалне самоуправе (за 2022. годину). Врста датих мишљења и број препорука за ове ЈЛС наведени су у Табели бр. 1.

Табела 1: Извјештаји за ревидиране ЈЛС у периоду 1.8 – 31.12.2023. године

РБ	Субјект ревизије	Ревизијско мишљење		Број датих препорука	
		Финансијски извјештаји	Усклађеност	Финансијски извјештаји	Усклађеност
1.	Општина Осмаци	са резервом	са резервом	8	2
2.	Општина Котор Варош	са резервом	са резервом	5	10
3.	Општина Хан Пијесак	позитивно	позитивно	2	1
4.	Општина Ново Горажде	са резервом	са резервом	8	1
5.	Општина Источни Мостар	са резервом	са резервом	5	10
6.	Општина Братунац	са резервом	са резервом	3	9
7.	Општина Петрово	са резервом	са резервом	9	3
8.	Општина Шамац	са резервом	са резервом	9	5
9.	Општина Лопаре	са резервом	са резервом	4	11
10.	Општина Чајниче	са резервом	са резервом	2	7
11.	Општина Пелагићево	са резервом	са резервом	7	18
12.	Општина Челинац	са резервом	позитивно	5	1
13.	Град Зворник	са резервом	са резервом	11	10
Укупан број датих препорука				78	88

Просјечан број препорука по извјештају за ЈЛС је 13, при чему треба имати у виду да се у оквиру ревизије општина/градова препоруке упућују и неким од нижих буџетских корисника у тим ЈЛС (предшколске установе, туристичке организације, библиотеке, локалне агенције и слично).

Ревизорски налази од утицаја на мишљење о финансијским извјештајима

У општинама Осмаци, Котор Варош, Источни Мостар, Петрово и Пелагићево, те код нижих буџетских корисника у општинама Братунац и Петрово попис имовине и обавеза на дан 31.12.2022. године није организован и извршен (дјелимично или у потпуности) у складу са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза.

Напомене и писана образложења уз финансијске извјештаје општина Челинац, Ново Горажде, Петрово и нижих буџетских корисника у општини Котор Варош (дјечији вртић, народна библиотека и центар за социјални рад) не садрже све обавезне и прописане информације.

Осим тога, ревизорски налази који опредјељују **мишљење са резервом о финансијским извјештајима** за 12 ревидираних ЈЛС за период 1.1 - 31.12.2022. године, а који се у највећој мјери односе на одступања од Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике, Правилника о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног оквира за буџетске кориснике и других правилника су наведени у наставку.

Непотпуна консолидација и исказивање учешћа у капиталу

У Консолидовани финансијски извјештај општине за 2022. годину није укључена нето имовина/капитал из биланса стања свих ентитета који су под контролом или значајним утицајем, односно консолидација није извршена на начин како је то прописано (Општине Осмаци, Ново Горажде и Челинац). Осим тога, није исказано учешћа у капиталу сразмјерно оснивачком учешћу у јавним установама у Општини Ново Горажде (центар за социјални рад, народна библиотека и у Сарајевској регионалној развојној агенцији д.о.о. Сарајево), тако да су позиције акције и учешћа у капиталу, као и финансијски резултат ранијих година потцијењене.

У Општини Лопаре приликом сачињавања консолидованих финансијских извјештаја за 2022. годину нису елиминисане трансакције са јавним установама (Туристичка организација и Центар за културу и информисање Лопаре) које су требале бити предмет елиминације, није укључено сразмјерно учешће у капиталу ЈЗУ Дом здравља Лопаре, а исказано је сразмјерно власничко учешће у капиталу ЈП Регионална депонија "Еко-Деп" д.о.о. Бијељина над којим Општина нема контролу или значајан утицај.

Општина Ново Горажде приликом сачињавања Консолидованог финансијског извјештаја није елиминисала позиције краткорочне финансијске имовине и разграничења и краткорочних обавеза и разграничења из трансакција унутар исте јединице власти од 1,83 милиона КМ.

Исказивања имовине у сталним средствима и трајних извора

У Општини Котор Варош је вриједност нефинансијске имовине у припреми прецијењена за 626 хиљада КМ, а потцијењена је вриједност зграда и објеката (233 хиљаде КМ), нематеријалне произведене имовине (169 хиљада КМ), улагања на туђим објектима (237 хиљада КМ), јер средства која се користе нису пренесена на одговарајућа конта имовине у употреби. Такође, прецијењен је финансијски резултат текуће године за 43 хиљаде КМ, а потцијењен расходи по основу амортизације за исти износ и финансијски резултат ранијих година (за 57 хиљада КМ) јер није вршен обрачун амортизације од момента када средство постане расположиво за коришћење и трошкови амортизације нису системски алоцирани (распоређени) током вијека трајања средства.

У Општини Шамац стамбени и пословни објекти приликом стављања у употребу нису исправно књиговодствено евидентирани, па је вриједност сталних средстава у припреми прецијењена за 4,8 милиона КМ, а за исту вриједност су потцијењене зграде и објекти.

Општина Пелагићево није извршила пренос дијела средстава у припреми на нефинансијску имовину у употреби за вриједност објеката и опреме који се користе у износу од најмање 522 хиљаде КМ.

У Граду Зворник одмјеравање након признанавања вриједности нефинансијске имовине које се односи на дио саобраћајних, пословних објеката и простора извршено је по ревалоризационом моделу, а за други дио је извршено по моделу набавне вриједности, што није у складу са одговарајућим стандардима и рачуноводственим политикама које се односе на некретнине, постројења и опрему. Осим тога, није извршен обрачун амортизације за инвестициону имовину.

У Општини Петрово за вриједност пословног простора и моста на ријечи Спречи који су активирани и стављени у употребу сходно рјешењу о употреби и записнику комисије о примопредаји радова више је исказана вриједност објекта у припреми, а мање вриједност сталних средстава у употреби за укупно 430 хиљада КМ. Сходно наведеном, потцијењени су корекција вриједности припадајуће имовине (16 хиљада КМ) и расходи амортизације (9 хиљада КМ), а прецијењен је финансијски резултат ранијих година за 7 хиљада КМ. Поред тога, у Општини Петрово је пословни простор који је дат у закуп евидентиран у пословне књиге у вриједности извршених улагања од стране закупопримца, а за исти није утврђена фер вриједност.

У Општини Челинац улагање у саобраћајни објект од 174 хиљаде КМ који је у децембру 2022. године стављен у употребу, није пренесено са имовине у припреми на саобраћајне објекте у употреби.

Због тога што пословни простори издати у закуп нису класификовани као инвестициона имовина, вриједност зграда и објекта је више, а инвестициона имовина мање исказана у Општини Чајниче у износу нето вриједности од 583 хиљаде КМ, у Општини Челинац за 129 хиљада КМ и у Општини Осмаци за 87 хиљада КМ.

У Општини Источни Мостар није извршено искњижавање регионалног пута, а накнадна улагања без накнаде у исти евидентирана су као улагања у нову нефинансијску имовину, па је на тај начин прецијењена вриједност путева за 382 хиљаде КМ, финансијски резултат ранијих година за 304 хиљаде КМ и издаци за нефинансијску имовину за 78 хиљада КМ, док су за 78 хиљада КМ потцијењени грантови.

Потраживања

У Општини Ново Горажде потраживања за ненаплаћене порезе, доприносе и непореске приходе нису евидентирани у складу са Упутством о примјени МРС-ЈС 23 - Приходи од трансакција које нису трансакције размјене, па су прецијењени потраживања за 767 хиљада КМ и финансијски резултат ранијих година за 713 хиљада КМ, а потцијењени расходи од усклађивања вриједности краткорочних потраживања за 54 хиљаде КМ.

У Општини Братунац пореска потраживања из Извјештаја Пореске управе Републике Српске и потраживања по основу накнаде за ренту и уређење грађевинског земљишта нису евидентирана у складу са Правилником о систему пореског књиговодства у Републици Српској и Упутством о примјени МРС ЈС 23, па су више исказана потраживања за ненаплаћене порезе, доприносе и непореске приходе (189 хиљада КМ), приходи обрачунског карактера (134 хиљаде КМ), дугорочна потраживања (30 хиљада КМ), а мање су исказане исправка вриједности потраживања и расходи обрачунског карактера за по 55 хиљада КМ, потраживања за порезе, доприносе и непореске приходе за које је продужен рок плаћања а доспијевају на наплату у року од годину дана (86 хиљада КМ), а због претходно наведеног, финансијски резултат текуће године исказан је више за 189 хиљада КМ.

У Општини Чајниче пореска потраживања из Извјештаја Пореске управе Републике Српске нису евидентирана у складу са Упутством о примјени МРС ЈС 23, па су потцијењени приходи обрачунског карактера за ненаплаћене пореске и непореске приходе и пореска потраживања за најмање 259 хиљада КМ, а расходи обрачунског карактера по основу усклађивања вриједности краткорочних пореских потраживања, спорна пореска потраживања и исправка вриједности пореских потраживања за најмање 125 хиљада КМ.

У Граду Зворник прецијењена је вриједност исказаних краткорочних потраживања и разграничења јер:

- потраживања по основу закупа пословног простора, која нису наплаћена дуже од 12 мјесеци од датума доспијећа, нису коригована и класификована као сумњива и спорна потраживања, па је вриједност краткорочних потраживања више исказана, а потцијењени су расходи од усклађивања вриједности имовине за 21 хиљаду КМ,
- није извршена рекласификација потраживања по рочности, па је прецијењена вриједност краткорочних потраживања за 75 хиљада КМ за колико је потцијењена вриједност дугорочних потраживања,
- су потраживања по основу накнада за коришћење шума и шумског земљишта два пута евидентирана по истом основу у ранијем периоду, услед чега су за 91 хиљаду КМ више исказана потраживања за ненаплаћене порезе, доприносе и непореске приходе и финансијски резултат ранијих година,
- нису били испуњени услови за признавање потраживања у оквиру краткорочних разграничења сходно МРС ЈС 29 – Финансијски инструменти: признавање и

одмјеравање, па су за 115 хиљада КМ више исказана краткорочна разграничења и финансијски резултат ранијих година.

У Општини Источни Мостар евидентирање почетног стања потраживања за порезе и непореске приходе и пословних промјена у току године није вршено у складу са Упутством о примјени МРС ЈС 23, па су прецијењене вриједности краткорочних потраживања за 34 хиљаде КМ, дугорочних потраживања за порезе, доприносе и непореске приходе за 40 хиљада КМ, краткорочно разграничени приходи за 10 хиљада КМ и финансијски резултат ранијих година за 74 хиљаде КМ, а потцијењени су приходи обрачунског карактера у износу од 10 хиљада КМ.

У Општини Петрово за краткорочни зајам који је доспио на наплату није извршена корекција вриједности, па је за 10 хиљада КМ потцијењена корекција вриједности краткорочних зајмова, а прецијењен је финансијски резултат ранијих година. Осим тога, у Општини Петрово потраживања по основу закупа пословних простора која нису наплаћена у року од 12 мјесеци од датума доспијећа нису коригована и класификована као спорна потраживања, па су краткорочна потраживања и финансијски резултат текуће године исказани више, а спорна потраживања, корекција вриједности потраживања и расходи од усклађивања вриједности имовине мање за 9 хиљада КМ.

У Општини Шамац, због тога што није вршена корекција (исправка вриједности) потраживања која нису наплаћена по истеку рока од 12 мјесеци, прецијењена су краткорочна потраживања и финансијски резултат ранијих година за најмање 33 хиљаде КМ, као и краткорочна финансијска имовина из трансакција за другим јединицама власти за 105 хиљада КМ, а потцијењени су расходи од усклађивања вриједности финансијске имовине за 105 хиљада КМ.

Обавезе

У Општини Лопаре мање су исказане обавезе по основу грантова у износу од 20 хиљада КМ, јер расходи и обавезе из 2021. године за уплату гранта у Фонд средстава за дијаспору Општине нису признати у периоду када су настали, чиме је прецијењен и финансијски резултат ранијих година.

У Општини Ново Горажде финансијске обавезе нису класификоване по рочности на дан билансирања, па су краткорочне финансијске обавезе мање, а дугорочне обавезе по зајмовима више исказане за 191 хиљаду КМ.

У Општини Шамац обавезе по основу превоза ученика нису класификоване у складу са дефинисаним правилима за буџетске кориснике, па су обавезе из пословања прецијењене за најмање 53 хиљаде КМ, а потцијењене су обавезе за субвенције за 50 хиљада КМ и обавезе за дознаке за 3 хиљаде КМ.

Код једног од нижих буџетских корисника у Општини Братунац дио дугорочне обавезе који доспијева на наплату у оквиру 12 мјесеци од датума извјештавања није евидентиран на краткорочним обавезама па су укупне краткорочне обавезе по зајмовима исказане мање, а дугорочне обавезе и разграничења из трансакција са другим јединицама власти исказане су више за 16 хиљада КМ.

Приходи/расходи и примици/издаци

У Општини Петрово су приликом продаје непокретности погрешно искњижени трајни извори који су тиме потцијењени, а прецијењени су приходи по основу усклађивања вриједности непроизведене сталне имовине и финансијски резултат текуће године за 22 хиљаде КМ. Такође, приходи по основу усклађивања вриједности непроизведене сталне имовине су прецијењени за 186 хиљада КМ, јер су у оквиру истих евидентиране поништене преостале ревалоризационе резерве приликом продаје непокретности.

У Општини Чајниче је суфинансирање санирања и асфалтирања путева (плаћање вршено на банковни рачун извођача радова) евидентирано увећањем трајних извора средстава чиме су трајни извори прецијењени за 143 хиљаде КМ, а потцијењени су приходи обрачунског карактера по основу помоћи у природи.

Приходи обрачунског карактера у Граду Зворник су подцијењени за 38 хиљада КМ, за колико је прецијењена вриједност краткорочно разграничених прихода, јер је нижи буџетски корисник (Дјечији вртић „Наша радост“) евидентирао приходе по основу смјештаја у оквиру разграничених прихода.

У Општини Лопаре мање су исказани остали примици за 116 хиљада КМ, јер нису евидентирани примици за наплаћена потраживања од ЈП Регионална депонија „Еко-Деп“ д.о.о. Бијељина по активираној кредитној гаранцији.

Општина Шамац је у оквиру грантова исказала 374 хиљаде КМ по основу додјеле гранта Спортском савезу Општине Шамац за обављање редовних активности и суфинансирање спортских клубова које су евидентирани у главној књизи трезора без вјеродостојне књиговодствене исправе о насталом пословном догађају.

У Општини Шамац су услед погрешне класификације прецијењени расходи за режијски материјал за најмање 7 хиљада КМ, расходи за текуће одржавање за 4,5 хиљаде КМ и дознаке грађанима које се исплаћују из буџета Општине за 103 хиљаде КМ, а потцијењени су остали неklasификовани расходи, текући грантови и субвенције, (респективно) за наведене износе.

У Граду Зворник су издаци за прибављање расвјете и прозора и грантови за накнаду штете физичким лицима и суфинансирање активности спортских клубова евидентирани на расходима текућег одржавања, који су на тај начин прецијењени за 69 хиљада КМ, а мање су исказани издаци за произведену сталну имовину и вриједност зграда и објеката за 46 хиљада КМ и грантови за 23,5 хиљада КМ.

Грантови из буџета 2021. године за ЈЗУ Дом здравља Зворник евидентирани су у 2022. години, тако да су текући грантови у Граду Зворник и финансијски резултат ранијих година прецијењени за 35,5 хиљада КМ.

У Општини Пелагићево су у 2022. години евидентирани расходи, дознаке и издаци из ранијег периода у најмањем износу од 28 хиљада КМ, а расходи из 2022. године од најмање 9 хиљада КМ нису евидентирани.

У Општини Котор Варош су потцијењени расходи по основу репрезентације за приближно 19 хиљада КМ и субвенције за 31 хиљаду КМ, а за те износе су прецијењени грантови (19 хиљада КМ) и дознаке на име социјалне заштите које се исплаћују из буџета (31 хиљада КМ), јер помоћи у пољопривреди нису исказане као субвенције, а трошкови организације културних манифестација као расходи репрезентације.

У Општини Ново Горажде због погрешне класификације више су исказани расходи за текуће одржавање, а мање издаци за инвестиционо одржавање (за 22 хиљаде КМ), као и расходи за остале услуге превоза умјесто субвенција (18 хиљада КМ). Такође, археолошке и геодетске услуге и радови су евидентирани у оквиру грантова, умјесто као расходи за стручне услуге (15 хиљада КМ).

У Општини Лопаре су потцијењени расходи од усклађивања вриједности непроизведене сталне имовине и вриједност трајних извора за најмање 56 хиљада КМ, јер смањење фер вриједности земљишта и шума није евидентирано сходно одредбама Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

У Општини Лопаре помоћи ученицима нису исправно класификоване па су за 47 хиљада КМ више исказани текући грантови, а мање су исказане дознаке грађанима. Такође, текући грантови у Општини Лопаре су више исказани за 30 хиљада КМ, а у мањем износу је исказан финансијски резултат ранијих година, јер је грант из буџета 2021. године за ЈКП „Чистоћа“ д.о.о. Лопаре евидентиран у 2022. години.

У Општини Осмаци су мање исказани остали издаци по основу унапријед плаћених расхода за 5 хиљада КМ и остали издаци из трансакција са осталим јединицама власти за 4 хиљаде КМ, јер дати аванси који нису затворени до краја године и исплаћене нето плате ангажованом приправнику које се рефундирају према програму суфинансирања запошљавања нису евидентирани у складу са правилницима који се на то односе.

Остало

У Билансу новчаних токова Града Зворника више су исказани приливи из активности финансирања (322 хиљаде КМ) и одливи из пословних активности (328 хиљада КМ), а по основу прилива готовине од фондова обавезног социјалног осигурања и одлива по основу измирења обавеза за кредите.

У Општини Лопаре су одливи готовине за измирење обавеза из пословних активности претходног периода у износу од 145 хиљада КМ исказани као одливи готовине из активности финансирања.

У Општини Ново Горажде су приходи обрачунског карактера прецијењени, а резерве потцијењене за 27 хиљада КМ, јер је стан у власништву Општине евидентиран у оквиру прихода по основу усклађивања вриједности на терет резерви.

У Општини Петрово краткорочна финансијска имовина и разграничења и краткорочне обавезе и разграничења унутар истих јединица власти нису елиминисане приликом израде консолидованих финансијских извјештаја Општине, усљед чега су ове позиције прецијењене за 12 хиљада КМ.

У Општини Котор Варош приликом израде Консолидованог биланса новчаних токова није извршена елиминација прилива и одлива по основу трансакција унутар исте јединице власти, а код израде Консолидованог биланса стања није додата нето имовина/капитал из биланса стања ентитета под контролом.

Ревизорски налази од утицаја на мишљење о усклађености

Ревизијом утврђени недостаци које су утицали на 11 мишљења са резервом о усклађености (Табела 1) груписани су и наведени у наставку текста.

Надлежност локалног парламента

Приликом извршења буџета Општине Пелагићево створене су обавезе за издатке за нефинансијску имовину веће за 152 хиљаде КМ у односу на одобрени буџетски оквир, што није у складу са Законом о буџетском систему Републике Српске и Одлуком о извршењу ребаланса плана буџета Општине Пелагићево за 2022. годину.

Скупштина општине Пелагићево није донијела одлуку којом се уводи обавеза плаћања комуналне накнаде за коришћење објеката и уређаја заједничке комуналне потрошње, што није у складу са Законом о комуналним дјелатностима.

Приликом извршења буџета Општине Источни Мостар створене су обавезе за лична примања изнад висине оквира утврђеног ребалансом на тој позицији, као и обавезе за трансфере које нису планиране, што није у складу са Законом о буџетском систему Републике Српске.

Одступања у примјени Закона о јавним набавкама

Град Зворник није планирао и није доносио посебне одлуке за извршене јавне набавке у укупном износу од 421 хиљаду КМ које се односе на набавку и одржавање јавне расвјете, канцеларијског намјештаја, канцеларијског инвентара, рачунарске опреме, режијског материјала, одржавање возила, одржавање зграде и опреме, штампе, информисања и медија, геодетских услуга, рекламног материјала, дјечијих пакетића и одржавање некатегорисаних путева. Осим тога, појединачним уговором за реконструкцију путева у МЗ Локањ уговорене су веће количине од количина предвиђених оквирним споразумом, што није у складу са Законом о јавним набавкама и Упутством за припрему модела тендерске документације. За зимско одржавање локалних и некатегорисаних путева на територији града Зворника закључен је уговор са понуђачем који уз понуду није доставио гаранцију за озбиљност понуде, што није у складу са Правилником о облику гаранције за озбиљност понуде и извршење уговора и одредбама Закона о јавним набавкама.

Општина Лопаре није планирала, нити доносила посебне одлуке о покретању поступака набавки и није провела поступке јавних набавки мале вриједности за набављене робе и

услуге за најмање 76 хиљада КМ. Поред тога, набавке радова на афалтирању локалних путева (42 хиљаде КМ), санацији локалних путева (42 хиљаде КМ), изради бетонских коловоза на успонима (12 хиљада КМ), уређењу ријечних корита (12 хиљада КМ) и набавке услуга информисања и оглашавања у електронским медијима и дневној штампи (30 хиљада КМ) проведене су путем више поступака директног споразума, чиме је извршено дијељење предмета набавке.

Општина Котор Варош није проводила процедуре јавних набавки за набавку роба и услуга у најмањем износу од 37 хиљада КМ. Осим тога, одређене набавке (укупно најмање 53,5 хиљада КМ) проведене су путем више поступака директног споразума чиме је извршено дијељење набавки, што није у складу са Законом о јавним набавкама.

У Општини Пелагићево за набавке роба и услуга у најмањем износу од 31 хиљаду КМ нису проведени поступци јавних набавки, од чега за 24 хиљаде КМ набавке нису предвиђене планом набавки и за исте нису донесене посебне одлуке о покретању поступка набавки. Општина Пелагићево је за радове на изградњи, реконструкцији и санацији уличне расвјете провела три поступка директног споразума у укупној вриједности од 17 хиљада КМ и радове на реконструкцији и санацији путева провела један конкурентски поступак и четири директна споразума у укупној вриједности 66 хиљада КМ, чиме је извршено дијељење набавки.

У Општини Петрово је набавка погонског горива (14 хиљада КМ) извршена без провођења процедура јавних набавки. Такође, нису сачињени записници о примопредаји радова на афалтирању путних праваца на територији Општине Петрово по пројектима „марка на марку“ и јачање улоге мјесних заједница, радова на реконструкцији Културног и друштвеног дома у МЗ Какмуж, радова на инвестиционом одржавању дома културе и текућем одржавању локалних путева за 2022. годину, што није у складу са одредбама закључених уговора.

У Општини Шамац је додјела уговора у поступку набавке горива извршена на основу понуде која није прихватљива, јер је њена вриједност била већа од процијењене вриједности набавке и максимално дозвољене вриједности за врсту поступка који је проведен. Поред тога, у Општини Шамац извршене набавке робе и услуга у најмањем износу од 33 хиљаде КМ нису предвиђене планом набавки и нису донесене посебне одлуке о покретању поступка набавки. За те набавке, као и набавке услуга за које су закључени уговори о дјелу, а односе се на стручне услуге, услуге одржавања и организације манифестација нису проведени поступци набавки.

Такође, у Општини Шамац су набавке радних одијела и потрошне опреме (15 хиљада КМ), услуга израде пројектне документације (12 хиљада КМ), као и услуга штампања (13 хиљада КМ) проведене путем више поступака директног споразума чиме је извршено дијељење предмета набавке.

Запошљавање и лична примања

Град Зворник је на одређено вријеме запослио 56 службеника и намјештеника у периоду дужем од шест мјесеци у току године без навођења разлога закључивања наведених уговора, што није у складу са Законом о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе.

Такође, у Граду Зворнику, обрачун плата на радним мјестима у пријемним канцеларијама и појединим радним мјестима у кабинету градоначелника је вршен по вишем коефицијенту, а обрачун увећања основне плате по основу навршених година стажа осигурања за све запослене је вршен по вишем проценту од процента дефинисаног у Посебном колективном уговору за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске. Обрачун плата приправника је вршен у износу нижем од 80% плате одговарајуће платне групе за њихову стручну спрему, што није у складу са Законом о раду и Колективним уговором за запослене у Градској управи Града Зворник.

Општина Пелагићево је у току 2022. године закључила 16 уговора о дјелу са четири извршиоца на име послова који представљају основну дјелатност послодавца, што није

у складу са Законом о раду. Поред тога, Скупштина општине Пелагићево је донијела Одлуку о платама и другим накнадама функционера којом је дефинисала да потпредсједнику Скупштине општине, који није засновао радни однос, припада мјесечни додатак за вршење функције, што није у складу са Законом о локалној самоуправи.

Рјешењима о утврђивању плата запослених у Општини Пелагићево појединим запосленим су вршена увећања основне плате (од 6% до 30%) по основу радног учинка, што није у складу са одредбама Посебног колективног уговора за запослене у области локалне самоуправе, а у ЈУ Центар за социјални рад Пелагићево коефицијенти за обрачун плата запослених утврђени Правилником о раду, платама и другим накнадама запослених нису усклађени са коефицијентима прописаним Посебним колективним уговором за запослене у области социјалне заштите.

Општина Котор Варош је током 2022. године, по основу привремено повећаног обима посла, ангажовала шест извршилаца на одређено вријеме на период дужи од шест мјесеци, што није у складу са одредбама Закона о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе.

У Општинској управи Општине Котор Варош, на основу рјешења којег је донио предсједник Скупштине општине, један одборник је засновао радни однос на мјесту предсједника Комисије за друштвени надзор, заштиту људских права, представке и притужбе грађана, што није у складу са одредбама Закона о локалној самоуправи.

Општина Шамац је у току 2022. године ангажовала извршиоце по уговору о привременим и повременим пословима за обављање послова који су систематизовани и представљају послове за које се закључује уговор о раду, што није у складу са Законом о раду. Осим тога, правилником о платама и накнадама запослених у Центру за социјални рад Шамац утврђени коефицијенти за обрачун плата нису усклађени са коефицијентима који су прописани Посебним колективним уговором за запослене у области социјалне заштите Републике Српске.

У Општини Чајниче је у току 2022. године закључено више уговора о привременим и повременим пословима, као и уговора о дјелу за послове који представљају редовну дјелатност и који су систематизовани у Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Општинској управи Општине Чајниче, што није у складу са одредбама Закона о раду. Поред тога, обрачун накнада плате за вријеме боловања за запослене у Општинској управи Општине Чајниче, вршен је за боловања до 7 дана у износу од 100%, дуже од 7 дана у износу од 90%, а у појединим случајевима није ни вршен обрачун накнаде за боловање иако је одсуствовање исказано у евиденцији о присуству/одсуству, што није у складу са Посебним колективним уговором за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске.

Општина Лопаре је током 2022. године због повећаног обима посла ангажовала пет извршилаца на одређено вријеме на период дужи од шест мјесеци, што није у складу са Законом о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе. Осим тога, у Општини Лопаре и код нижих буџетских корисника ревизија је утврдила слjedeће:

- Појединачни колективни уговор за запослене у Општинској административној служби општине Лопаре и Правилник о платама, накнадама и осталим примањима запослених нису усклађени са одредбама Посебног колективног уговора за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске у дијелу који се односи на утврђене ниже коефицијенте за обрачун плата запослених, вишу стопу увећања основне плате до навршених 25 година стажа осигурања, увећање основне плате за прековремени рад, сложене послове и рад под отежаним условима, веће накнаде предсједнику синдикалне организације, те мањи или већи обим права на новчане помоћи запосленима.
- ЈУ Дјечији вртић Лопаре је са једним лицем закључила уговор о раду на одређено вријеме за радно мјесто које није систематизовано Правилником о унутрашњој

организацији и систематизацији радних мјеста, са два лица је закључила уговор о раду на одређено вријеме због повећаног обима посла на упражњена систематизована радна мјеста и са једним лицем уговор о раду за обављање приправничког стажа без провођења јавног конкурса, што није у складу са одредбама Закона о предшколском васпитању и образовању.

- Појединачни колективни уговор за запослене у ЈУ Центар за социјални рад Лопаре није усклађен са Посебним колективним уговором за запослене у области социјалне заштите Републике Српске у дијелу који се односи на утврђене ниже коефицијенте за обрачун плата запослених, увећање основне плате за прековремени рад, те мањи или већи обима права на новчане помоћи запосленим.
- Обрачун увећања основне плате запослених у Општинској управи за рад ноћу и на дане државног празника вршен је на претходно увећану основну плату за навршене године стажа осигурања, што није у складу са Посебним колективним уговором за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске.

Скупштина општине Ново Горажде је донијела Одлуку о утврђивању права на новчану накнаду за председника и потпредседника Скупштине, који нису засновали радни однос, што није у складу са одредбама Закона о локалној самоуправи и Закона о статусу функционера јединица локалне самоуправе.

У Општини Источни Мостар су приликом обрачуна плата за четири извршиоца примијењени коефицијенти већи од коефицијената дефинисаних Посебним колективним уговором за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске.

У општини Братунац, Правилником о платама и накнадама запослених у ЈУ Центар за социјални рад за поједина радна мјеста дефинисани су коефицијенти за обрачун плата који су мањи од коефицијената прописаних Посебним колективним уговором за запослене у области социјалне заштите Републике Српске.

У Граду Зворнику, ЈУ Дјечији вртић „Наша радост“ је обрачунавала плате за прву, другу и четврту платну групу уз примјену мањег коефицијента од коефицијента прописаног у Посебном колективном уговору за запослене у области образовања и културе Републике Српске, а одређеним запосленима је обрачунато увећања плате, што је такође супротно одредбама поменутог посебног колективног уговора.

Додјела грантова

У Општини Осмаци додјела средстава гранта спортским и омладинским организацијама и удружењима, етничким и вјерским организацијама и удружењима, организацијама и удружењима у области здравства и социјалне заштите, у области образовања и културе и осталим организацијама и удружењима вршена је без дефинисаних правила и критеријума за остваривање права на додјелу истих, што није у складу са одредбама Одлуке о извршењу буџета Општине Осмаци за 2022. године.

У Општини Котор Варош су на основу одлука начелника Општине, из грантова додијељених Синдикалној организацији Општинске управе, извршене исплате запосленима поводом новогодишњих и божићних празника и Дана жена која нису планирана Буџетом, а поједини корисници средстава гранта нису подносили извјештаје о намјенском трошењу средстава, што није у складу са Одлуком о извршењу буџета општине Котор Варош за 2022. годину.

Додјела грантова за финансирање спортских активности и удружењима грађана у Општини Лопаре није вршена на основу поступака и критеријума утврђених Правилником о критеријумима расподјеле буџетских средстава за финансирање спортских активности и Правилником о критеријумима, начину и поступку расподјеле средстава гранта из буџета општине Лопаре за пројекте удружења грађана.

У Општини Братунац је расподјелу средстава спортским организацијама у износу од 161 хиљаду КМ извршила Комисија за расподјелу средстава за спорт, али без бодовања по

основу ранга такмичења клуба и броја чланова клуба, што није у складу са Правилником о расподјели средстава за спорт Општине Братунац из 2022. године.

Осим тога, за додијељена средства гранта организацијама и удружењима за афирмацију породице и заштиту права жена, дјеце, избјеглих и расељених лица, бораца и особа са инвалидитетом (87 хиљада КМ), организацијама и удружењима у области образовања, научно-истраживачке дјелатности, културе и информација (42 хиљаде КМ) и непрофитним субјектима (16 хиљада КМ), Општина Братунац није донијела интерне акте којима би се дефинисали критеријуми и услови за остваривање права на додјелу, а додјела средстава је вршена на основу појединачних захтјева. Такође, дио средстава додијељених породицама палих бораца, ратних војних инвалида и цивилних жртава рата, као и незапосленим лицима одобрен је на основу захтјева у којима није наведена сврха за коју се тражи помоћ или за намјену која није прописана, што није у складу са Правилником о критеријумима за остваривање права и додјелу једнократне новчане помоћи ратним војним инвалидима и борцима ВРС Општине Братунац и Правилником о критеријумима и поступку за остваривање права на проширене облике социјалне помоћи Општине Братунац.

Корисници средстава гранта Општине Источни Мостар и дио корисника средстава гранта у Општини Шамац нису подносили извјештаје о утрошку тих средстава, што није у складу са Одлуком о извршењу ребаланса Општине Источни Мостар, односно Одлуком о извршењу буџета Општине Шамац за 2022. годину.

Друга појединачна одступања

У Граду Зворник су путем благајне (у готовини) исплаћене накнаде за бирачке одборе и лична примања и вршено је плаћање робе, услуге и субвенције за штете у пољопривреди у износу већем од износа прописаног Уредбом о условима и начину плаћања готовим новцем. И Општина Котор Варош је вршила исплате из благајне изнад прописаног износа, што није у складу са поменутим Уредбом.

У Општини Чајниче је путем благајне вршено плаћање за намјене које нису прописане Уредбом о условима и начину плаћања готовим новцем, а благајнички извјештаји нису сачињавани сваки дан кад је било пословних промјена, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

У Општини Пелагићево није у потпуности примијењена Одлука о висини накнаде трошкова за службена путовања у земљи и иностранству за запослене у Републици Српској јер нису донесене одлуке/рјешења о службеном путовању у иностранство, обрачун путних трошкова не садржи вријеме преласка границе и дневнице нису обрачунате у прописаним износима, а уз налоге за службена путовања нису сачињени писани извјештаји. У Општини Источни Мостар за службена путовања приликом коришћења аутомобила у власништву запослених вршено је преузимање горива без прописаног одобрења, а обрачун накнаде није вршен у складу са одредбама поменуте Одлуке.

2.1.2. Финансијске ревизије јавних установа

Како је наведено, осим јединица локалне самоуправе у другом дијелу ревизијског циклуса 2023. године проведене су финансијске ревизије 12 субјеката из области здравствене и социјалне заштите (10 домова здравља, геронтолошки центар и дом за старија лица). Врсте мишљења и структура препорука дата је у Табели бр. 2.

Просјечан број датих препорука по једном извјештају је 15 што је значано више у односу на друге врсте ревидираних субјеката, при чему треба имати у виду да су ови ентитети по први пут били предмет ревизије.

Табела 2: Врсте мишљења и број препорука за ревизије у периоду 1.8 – 31.12.2023. године код јавних установа из области здравствене и социјане заштите

РБ	Субјект ревизије	Ревизијско мишљење		Број датих препорука	
		Финансијски извјештаји	Усклађеност	Финансијски извјештаји	Усклађеност
1.	Дом здравља „Др Стојана и Љубица“ Рудо	резерва са с.п ⁴	резерва са с.п.	10	9
2.	Амбуланта породичне медицине Стари Град	резерва	резерва са с.п.	6	8
3.	Дом здравља Трново	резерва	резерва са с.п.	6	4
4.	Дом здравља „Др Миленко Наранчић“, Хан Пијесак	резерва	резерва	7	9
5.	Дом здравља Власеница	резерва	резерва са с.п.	13	8
6.	Дом здравља Љубиње	резерва	резерва са с.п.	7	6
7.	Дом здравља Невесиње	резерва са с.п.	резерва	5	8
8.	Дом здравља „Др Миленко Муратовић“, Берковићи	резерва	резерва са с.п.	4	9
9.	Дом здравља „Проф. др Саво Бумбић“, Гацко	резерва	резерва са с.п.	6	8
10.	Дом здравља „Свети Никола“, Милићи	резерва	резерва са с.п.	7	3
11.	Геронтолошки центар Бањалука	резерва	резерва	9	7
12.	Дом за старија лица, Приједор	резерва	резерва	12	11
Укупан број датих препорука				92	90

Уз мишљење са резервом домовима здравља истакнута су и питања без утицаја на мишљење путем тзв. „скретања пажње“.

У извјештају за Дом здравља „Др Стојана и Љубица“ Рудо је уз мишљење са резервом о финансијским извјештајима истакнуто и питање планирања уговорених вриједности здравствених услуга. Наиме, основни оквир за сачињавање финансијских планова домова здравља представља уговор који се закључује са Фондом здравственог осигурања Републике Српске на годишњем нивоу, а којим су регулисана међусобна права и обавезе у пружању и финансирању примарног нивоа здравствене заштите и других здравствених услуга. Планирана уговорена вриједност здравствених услуга која се признаје дому здравља, значајно је мања од вриједности услуга које дом здравља пружа, а финансијски план базиран на наведеним моделима планирања, обрачуна и одобравања средстава не представља усаглашен оквир за остварење планираних циљева. Наведена чињеница у највећој мјери генерише остварене и исказане расходе, те резултат текућег периода.

У ревизорском извјештају Дома здравља Невесиње сренута је пажња да према Уговору о пружању и финансирању примарног нивоа здравствене заштите у 2022. години са Фондом здравственог осигурања Републике Српске, Дом здравља Невесиње испоставља мјесечне фактуре у висини од 1/12 уговорене вриједности. Наведено фактурисање не одражава стварно извршене здравствене услуге, јер се фактурисана вриједност своди на изведену вриједност, услед чега се у највећој мјери генерише већи износ исказаних расхода у односу на остварене приходе.

Уз мишљење са резервом о усклађености Дому здравља „Др Стојана и Љубица“ Рудо, Дому здравља „Др Миленко Муратовић“ Берковићи, Дому здравља „Проф. др Саво Бумбић“ Гацко, Дому здравља „Свети Никола“ Милићи и домовима здравља Власеница и Љубиње скренута је пажња на то да прописима којима се уређује област рада и плата

⁴ с.п. - скретање пажње. Објашњење о „скретању пажње“ је на стр. 4 овог извјештаја.

запослених у здравству, није дефинисан начин евидентирања сати на раду и обрачуна плате директорима Домова здравља који су упоредо ангажовани и у обављању других послова (љекар, правник и сл.).

Уз мишљење са резервом о усклађености за домове здравља Трново, Власеница, Љубиње, Дом здравља „Др Миленко Муратовић“ Берковићи и Амбуланту породичне медицине „Стари Град“ Источни Стари Град, скреће се пажња да Законом о систему јавних служби прописано да управни одбор и директора именује и разрјешава оснивач на мандат од четири године, уз претходно проведен поступак јавне конкуренције. Конкурсне процедуре за именовање чланова управног одбора и директора наведених јавних установа није проведена, а Скупштина општине Љубиње је 2020. године именovala вршиоца дужности директора Дома здравља, а Скупштине општина Источни Стари Град, Трново и Власеница су 2020. односно 2021. године именовале вршиоце дужности чланове управног одбора и вршиоца дужности директора наведених установа. Мандат члановима управног одбора Дома здравља „Др Миленко Муратовић“ Берковићи истекао је у августу 2017. године, а у марту 2018. године расписан је конкурс за њихов избор. Скупштина општине Берковићи је 31.12.2020. године именovala в.д. директора Дома здравља до завршетка конкурсне процедуре. Конкурсне процедуре за именовање директора и чланова управног одбора нису проведене.

Ревизорски налази од утицаја на мишљење о финансијским извјештајима
Квалификације које су утицале на мишљење о финансијским извјештајима за ревидиране јавне установе наведене су у наставку.

У свих 12 ревидираних јавних установа утврђени су недостаци у вези са пописом имовине и обавеза на дан 31.12.2022. године који није организован и проведен (дјелимично или у потпуности) у складу са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза.

Некретнине, постројења и опрема

У Дому здравља Невесиње није извршено почетно признавање вриједности припадајућег дијела земљишта и фер вриједност припадајућег дијела пословног објекта према Уговору о диоби непокретности са ЈЗУ Болница Невесиње и Рјешењу о укњижиби права власништва.

У Дому здравља „Др Миленко Наранчић“ Хан Пијесак (у даљем тексту: Дом здравља Хан Пијесак) земљиште површине 14.521 м² које се налази уз објекте Дома здравља није књиговодствено евидентирано, грађевински објекти су исказани мање а улагања на туђим некретнинама више за 27 хиљада КМ по основу реновирања пословног простора, што није у складу са релевантним стандардима и прописима који су везани за почетно признавање имовине, њено вредновање, амортизовање и објелодањивање.

У Дому здравља „Др Миленко Муратовић“ Берковићи (у даљем тексту: Дом здравља Берковићи) земљиште површине од најмање 1.944 м², које према власничкој документацији припада овој Установи, није признато и евидентирано у пословним књигама.

У Дому здравља „Свети Никола“, Милићи (у даљем тексту: Дом здравља Милићи) у пословним књигама није извршено признавање и вредновање властитих објеката и припадајућег земљишта, а имовина (дио зграде) која је издата у вишегодишњи закуп није евидентирана у оквиру инвестиционе имовине.

Улагање Дома за старија лица Приједор од 1,01 милион КМ у реконструкцију објекта које је у власништву ЈЗУ Болница „Др Младен Стојановић“ Приједор исказано је као учешће у капиталу зависних субјеката, умјесто као улагања на адаптацији туђих грађевинских објеката. За износ од 439 хиљада КМ, који је исказан као учешће у капиталу зависних субјеката, не постоји документација на основу које је извршено евидентирање, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

У Геронтолошком центру Бањалука су прецијењене вриједности грађевинских објекта и дугорочно разграничени приходи, најмање за 93 хиљаде КМ, трошкови амортизације за

28 хиљада КМ и остали пословни приходи за 9 хиљада КМ, а потцијењени су трошкови одржавања за 19 хиљада КМ, јер су текући трошкови евидентирани као повећање вриједности имовине, а за дио инвестиционих улагања обрачун амортизације је вршен по стопама које одступају од прописаних.

У Дому здравља „Др Стојана и Љубица“ Рудо (у даљем тексту: Дом здравља Рудо) у пословним књигама није призната нематеријална имовина (рачунарски програм) која се користи.

У Амбуланти породичне медицине Стари Град накнадна инвестициона улагања у уређење пословног објекта нису призната у вриједност грађевинског објекта, па је вриједност сталних средстава потцијењена за 12 хиљада КМ, а трошкови осталог материјала и услуга одржавања су исказани у већем износу.

У Дому здравља Трново за службена возила која су у потпуности амортизована, а и даље у употреби (набавне вриједности од 232 хиљаде КМ) није вршена провјера резидуалне вриједности и корисног вијека средстава на крају пословне године, што није у складу са МРС 16 Некретнине, постројења и опрема.

Потраживања, разграничења и залихе

У Дому за старија лица Приједор није, сходно рачуноводственим правилима, вршена исправка вриједности потраживања чија је наплата неизвјесна, па су краткорочна потраживања прецијењена, а расходи од усклађивања вриједности имовине су потцијењени за 71 хиљаду КМ.

У Дому здравља Хан Пијесак су за 27 хиљада КМ више исказани краткорочно разграничени приходи, јер су улагања по основу реновирања пословног простора која је 2018. године у складу са уговором о закупу вршио купац на име закупнине призната и класификована као донација, што је утицало и на финансијски резултат ранијих година. Поред тога, у Дому здравља Хан Пијесак разграничени приходи по основу донације мобилног РТГ апарата нису исправно класификовани, па су краткорочно разграничени приходи више, а дугорочно разграничени приходи који припадају будућим обрачунским периодима мање исказани за 71 хиљаду КМ.

У Дому здравља Љубиње су прецијењени остали приходи обрачунског карактера и набавна вриједност реализованих залиха за 68 хиљада КМ, јер је у оквиру наведених позиција евидентирана вриједност лимита средстава уговорених за лијекове на рецепт.

У Дому здравља Берковићи донација медицинског материјала (заштитна COVID опрема) није евидентирана у пословним књигама, па су тако потцијењене залихе материјала за 25 хиљада КМ, остали приходи од донација за 12 хиљада КМ, нераспоређена добит ранијих година и текуће године за 14 хиљада, односно 11 хиљада КМ, као и трошкови осталог материјала за 1,4 хиљаду КМ.

У Дому здравља Милићи су набавке залиха материјала евидентирани као текући расходи, па су расходи материјала за посебне намјене више исказани за 54 хиљаде КМ, а мање су исказане вриједност залиха медицинског и лабораторијског материјала за 11 хиљада КМ, набавна вриједност утрошених залиха материјала за 43 хиљаде КМ и издаци за залихе материјала за 54 хиљаде КМ.

Обавезе

У Дому за старија лица Приједор су мање исказане остале дугорочне обавезе за 358 хиљада КМ, обавезе по основу камата и расхода финансирања за 147 хиљада КМ, губитак ранијих година за 476 хиљада КМ и остали финансијски расходи за 30 хиљада КМ, јер расходи затезних камата, трошкови принудне наплате и припадајуће обавезе нису евидентирани у периоду настанка.

У Дому здравља Хан Пијесак су мање исказане обавезе за 182 хиљаде КМ (дугорочне за 150 хиљада КМ и краткорочне за 32 хиљаде КМ), као и губитак ранијег периода за 215 хиљада КМ, јер обавезе по уговору о зајму и споразуму о отплати дуга са Фондом

здравственог осигурања Републике Српске из ранијег периода нису признате у складу са начелом настанка пословног догађаја у периоду када су уговори закључени.

У Геронтолошком центру Бањалука су више исказане дугорочне обавезе за 65 хиљада КМ, за колико је потцијењен финансијски резултат ранијих година, јер су учешћа корисника у виду уплаћених пензија у трошковима смјештаја у претходним годинама погрешно евидентирана, а није извршена корекција грешке у 2022. години.

У Дому здравља Трново као краткорочне финансијске обавезе према повезаним правним лицима исказане су обавезе према Фонду здравственог осигурања по основу дугорочног зајма, те су краткорочне финансијске обавезе према повезаним правним лицима прецијењене, а остале дугорочне обавезе потцијењене за 30 хиљада КМ.

У Дому за старија лица Приједор су због погрешне класификације по рочности обавеза, више исказане обавезе из пословања за 138 хиљада КМ, а мање су исказане остале дугорочне обавезе за наведени износ, јер је дио обавеза које доспијевају у року дужем од годину дана од датума извјештавања, евидентиран на обавезама из пословања. Такође, није извршена рекласификација са краткорочних на дугорочне обавезе по основу два рјешења Министарства финансија Републике Српске о одгођеном плаћању, па су обавезе за плате и накнаде плата прецијењене за 1,3 милиона КМ, а потцијењене су остале дугорочне обавезе.

У Дому здравља Власеница је дио обавеза од 72 хиљаде КМ које доспијевају у року дужем од годину дана од датума извјештавања, евидентиран на обавезама из пословања, па су текуће обавезе више, а дугорочне обавезе мање исказане за наведени износ.

Приходи

У Геронтолошком центру Бањалука су за 68,5 хиљада КМ прецијењени приходи од пружених услуга и финансијски расходи, јер износ фактурисане и наплаћене накнаде на име личних потреба корисника социјалне заштите од надлежних Центара за социјални рад не представља накнаду за испоручену услугу купцу и стога нису испуњени услови признавања прихода у смислу захтјева МСФИ 15- Приход од уговора са купцима. Због наведеног, исказани финансијски расходи су признати без настанка пословног догађаја за признавање истих. На исти начин су у Дому за старија лица Приједор признати (прецијењени) приходи од пружених услуга и трошкови осталог материјала за израду учинака у износу од 18,5 хиљада КМ.

Такође, у Геронтолошком центру Бањалука су прецијењени остали финансијски приходи за 63 хиљаде КМ и потраживања од државних органа и организација за 18 хиљада КМ, а потцијењени су примљени аванси од других правних лица у земљи за 45 хиљада КМ, јер је установа по уговору о продаји земљишта исказала приходе, иако нису испуњени услови за признавање прихода односно добитака од продаје.

У Дому за старија лица Приједор су прецијењени приходи од субвенција и губитак ранијих година у износу од 60 хиљада КМ, јер је за признате расходе по основу гријања, електричне енергије и набавке огрјева повезаних са државним давањем у билансу успјеха у 2021. години извршено укидање одложених прихода у корист прихода од субвенција у 2022. години.

У Дому здравља „Проф. др Саво Бумбић“, Гацко (у даљем тексту: Дом здравља Гацко) су приходи од пружених услуга осигураним лицима у складу са закљученим уговором са Фондом здравственог осигурања погрешно исказани у оквиру осталих пословних прихода, умјесто као приходи од пружених услуга на домаћем тржишту за износ од 1,48 милиона КМ.

У Дому здравља Хан Пијесак су потцијењени приходи од отписа обавеза, губитак ранијег периода и добит текућег периода за 390 хиљада КМ, јер приликом евидентирања отписа пореског дуга по рјешењу Пореске управе, приходи нису признати у износу отписаних пореских обавеза, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

У Дому здравља Власеница су за 16 хиљада КМ мање исказани остали пословни приходи, јер приходи по основу рефундација накнада плата за вријеме породилског одсуства нису признати у периоду којем припадају сходно Закону о дјечијој заштити.

У Дому здравља Власеница су за 21 хиљаду КМ више исказани приходи од донација, а потцијењени су разграничени приходи по основу примљених донација, због погрешног евидентирања нето садашње вриједности стоматолошке столице набављене у текућој години донираним средствима. Истовремено су у Дому здравља Власеница приходи од донација потцијењени, а прецијењени су приходи од усклађивања вриједности имовине за 40 хиљада КМ, јер су приходи настали по основу признавања расхода амортизације раније донираних грађевинских објеката и опреме евидентирани на погрешној врсти прихода.

Такође, у Дому здравља Власеница због тога што су у ранијем периоду државна давања евидентирана у оквиру прихода, мање су исказани губитак ранијих година (за 437 хиљада КМ), разграничени приходи и примљене донације (за 429 хиљада КМ) и приходи од донација (за 8 хиљада КМ). Насупрот томе, вриједност донираног медицинског материјала у текућој и претходним годинама у Дому здравља Власеница погрешно је евидентирана на разграниченим приходима и примљеним донацијама, па су разграничени приходи и примљене донације прецијењени за 83 хиљаде КМ, а губитак ранијих година за 64 хиљаде КМ, а потцијењени су остали пословни приходи (за 19 хиљада КМ).

У Дому здравља Рудо су прецијењени приходи од донација и губитак ранијих година, а потцијењен је губитак текуће године за 19 хиљада КМ, јер је за признате расходе по основу амортизације моторног возила повезане са државним давањем у билансу успјеха у 2021. години извршено укидање одложених прихода у корист прихода од донација у 2022. години. Осим тога у Дому здравља Рудо су потцијењени остали пословни приходи и залихе материјала за 11 хиљада КМ, јер није евидентирана примљена донација медицинског материјала од Фонда здравственог осигурања Републике Српске, као ни трошкови материјала.

У Амбуланти породичне медицине Стари Град су исказани приходи од донација у износу од 13 хиљада КМ, умјесто разграничених прихода по основу примљених донација од Општине Источни Стари Град за извршено улагање у грађевински објекат. Осим тога, донације повезане са сталним средствима примљене у ранијем периоду у цјелости су признате на краткорочним разграничењима, умјесто као дугорочно разграничени приходи по основу примљених донација од 83 хиљаде КМ.

У Дому здравља Милићи су због погрешне класификације прихода по основу уговора о споразумном уступању радника уз накнаду од друге здравствене установе за 60 хиљада КМ више исказани остали општински непорески приходи, а мање приходи из трансакција размјене унутар исте јединице власти.

Трошкови и расходи

У Дому здравља Хан Пијесак више су исказани финансијски расходи, чиме је потцијењена добит текућег периода за 33 хиљаде КМ, јер је отплата главнице дуга исказана као финансијски расход.

У Дому здравља Гацко су за 82 хиљаде КМ више исказани расходи камата и обавезе за порезе и доприносе, док је нераспоређена добит текуће године потцијењена, јер су у оквиру текућих расхода евидентирани расходи камата по рјешењу о одгођеном плаћању пореског дуга од 17.05.2016. године, а које су у ранијем периоду признате као обавезе.

У Дому здравља Власеница су накнаде трошкова превоза на посао и повратка с посла из ранијег периода (2009 - 2013. године) и остали нематеријални трошкови по судским пресудама (из 2019. и 2020. године) евидентирани у 2022. години, а судски трошкови по пресуди из 2022. године нису евидентирани, што није у складу са начелом настанка пословног догађаја и захтјевима релевантних рачуноводствених прописа.

У Амбуланти породичне медицине Стари Град су трошкови осталих услуга погрешно исказани за 5,5 хиљада КМ, а у мањем износу су исказани трошкови бруто осталих личних примања за 9 хиљада КМ и обавезе за порез и доприносе на остала лична примања за 3,5 хиљада КМ.

У Дому здравља Трново током 2022. године утврђено је више различитих грешака у класификацији расхода и то: у оквиру трошкова репрезентације исказани су трошкови по основу исплате помоћи запосленима за ублажавање посљедица пандемије (за износ од 8,7 хиљада КМ), бруто накнаде по уговору о дјелу исказани су у оквиру трошкова бруто накнада члановима управног и надзорног одбора (6,7 хиљада КМ), у оквиру осталих финансијских расхода исказани су трошкови по уговору о дјелу, трошкови текућег одражавања и осталог материјала (укупно 2,6 хиљада КМ), а дате новчане помоћи запосленима исказане су као остали расходи и губици (укупно 4,5 хиљада КМ).

Напомене уз финансијске извјештаје и остала појединачна одступања

У Дому за старија лица Приједор, домовима здравља Рудо, Невесиње, Трново, Љубиње, Хан Пијесак, Берковићи, Гацко, Милићи и Амбуланти породичне медицине Источни Стари Град, напомене уз финансијске извјештаје по садржају и структури не одговарају захтјевима МРС 1 – Презентација финансијских извјештаја и других релевантних Међународних рачуноводствених стандарда и Међународних стандарда финансијског извјештавања.

У Напоменама уз финансијске извјештаје Геронтолошког центра Бањалука, Дома за старија лица Приједор, домова здравља Рудо, Трново, и Амбуланте породичне медицине Источни Стари Град нису објелодањене информације у вези сталности пословања.

У пословним књигама Дома здравља Власеница није извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем имовине за разлику утврђену пописом од 32 хиљаде КМ, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

Биланс токова готовине Дома за старија лица Приједор и Дома здравља Хан Пијесак није сачињен у складу са захтјевима МРС 7 - Извјештај о токовима готовине и одредбама одговарајућег Правилника о садржини и форми образаца финансијских извјештаја.

Налази који су утицали на квалификације по основу усклађености са прописима (критеријумима ревизије) за ревидиране јавне установе односе се на:

Јавне набавке

У Дому за старија лица Приједор за извршене набавке у укупном износу од 231 хиљаду КМ (без ПДВ) нису проведени поступци нити закључени уговори иако су набавке тих роба и услуга планиране, што није у складу са Законом о јавним набавкама.

Домови здравља Хан Пијесак, Љубиње и Берковићи нису донијели план јавних набавки за 2022. годину и нису донесене посебне одлуке за покретање поступака јавних набавки. Амбуланта породичне медицине Источни Стари Град није донијела план јавних набавки за 2022. годину, нити је доносила посебне одлуке о покретању поступка и није достављала извјештаје о поступцима јавних набавки.

У Дому здравља Власеница за извршене набавке роба и услуга од најмање 98 хиљада КМ (без ПДВ-а), Дому здравља Љубиње (најмање 49 хиљада КМ), Дому здравља Рудо (најмање 35 хиљада КМ), Дому здравља Трново (најмање 30 хиљада КМ), у Амбуланти породичне медицине Источни Стари Град као и домовима здравља Берковићи и Гацко (за најмање 23 хиљаде КМ), у Дому здравља Хан Пијесак (најмање 20 хиљада КМ) нису проведени поступци јавних набавки.

У Дому здравља Невесиње за поједине услуге нису проведене процедуре јавних набавки, а осим тога није донесен правилник о раду комисије за набавке, чланови комисија за набавке нису потписали изјаве о непристрасности и повјерљивости, нису достављани извјештаји о проведеним поступцима набавки и нису објављивани основни елементи закључених уговора, како је предвиђено Законом о јавним набавкама.

Именовања, запошљавања и права по основу рада

У току 2022. године у Дому за старија лица Приједор седам лица није испуњавало услове радног мјеста на које су распоређени, а који су прописани Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у тој установи, а у Дому здравља Власеница запослени нису распоређени на радна мјеста дефинисана важећим Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, што није у складу са Законом о раду.

Са физичким лицима закључивани су уговори о дјелу за обављање послова који представљају основу дјелатност Установе и за које постоје систематизована радна мјеста, што није у складу са Законом о раду и то: у Дому здравља Љубиње са седам извршилаца, у Дому здравља Рудо и Дому здравља Невесиње са по пет извршилаца, у Амбуланти породичне медицине Источни Стари Град са шест извршилаца, У Геронтолошком центру Бањалука (три уговора), у Дому здравља Власеница два уговора о дјелу и са једним лицем уговор о привременим и повременим пословима.

У Дому здравља Хан Пијесак је током 2022. године заснован радни однос са три запослена на радним мјестима која нису систематизована, што није у складу са Законом о раду. На појединим радним мјестима у Геронтолошком центру Бањалука (медицинска сестра/техничар, возач и спремачица) запослен је по један извршилац више од броја извршилаца утврђеног Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у тој установи, што није у складу са Законом о раду.

У Дому здравља Невесиње је у току 2022. године радни однос на одређено вријеме засновало шест лица, а у Дому здравља Гацко са три лица, да за њихово запошљавање није прибављена сагласност надлежног Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске, што није у складу са Закључком Владе Републике Српске од 28.01.2015. године.

У Дому здравља Рудо је обрачун плате код једног запосленог вршен по платном коефицијенту који је мањи од коефицијента дефинисаног Законом о платама запослених лица у јавним установама у области здравства Републике Српске.

У Дому здравља Гацко обрачун накнаде за дежурство је вршен у проценту већем од прописаног, а запосленима није признато право на јубиларну награду, новчану накнаду приликом рођења дјетета и новчану помоћ у случају смрти члана уже породице, што није у складу са одредбама Закона о платама запослених лица у јавним установама у области здравства Републике Српске.

Дом здравља Власеница је пружао услуге здравствене заштите једном броју пацијената и запосленим без наплате партиципације, а запослени Дома здравља Рудо и чланови најуже породице ослобођени су од плаћања партиципације (на основу одлуке Управног одбора), што није у складу са одредбама Закона о обавезном здравственом осигурању и Правилника о садржају, обиму и начину остваривања права на здравствену заштиту.

У Дому здравља Хан Пијесак је обрачун накнаде за дежурство вршен на начин да је за сваких 12 часова дежурства призната накнада у износу 5% од основне плате запосленог, што није у складу са одредбама Закона о платама запослених лица у јавним установама у области здравства Републике Српске.

У Дому за старија лица Приједор је за дио радника обрачун плате вршен по коефицијентима који су већи/мањи у односу на коефицијенте прописане Законом о платама запослених у јавним службама Републике Српске.

Друге значајне неусклађености

Управни одбор ЈЗУ Амбуланта породичне медицине Источни Стари Град није донио Програм рада и финансијски план за 2022. годину, што није у складу са Законом о систему јавних служби.

У Дому здравља Љубиње нису донесени акти Одлука о увођењу дежурства и/или приправности и распоред радног времена најмање за 30 наредних дана, сходно Закону о здравственој заштити.

Дом за старија лица Приједор је измиривао обавезе готовим новцем у периоду када су били блокирани рачуни, а полог готовине из благајне на рачун се није вршио у року и у складу са Уредбом о условима и начину плаћања готовим новцем.

У Дому здравља Рудо полог новца са помоћних на главну благајну, достављање исправа на књижење и уплате средстава од партиципације на трансакциони рачун нису вршене у прописаном року, односно најкасније наредног радног дана, што није у складу са Одлуком о предаји пазара од 20.06.2022. године, као и Уредбом о условима и начину плаћања готовим новцем и Законом о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

Благајничко пословање Дома здравља Невесиње није вршено у складу са Уредбом о условима и начину плаћања готовим новцем, јер су исплате за стручне услуге вршене у готовини, а полог пазара није вршен у прописаном року.

Приликом одобравања службеног пута у иностранство у Дому здравља Гацко није донесено рјешење, а приликом правдања трошкова службеног пута није сачињен извјештај са службеног пута, такође у Дому здравља Љубиње код одобравања и обрачуна трошкова службеног пута путни налози не садрже извјештаје са службеног путовања, што није у складу са одредбама Одлуке о висини накнаде трошкова за службена путовања у земљи и иностранству за запослене у Републици Српској.

У домовима здравља Невесиње, Берковићи и Трново нису успостављене помоћне књиге непокретности, постројења и опреме, а у Геронтолошком центру Бањалука није успостављена складишна и материјална евиденција залиха на начин који би омогућио увид у аналитичке податке и хронолошки приказ промјена извршених пословних догађаја, што није у складу са одредбама Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

2.1.3. Финансијске ревизије комуналних предузећа и других субјеката

У периоду извјештавања 1.8 - 31.12.2023. године проведене су и финансијске ревизије код седам привредних друштава, углавном из комуналне дјелатности, а информације о врсти датих ревизорских мишљења и броју препорука су наведене у Табели бр. 3.

Табела 3: Врсте мишљења и број препорука за ревизије проведене у периоду 1.8 – 31.12.2023. године код привредних субјеката

РБ	Субјект ревизије	Ревизијско мишљење		Број датих препорука	
		Финансијски извјештаји	Усклађеност	Финансијски извјештаји	Усклађеност
1.	Јавно комунално предузеће Соколац	негативно	резерва са с.п.	9	7
2.	Комунално а.д, Требиње	резерва	резерва	10	9
3.	ЈКП Градско гробље, Бијељина	резерва	резерва	4	5
4.	ЈК Градско гробље, Бањалука	резерва	негативно	7	13
5.	КП Прогрес а.д, Добој	резерва	резерва	9	3
6.	Комуналне услуге а.д, Приједор	резерва	резерва	11	8
7.	Центар за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида, а.д. Бањалука	негативно	резерва са с.п	13	5
Укупан број датих препорука				63	50

Као што се види из табеле, за седам ревидираних субјеката изражена су три негативна мишљења, уз преостала мишљења са резервом. Поред тога, без утицаја на мишљење, код два субјекта су истакнута одређена питања путем скретања пажње.

Скретање пажње уз мишљење о усклађености за Јавно комунално предузеће Соколац односи се на то да предузеће није уписано у судски регистар као привредно друштво у форми акционарског друштва или друштва са ограниченом одговорношћу како је прописано чланом 2. став (1) Закона о јавним предузећима.

Уз мишљење са резервом о усклађености за Центар за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида, у форми скретања пажње истакнута су два питања и то једно које с односи на именовање директора и друго у вези са непостојањем колективних уговора. Наиме, Одлукама привременог Надзорног одбора од 18.05.2022. године усвојена је оставка вршиоца дужности директора и именован је нови вршилац дужности директора. Привремени Надзорни одбор је донио Одлуку о именовању вршиоца дужности директора од 03.07.2023. године, до окончања поступка избора, на период од 60 дана. До дана окончања ревизије привремени Надзорни одбор није донио одлуку о расписивању конкурса за избор и именовање директора како је прописано чланом 51. Статута, док је чланом 52. Статута прописано да Надзорни одбор може именовати привременог члана Управе као вршиоца дужности до провођења поступка избора.

Посебни колективни уговор за запослене из области медија и графичке дјелатности Републике Српске није донесен, као ни Појединачни колективни уговор између послодавца и синдикалне организације.

Ревизорски налази од утицаја на мишљење о финансијским извјештајима

Квалификације које су утицале на мишљење о финансијским извјештајима за субјекте из Табеле бр. 3 наведене су у наставку, а односе се на два негативна и пет мишљења са резервом.

Попис имовине и обавеза са стањем на дан 31.12.2022. године није организован и извршен сходно одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодства са стварним стањем имовине и обавеза у Комунално, а.д. Требиње, Комуналне услуге а.д. Приједор и Центру за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида, а.д. Бањалука.

Обавезе и потраживања

У Центру за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида, а.д. Бањалука обавезе нису евидентирани у пословним књигама сходно подацима из пореских евиденција па су мање исказане обавезе по основу камата у најмањем износу од 374 хиљаде КМ, остале обавезе по основу трошкова поступка за 118 хиљада КМ и губитак ранијих година за 492 хиљаде КМ. Поред тога, није извршена рекласификација обавеза на основу споразума са ЗП „Електрокрајина“ а.д. Бања Лука и „Водовод“ а.д. Бања Лука које су репрограмирани на период дужи од годину дана, па су краткорочне обавезе више, а дугорочне обавезе мање исказане за 555 хиљада КМ. Такође, нису извршена резервисања за потенцијално негативан исход судских спорова, што није у складу са захтјевима МРС 37 - Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина.

У Јавном комуналном предузећу „Соколац“, Соколац (У даљем тексту: ЈКП Соколац) су укупне обавезе мање исказане за 32 хиљаде КМ јер нису књижене фактуре које су добављачи испоставили за испоручену робу и пружене услуге у 2022. години, а потцијењени су и: трошкови горива и енергије за износ од 6 хиљада КМ, трошкови услуга на изради учинака за 7 хиљада КМ, трошкови транспортних услуга 15 хиљада КМ, као и ПДВ у примљеним фактурама за 4 хиљада КМ. Такође, ЈКП Соколац није књижило утврђене пореске обавезе по рјешењу Пореске управе Републике Српске, па су потцијењене обавезе за порезе и доприносе на плате и накнаде плата за 51 хиљаду КМ, обавезе за камате и расходи камата за 19 хиљада КМ, расходи бруто плата у билансу успјеха за 10 хиљада КМ, а резултат ранијих година је прецијењен за 41 хиљаду КМ.

„Комуналне услуге“ а.д. Приједор су мање исказале обавезе за плате и накнаде за 37 хиљада КМ, јер обавезе за порез и доприносе за накнаде члановима надзорног и одбора за ревизију, накнаде по уговорима о дјелу, топли оброк и регрес нису исправно класификоване, а обавезе за порез и доприносе на једнократна давања, обавезе по

основу бескаматних позајмица датих запосленима и обавезе по основу рјешења о исплати отпремнина нису исказане.

У КП Прогрес а.д. Добој су потраживања од купаца која су у ранијем периоду била отписана приликом њиховог искњижавања исказана као добитак, па су због тога више исказани остали приходи и добици, а нераспоређена добит ранијих година је потцијењена за 56 хиљада КМ.

У ЈКП Соколац су дугорочни кредити у земљи прецијењени, а потцијењени су краткорочни кредити за 9 хиљада КМ, јер није извршена рекласификација дијела дугорочних кредита који доспијевају за плаћање у року од годину дана од датума извјештавања.

У Комунално а.д. Требиње, су потцијењена дугорочна резервисања у корист краткорочних резервисања за 37 хиљада КМ, при чему разграничени приходи и примљене донације нису исказане и потцијењене су за 32,5 хиљада КМ, а краткорочна разграничења су прецијењена јер разграничени приходи по основу примљених донација нису исправно класификовани.

У ЈК „Градско гробље“ Бањалука су донација сталних средстава од 63 хиљаде КМ евидентирани у оквиру краткорочно разграничених прихода, што није у складу са одредбама Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

Потраживања за затезну камату у ЈК „Градско гробље“ Бањалука су исказана више, а остала краткорочна потраживања по основу главног дуга по рјешењу надлежног суда мање за 19 хиљада КМ, а за наведена потраживања од 29 хиљада КМ (главни дуг и затезна камата) није извршена исправка вриједности с обзиром на временски период у којем нису наплаћена.

У Центру за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида, а.д. Бањалука су у оквиру датих аванса у ранијем периоду евидентирани уплате правним и физичким лицима без вјеродостојне књиговодствене исправе, чиме дати аванси нису правдани у најмањем износу од 4 хиљаде КМ, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Српске. Такође, због тога што није извршена процјена наплативости потраживања и корекција истих сходно одредбама Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру, прецијењена су краткорочна потраживања за најмање 55 хиљада КМ, за колико је потцијењен губитак ранијих година.

Приходи и примици

У „Комуналне услуге“ а.д. Приједор су због погрешне класификације више за 4,93 милиона КМ исказани приходи од продаје производа, а потцијењени су припадајући приходи од пружања услуга и остали пословни приходи (од закупа).

ЈКП Соколац је приходе од услуга гријања, одржавања гробља, услуга из програма заједничке комуналне потрошње, као и услуга скупљања, одвоза и збрињавања отпада погрешно класификовало као приходе од продаје производа, умјесто као приходе од пружених услуга, укупно у износу од 1,03 милиона КМ. Такође, погрешно су класификовани и приходи по основу потраживања за субвенције које су примљене од општине Соколац и Града Источно Сарајево који су погрешно исказани као приходи од донација, умјесто као приходи од субвенција, за укупно 56 хиљада КМ.

У „Комуналне услуге“ а.д. Приједор су више исказани приходи од усклађивања вриједности опреме и резултат текуће године, док је резултат ранијих година мање исказан за 42 хиљаде КМ јер искњижавање ревалоризационих резерви није вршено у складу са Правилником о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

У ЈКП Соколац су за 10 хиљада КМ потцијењени приходи, јер нису евидентирани приходи по основу права на рефундацију накнаде плате на име признатог потраживања

од Фонда за дјечију заштиту. По наведеном основу умањени су и трошкова плата за дио који се рефундира од фонда.

У КП Прогрес а.д. Добој су добици од 29 хиљада КМ који су остварени по основу продаје дијела опреме класификовани као приходи од пружених услуга, а осим тога су у оквиру прихода од донација исказани приходи од рефундација боловања у износу од 47 хиљада КМ, чиме је једна група прихода прецијењена, а друга потцијењена за исти износ.

У Комунално, а.д. Требиње због погрешне класификације су за 43 хиљаде КМ прецијењени остали пословни приходи, а приходи од укидања неискоришћених резервисања по основу активности везаних за проширење градског гробља „Бањевци“ су потцијењени.

Продаја контејнера у Комунално, а.д. Требиње није евидентирана у складу са Правилником о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, па су за 39 хиљада КМ више исказани нето добици по основу продаје материјала, умјесто нето добици по основу продаје опреме.

Приходи од продаје производа ЈП „Градско гробље“ Бањалука су исказани више, а приходи од пружених услуга по основу провизија од продаје комисионе робе мање за 252 хиљаде КМ.

Финансијски приходи у Комунално, а.д. Требиње су прецијењени а добит ранијих година је потцијењена за 4 хиљаде КМ, јер испостављено књижно одобрење, по рачуну за више фактурисану електричну енергију током ранијих година није књижено сходно времену настанка. Истовремено су финансијски приходи и потцијењени за 7 хиљада КМ, а прецијењени су остали непоменути приходи, због погрешно класификованих прихода од затезних камата.

У Центру за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида, а.д. Бањалука су потцијењени пословни приходи и губитак ранијих година за 20 хиљада КМ, за колико је прецијењен губитак текуће године, јер корекција грешке из претходног периода није извршена у складу са захтјевима МРС 8 - Рачуноводствене политике, промјене рачуноводствених процјена и грешке.

Расходи, трошкови и издаци

У ЈКП Соколац су за укупно 86 хиљада КМ расходи за извршене услуге превоза и услуге мљењења чврстих енергената погрешно класификовани и исказани као трошкови горива и енергије. Такође, ЈКП Соколац је дио трошкова за плате и накнаде из 2021. године у износу од 11 хиљада КМ евидентирало у 2022. години, чиме су прецијењени расходи текућег периода и нераспоређена добит ранијих година.

Трошкови резервисања у ЈКП Соколац, као и обавезе по основу осталих дугорочних резервисања потцијењени су најмање за 16,5 хиљада КМ, јер предузеће није извршило резервисања за неповољне исходе судских спорова, како је то дефинисано Правилником о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике.

У ЈК „Градско гробље“ Бањалука су одређени трошкови исказани више или мање јер није извршена класификација у складу са одредбама Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва, односно: трошкови бруто плата су исказани више, а трошкови осталих личних примања по основу бруто накнада за топли оброк мање за 174 хиљаде КМ, трошкови бруто накнада плата су исказани више, а трошкови осталих личних примања по основу трошкова награда и бруто регреса мање за 99 хиљада КМ, трошкови бруто накнада члановима управног и надзорног одбора исказани су више, а трошкови бруто накнада члановима одбора за ревизију, других одбора, комисија и слично мање за 32 хиљаде КМ.

У Комунално, а.д. Требиње су због погрешне класификације више исказани трошкови бруто плата и накнада, а трошкови осталих личних примања су потцијењени за 277 хиљада КМ. Такође, погрешно су класификовани трошкови бруто накнада по уговорима

са физичким лицима ван радног односа у износу од 21 хиљаду КМ, који су исказани као трошкови осталих производних услуга, а помоћи спортским, хуманитарним и осталим организацијама у укупном износу 9,5 хиљада КМ су исказани као остали расходи и губици, умјесто као остали нематеријални трошкови.

„Комуналне услуге“ а.д. Приједор су за 610 хиљада КМ више исказале трошкове бруто плата и накнада, а за 673 хиљаде мање су исказани трошкови бруто осталих личних примања. Разлику од 63 хиљаде КМ чине расходи по основу отпремнина, осталих личних примања, бескаматних позајмица са порезом и доприносима у износу од 82 хиљаде КМ који нису признати у складу са одредбама Правилника о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за привредна друштва и расходи по основу бруто накнада по уговору о дјелу и осталих нематеријалних трошкова у износу од 19 хиљада КМ који нису класификовани у складу са одредбама истог Правилника. Такође, расходи отпремнина у износу од 23 хиљаде КМ, адвокатских услуга од 9 хиљада КМ и приходи по основу укидања резервисања у износу од 32 хиљаде КМ су потцијењени јер нису признати након укидање дугорочних резервисања, што није у складу са наведеним Правилником.

У Центру за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида, а.д. Бањалука су више исказани расходи и губитак текућег периода за 8 хиљада КМ, за колико је потцијењен губитак ранијих година, јер признавање трошкова производних и непроизводних услуга и обавеза није извршено на обрачунској основи.

Због тога што није извршено обезврјеђење потраживања за дате авансе од 5 хиљада КМ у Комунално, а.д. Требиње су мање исказани расходи по основу обезврјеђења потраживања за дате авансе (који су на тај начин прецијењени).

У ЈКП Градско гробље, Бијелина због грешака у класификацији више позиција у финансијским извјештајима је погрешно исказано: нематеријални трошкови исказани су у већем износу за 6 хиљада КМ због евидентирања нематеријалних средстава и трошкова производних услуга, затим у оквиру трошкова бруто плата евидентирани су трошкови бруто накнада плата, а у оквиру трошкова бруто накнада плата евидентирани су трошкови бруто накнада за топли оброк од 44 хиљаде КМ умјесто у оквиру трошкова осталих личних примања, а дугорочно разграничени приходи су исказани мање за 118 хиљада КМ због евидентирања донација сталних средстава у оквиру краткорочно разграничених прихода.

У КП Прогрес а.д. Добој су због грешака у класификацији трошкова више исказани трошкови бруто плата за 14 хиљада КМ, а мање су исказани трошкови услуга, као и трошкови доприноса, јер је дио трошкова по основу уговора о дјелу, као и трошкова по основу доприноса за запошљавање и рехабилитацију инвалида исказан као бруто плате. Поред тога, набавка столарије за потребе реновирања грађевинског објекта од 9 хиљада КМ евидентирана је као трошак текућег одржавања, због чега су трошкови услуга одржавања више, а вриједност грађевинских објеката мање исказани за тај износ. Осим тога, исплата износа за накнаде штете из ранијег периода је исказана као текући расход, те су остали расходи и губици, као и нераспоређена добит ранијих година више исказани за 9 хиљада КМ.

Биланс новчаних токова, напомене уз финансијске извјештаје и други битни недостаци

Комунално, а.д. Требиње није извршило усклађивање примијењеног контног плана са прописаним одговарајућим контним оквиром, а „Комуналне услуге“ а.д. Приједор нису извршиле усклађивање рачуноводствених политика које примијењују са прописаним контним планом, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

Центар за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бања Лука није донио Правилник о рачуноводству и рачуноводственим политикама којим се уређује систем рачуноводства, контролни поступци, утврђују рачуноводствене политике и

процјене и друга питања сходно одредбама Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

У КП Прогрес а.д. Добој пословни простори који су издати у закуп нису исказани као инвестиционе некретнине, чиме је ова позиција потцијењена, а грађевински објекти прецијењени за 491 хиљаду КМ.

У „Комуналне услуге“ а.д. Приједор је због погрешне класификације опрема прецијењена, а рачунарски програми су потцијењени за 31 хиљаду КМ. Такође, расходи амортизације и резултат ранијих година су мање, а резултат текуће године су више исказани за 53,5 хиљада КМ.

Биланс токова готовине у ЈКП Соколац и КП Прогрес а.д. Добој није састављен у складу са одредбама Правилника о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике, односно одредбама МРС 7 – Извјештај о токовима готовине.

Одливи готовине из пословних активности у ЈП „Градско гробље“ Бањалука исказани су више, јер су истовремено у истом износу исказани и у активности инвестирања којој и припадају, што није у складу са захтјевима МРС 7 и претходно поменути Правилником.

У Напоменама уз финансијске извјештаје ЈКП Соколац, Комунално, а.д. Требиње, ЈКП „Градско гробље“ Бијељина, „Комуналне услуге“ а.д. Приједор и Центра за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бања Лука нису објелодањене информације везане за сталност пословања у складу са захтјевима међународних стандарда, односно није извршена процјена способности предузећа да настави да неограничено послује у складу са начелом сталности пословања.

Осим тога, Напомене уз финансијске извјештаје ЈКП Соколац, Комунално, а.д. Требиње, ЈКП „Градско гробље“ Бијељина, ЈК „Градско гробље“ Бањалука, „Комуналне услуге“ а.д. Приједор и Центар за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бања Лука по садржају, структури и систематичности не одговарају одредбама Правилника о садржини и форми образаца финансијских извјештаја за привредна друштва, друга правна лица и предузетнике и Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске, јер нису извршена сва прописана објелодањивања и она која су захтијевана релевантним међународним стандардима финансијског извјештавања.

Налази од утицаја на мишљење о усклађености за ревидиране привредне субјекте

Одступања од прописа из области јавних набавки

Центар за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бања Лука није донио план јавних набавки за 2022. годину и правилник којим се регулише област јавних набавки, а набавке штампаног канцеларијског материјала, режијског материјала, фотокопир папира, тонера и сервисирања принтера и кетеринга у најмањем износу од 447 хиљада КМ вршене су без провођења поступака јавних набавки.

ЈКП Соколац у отвореном поступку набавке еуродизела и биомасе (обловине целулозног дрвета) за потребе производње топлотне енергије није објавило обавјештење о додјели уговора на основу резултата поступка додјеле уговора у прописаном року, извјештај о поступку набавке, нити основне елементе уговора, што није у складу са Законом о јавним набавкама.

Осим тога, у ЈКП Соколац поједине набавке као што су: набавка материјала и дијелова за текуће одржавање основних средстава од 35 хиљада КМ, услуге мљењења отпадног материјала од дрвета у најмањем износу од 37 хиљада КМ, услуге превоза у најмањем износу од 10,5 хиљада КМ и набавке дрвног отпада (сјечке и пиљевине) у најмањем износу од 11 хиљада, су извршене путем више поступака директног споразума, чиме је извршено дијељење предметних набавки, супротно одредбама Закона о јавним набавкама. Поменуте набавке нису обухваћене планом јавних набавки нити су за њих донесене посебне одлуке о покретању поступака јавне набавке.

„Комуналне услуге“ а.д. Приједор за извршене набавке роба и услуга у износу од 48 хиљада КМ, а ЈК „Градско гробље“ Бањалука за извршене набавке услуга од 21 хиљаду КМ, нису провели поступке јавних набавки.

У ЈКП „Градско гробље“ Бијељина, су за грађевинске радове на гробљу (укупно 22 хиљаде КМ) проведена четири поступка директног споразума чиме је извршено дијелење предмета набавке, а за набавке услуга из Анекса II дио Б (набавка топлог obroка за запослене у износу од 70 хиљада КМ и правне услуге од 6 хиљада КМ) позив за достављање понуда није упућен тројници понуђача. Поред тога, у ЈКП „Градско гробље“ Бијељина, фактурисана вриједност за набавку вјештачког цвијећа и репроматеријала је већа од уговорене цијене по појединачним артиклима, а надлежна лица нису вршила суштинску контролу фактура, што није у складу са одредбама Правилника о праћењу реализације оквирних споразума, уговора и фактура.

Запошљавање и ангажовање лица, лична примања и друга права из радног односа

У ЈКП Соколац је у току године закључено 47 уговора о дјелу, а у „Комуналне услуге“ а.д. Приједор два уговора о дјелу, за послове који представљају дјелатност комуналног предузећа, што није у складу са Законом о раду.

У КП Прогрес а.д. Добој је у току ревидираног периода закључен један уговор о привременим и повременим пословима и 70 уговора о дјелу са физичким лицима за послове који су систематизовани и представљају основну дјелатност комуналног предузећа, што није у складу са Законом о раду.

Комунално, а.д. Требиње извршен је пријем три извршиоца на радна мјеста која нису предвиђена систематизацијом, што није у складу са Законом о раду. Осим тога, у току 2022. године на снази је било 12 уговора о дјелу са пет извршилаца, а уговори о дјелу су закључени за систематизована радна мјеста која су у оквиру дјелатности послодавца, што, такође, није у складу са одредбама Закона о раду. Поред тога, Комунално, а.д. Требиње није вршило обрачун и исплату топлог obroка за запослене који су засновали радни однос у својству приправника, што није у складу са Законом о раду и Правилником о раду.

У ЈК „Градско гробље“ Бањалука је обрачун бруто плата запослених вршен на основу уговорене основне бруто плате, што није у складу са одредбама Колективног уговора. Уговорене основне бруто плате за запослене распоређене на исто радно мјесто са истим степеном струче спреме нису утврђене у истом износу, а обрачун минулог рада вршен је на основну бруто плату увећану за друга примања по основу рада (топли оброк, стимулације запослених и на накнаду предсједника синдиката), што није у складу са одредбама Закона о раду. Осим тога, извршен је обрачун и исплата стимулација у износу већем од 30% уговорених плата запослених, што није у складу са Одлуком о стимулативном награђивању рада радника.

У Центру за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бањалука обрачун и исплата бруто плате директора није извршена у складу са Одлуком привременог Надзорног одбора од 15.08.2022. године и за поједина радна мјеста бруто плата је обрачуната и исплаћена по вишим или нижим коефицијентима у односу на прописане Правилником о раду и Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста. Поред тога, један извршилац је био запослен на радном мјесту које није систематизовано, што није у складу са одредбама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста и Законом о раду.

Друге значајне неусклађености

У ЈК „Градско гробље“ Бањалука су уговоране и фактурисане услуге по основу трајног коришћења гробног мјеста по нижим цијенама у односу на цијене дефинисане Цјеновником погребних и клесарских услуга, а за утврђене цијене комуналних услуга погребне дјелатности није обезбијеђена сагласност надлежног органа Града Бања Лука,

што није у складу са Законом о комуналним дјелатностима и Одлуком о гробљима и погребној дјелатности Скупштине Града Бања Лука.

„Комуналне услуге“ а.д. Приједор су на основу Одлуке Надзорног одбора вршиле исплате новчаних средстава на име помоћи спортским, хуманитарним и осталим организацијама, а по захтјевима корисника донација, што није у складу Законом о јавним предузећима и одредбама Закона о јавним донацијама предузећа у јавном власништву или под јавном контролом у Републици Српској.

„Комуналне услуге“ а.д. Приједор су вршиле исплате бескаматних позајмица запосленима, што није у складу са Законом о јавним предузећима. Дио бескаматних позајмица, једнократне накнаде и трошкови употребе приватног аутомобила у службене сврхе су исплаћени из благајне, што није у складу са Уредбом о условима и начину плаћања готовим новцем.

У Центру за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида а.д. Бањалука управљање готовим новцем није вршено у складу са одредбама Уредбе о условима и начину плаћања готовим новцем, јер је плаћање добара и услуга вршено готовим новцем у износима већим од прописаних.

„Комунално“ а.д. Требиње није извршило усклађивање основног капитала у пословним књигама и основног капитала у судском регистру, како је дефинисано Законом о регистрацији пословних субјеката у Републици Српској.

Књиговодствене исправе у вези са вођењем залиха грађевинског материјала у ЈК „Градско гробље“ Бањалука нису уредне и рачунски тачне, јер су приликом раздужења залиха грађевинског материјала постојала неслагања у количини и врсти утрошеног материјала (између радних налога и излаза залиха у робно-материјалном књиговодству), а приликом раздужења осталог потрошног материјала нису сачињене књиговодствене исправе (требовања и радни налози) на основу којих је вршен излаз материјала, што није у складу са захтјевима Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

ЈК „Градско гробље“ Бањалука није утврдило нормативе потрошње горива по возилима и радним машинама, није вршило анализе потрошње горива за евидентна одступања у мјесечној потрошњи код истих возила, а евиденције о коришћењу возила се нису водиле на прописаним путним налозима и нису садржавале релације кретања нити стање километар сата по релацији.

Осим тога, за службена путовања у иностранство у ЈК „Градско гробље“ Бањалука нису донесене одлуке о службеном путовању, признати су и исплаћени трошкови са службених путовања без налога за службено путовање, запослени нису подносили писани извјештај о обављеном службеном путовању а призната су права на дневнице иако иста нису остварена сразмјерно трајању службеног путовања, што није у складу са одредбама Одлуке о висини накнаде трошкова за службена путовања у земљи и иностранству за запослене у Републици Српској.

У комисију за попис имовине и обавеза ЈК „Градско Гробље“ Бањалука именовано је лице које је било материјално задужено за имовину и њом руковало, што није у складу са Правилником о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог стања са стварним стањем имовине и обавеза.

„Комунално“, а.д. Тебиње није успоставило помоћне књиге непокретности, постројења и опреме, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

2.2. Финансијске ревизије за 2023. годину проведене од 1.1. до 31.7.2024.

Годишњим планом ревизија за 2024. годину, у периоду од 01.01. до 31.07.2024. године планирано је провођење 54 финансијске ревизије. У назначеном периоду проведена су 54 ревизијска ангажмана, од којих 53 финансијске ревизије и један ангажман на провјери статуса препорука. Провођење финансијске ревизија Завода за изградњу, Бањалука за 2023. годину које је планирано за прву половину 2024. године одложена је, о чему је информисан Одбор за ревизију Народне скупштине Републике Српске.

Истим планом, до краја 2024. године предвиђено је провођење још 36 финансијских ревизија за 2023. годину (12 јединица локалне самоуправе, 15 привредних друштава/предузећа и 9 јавних установа). Резултати тих ревизија ће бити презентовани у годишњем ревизорском извјештају за наредну годину.

У структури 53 финансијске ревизије које су проведене у ревизијском циклусу 1.1. – 31.7.2024. године су сљедеће ревизије:

- 21 ревизија министарстава и других корисника буџета Републике Српске код којих је по Закону обавезно провођење ревизија сваке године,
- ревизију Консолидованог годишњег финансијског извјештаја за кориснике буџета Републике,
- 4 ревизије фондова обавезног социјалног осигурања,
- 9 јединица локалне самоуправе и
- 18 јавних установа и осталих субјеката.

Ревизија Консолидованог годишњег финансијског извјештаја за кориснике буџета Републике обухвата значајне сегменте буџета, буџетског и трезорског пословања (приходи буџета Републике, унутрашњи дуг, спољни дуг, финансијске трансакције, инвестиције, итд.) који се не сусрећу код појединачних буџетских корисника, а обухвата и значајне налазе из свих појединачних извјештаја о ревизији буџетских корисника.

У ревизорским извјештајима за 53 финансијске ревизије које су проведене у периоду од 01.01. до 31.07.2024. године дата су сљедећа мишљења:

- о финансијским извјештајима: позитивно за 28 субјекта, 22 мишљења са резервом и три негативна мишљења;
- о усклађености: позитивно за 30 субјекта, 21 мишљење са резервом и два негативна мишљења.

Позитивно мишљење за финансијске извјештаје и за усклађеност за 2023. годину дато је за оне финансијске извјештаје за које нису утврђене значајне грешке, неправилности и неусклађености. Ниво значајности/материјалности је утврђен у складу са ISSAI стандардима и Методологијом за финансијску ревизију.

У складу са ISSAI 2705 – *Модификације мишљења у извјештају независног ревизора*, мишљење са резервом се изражава у случајевима када:

"ревизор закључи, на основу прикупљених ревизијских доказа, да финансијски извјештаји у цјелини нису без материјално погрешних исказа. Односно када ревизор, након прикупљених довољно адекватних ревизијских доказа, закључи да су погрешни искази, појединачно или заједно, материјално значајни, али нису прожимајући за финансијске извјештаје или ревизор није у могућности да прикупи довољно адекватних ревизијских доказа на којима ће заснивати своје мишљење али закључује да могући ефекти неоткривених погрешних исказа на финансијске извјештаје, уколико их има, могу бити материјалне природе, али не и свеобухватни."

У складу са претходно поменути стандардом, негативно мишљење се изражава када ревизор након што прикупи довољно адекватних ревизијских доказа, закључи да

погрешни искази, појединачно или заједно, имају и материјални и прожимајући ефекат на финансијске извјештаје.

Скретање пажње на одређена питања у складу са ISSAI 2706 указује на питања која су од значаја за разумијевање извјештаја субјекта, најчешће на контрадикторне законе, прописе и одлуке са значајним утицајем на субјекта, које доносе виши надлежни органи и на које субјект појединачно не може да утиче. (Детаљније за наведене субјекте у одговарајућем дијелу овог Извјештаја).

2.2.1. Ревизије корисника буџета Републике – обавезне по Закону (чл. 18.)

Главна служба за ревизију је по Закону (чл. 18. став 4.) обавезна да сваке године проведе финансијску ревизију код: Народне скупштине и Вијећа народа Републике Српске, Службе предсједника Републике, Генералног секретаријата Владе Републике Српске, свих министарстава и Пореске управе Републике Српске, као и четири фонда обавезног социјалног осигурања⁵.

На основу 22 provedene финансијске ревизије код ове групе ревидираних субјеката (детаљније у Табели бр. 4), а узимајући у обзир и Консолидовани годишњи финансијски извјештај корисника буџета Републике за 2023. годину, изражена су сљедећа мишљења:

- за финансијске извјештаје: позитивно за 16 субјеката и мишљење са резервом за 6 извјештаја,
- за усклађеност са прописима: позитивно за 17 извјештаја и мишљење са резервом код 5 субјеката.

Табела 4: Преглед за субјекте обавезних финансијских ревизија (по чл. 18. ст. 4. Закона) које су проведене у периоду од 1.1. до 31.7.2024. године

РБ	Субјект ревизије	Ревизијско мишљење		Број датих препорука	
		Финансијски извјештаји	Усклађеност	Финансијски извјештаји	Усклађеност
1.	Народна скупштина Републике Српске	позитивно	позитивно	-	-
2.	Вијеће народа	позитивно	позитивно	-	-
3.	Служба предсједника	позитивно	позитивно	-	-
4.	Генерални секретаријат Владе	позитивно	позитивно са с.п.	-	1
5.	Министарство финансија	позитивно	позитивно	-	-
6.	Министарство за просторно уређење, грађев. и екологију	позитивно	позитивно	-	-
7.	Министарство за европске интеграције и међун. сар.	позитивно	позитивно	-	-
8.	Мин. саобраћаја и веза	позитивно	позитивно	-	-
9.	Министарство правде	позитивно	позитивно	-	-
10.	Мин. пољопривреде, шумарства и водоприв.	позитивно	позитивно	-	2
11.	Министарство енергетике и рударства	позитивно	позитивно	-	2
12.	Мин. за научнотехнолошки развој и високо образовање	позитивно	позитивно	1	1

⁵ Фондови обавезног социјалног осигурања су као субјекти обавезне финансијске ревизије посебно обрађени у подпоглављу 2.3.2. овог извјештаја.

13.	Министарство привреде и предузетништва	позитивно	позитивно	2	-
14.	Министарство просвјете и културе	позитивно	позитивно	-	3
15.	Министарство управе и локалне самоуправе	позитивно	позитивно	-	3
16.	Министарство трговине и туризма	резерва	позитивно	4	2
17.	Министарство унутрашњих послова	резерва	резерва	2	4
18.	Министарство породице, омладине и спорта	резерва	резерва	3	5
19.	Мин. рада и борачко-инвалидске заштите	резерва	резерва	3	6
20.	Министарство здравља и социјалне заштите	резерва	резерва са с.п.	3	8
21.	Пореска управа	позитивно	резерва	1	3
22.	Консолидовани годишњи финансијски извјештај за кориснике буџета Републике	резерва	позитивно	4	5
Укупан број датих препорука:				23	45

Од 21 субјекта код којих се финансијска ревизија обавезно проводи сваке године, оба позитивна мишљења (и за финансијске извјештаје и за усклађеност) изражена су за њих 15, док су код осталих субјеката изражена мишљења са резервом и то код четири министарства су изражена мишљења са резервом и за финансијске извјештаје и за усклађеност, за једно министарство и Консолидовани годишњи финансијски извјештај корисника буџета Републике за 2023. годину је изражено мишљење са резервом за финансијске извјештаје (уз позитивно мишљење за усклађеност), а код једног субјекта је мишљење са резервом за усклађеност.

Мишљења код субјеката обавезне ревизије

Графикон бр. 2: Структура мишљење ревизора датих субјектима за које су по Закону обавезне финансијске ревизије

Из Графикона бр. 2 се може видјети да код буџетских корисника код којих се ревизија финансијских извјештаја и усклађености врши у континуитету из године у годину (јер је то законска обавеза), њих више од 70% има оба позитивна мишљења, док остали имају једно или оба мишљења са резервом. Како се може и очекивати, услед континуираног присуства ревизије и због провођења ревизорских препорука, тренд позитивних мишљења за ову групу субјеката је растући, у односу на претходну годину број субјеката који имају оба позитивна мишљења је повећан за три. Међутим, повећан је и број оних са оба мишљења са резервом са три на четири. У наставку су укратко наведени ревизорски налази који су утицали на квалификовано мишљење ревизора.

Резиме налаза од утицаја на мишљење са резервом о финансијским извјештајима

Стварно настали расходи су исказани као обрачунски расходи, иако по правилима и буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике они представљају расходе текућег периода који захтјевају одлив новчаних средстава и што има утицај на исказано извршење буџета и то у:

- Министарству рада и борачко-инвалидске заштите у укупном износу од 12,98 милиона КМ за дознаке за годишњи борачки додатак (633 хиљаде КМ), дознаке за одликоване борце (5,18 милиона КМ) и трансфере фондовима обавезног социјалног осигурања (7,16 милиона КМ).
- Министарству унутрашњих послова укупно за 5,76 милиона КМ, односно мање су исказани расходи за бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених у износу од 1,09 милиона КМ, расходи по основу закупа за 56 хиљада КМ, расходи по основу утрошка енергије, комуналних и других услуга за 2,29 милиона КМ, расходи за режијски материјал 588 хиљада КМ, расходи за текуће одржавање 1,16 милиона КМ, расходи по основу путовања и смјештаја од 399 хиљада КМ и остали неклассификовани расходи у износу од 177 хиљада КМ.
- Министарству трговине и туризма су грантови у износу од 54 хиљаде КМ евидентирани на расходе обрачунског карактера.

Такође, у Министарству унутрашњих послова нису исказани издаци за изградњу и прибављање зграда и објеката у износу од 467 хиљада КМ, који се односе на изградњу објекта за потребе Полицијске управе Источно Сарајево (376 хиљада КМ) и на улагања у изградњу и опремање Интерната - зграде полицијске академије (91 хиљада КМ).

Министарство породице, омладине и спорта није исказало расходе и обавезе по основу трансфера према ЈУ Фонд за дјечију заштиту Републике Српске, чиме су расходи и обавезе потцијењени за 300 хиљада КМ.

У Министарству здравља и социјалне заштите краткорочно разграничени расходи (аванси) су више исказани, док су остала краткорочна потраживања мање исказана за износ од 4,37 милиона КМ, јер послје раскида уговора са Глобалном алијансом за вакцине (GAVI), није извршен пренос аванса на краткорочна потраживања.

Осим тога, у Министарству здравља и социјалне заштите расходи за накнаду плата запослених који се не рефундирају су више исказани, док су потраживања по основу накнада плата која се рефундирају, мање исказана за 33 хиљаде КМ, јер Министарство није подносило захтјеве за признавања права за рефундацију накнаде плата и захтјеве за требовање средстава.

У Министарству рада и борачко-инвалидске заштите за извјештајни период су више исказани расходи за 27 хиљада КМ, јер су евидентирани расходи из ранијег периода (за отпремнине и за услуге одржавања рачунарских програма), чиме је прецијењен финансијски резултат претходне године и што није у складу са одредбама Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и процјенама за буџетске кориснике.

Такође, у Министарству рада и борачко-инвалидске заштите Образложења уз финансијске извјештајима не садрже додатна објелодањивања у складу са захтијевима Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника и МРС-ЈС 1 - Презентација финансијских извјештаја.

Мишљење са резервом које је изражено за Консолидовани финансијски извјештај корисника буџета Републике за 2023. годину посљедица је евидентирања текућих расхода који захтијевају одлив новчаних средстава у оквиру обрачунских расхода и неисказаних издатака за нефинансијску имовину, трансфера и дознака на име социјалне заштите, укључујући и материјано значајне грешке код буџетских корисника, тако да:

Буџетски дефицит текућег периода исказан у обрасцу ПИБ 01 у износу од 258 милиона КМ је потребно кориговати на више за 22 милиона КМ због мање исказаних текућих

расхода који су евидентирани у оквиру расхода обрачунског карактера (19,77 милиона КМ), мање исказаних издатака за нефинансијску имовину (1,63 милиона КМ), датих трансфера (300 хиљада КМ) и дознака на име социјалне заштите (292 хиљаде КМ) и по основу више исказаних примљених трансфера (24 хиљаде КМ).

Укупан дефицит исказан у обрасцу ПИФ у износу од 300,55 милиона КМ је потребно кориговати на више за 22,23 милиона КМ, по основу мање исказаног дефицита у ПИБ-у 01 у износу од 22 милиона КМ и мање исказаних текућих расхода на фонду 02 у износу од 199 хиљада КМ. Сходно наведеним разликама потребно на више је кориговати и негативну разлику у финансирању у обрасцу ПИБ 01 за 22 милиона КМ, а у обрасцу ПИФ за 22,23 милиона КМ.

У Билансу успјеха за период 01.01-31.12.2023. године и Билансу стања на дан 31.12.2023. године исказан негативан финансијски резултат текуће године је потребно кориговати на више за 616 хиљада КМ по основу мање исказаних датих трансфера и дознака на име социјалне заштите и по основу више исказаних примљених трансфера.

Резиме налаза од утицаја на мишљење с резервом о усклађености за субјекте код којих се финансијска ревизија обавезно проводи сваке године

Поред Министарства рада и борачко-инвалидске заштите, Министарства унутрашњих послова, Министарства породице, омладине и спорта и Министарства здравља и социјалне заштите који за 2023. годину имају оба мишљења са резервом, такво мишљење које се односи на усклађеност изражено је и за Пореску управу Републике Српске, а основ за дата мишљења је наведен у наставку.

Уз мишљење са резервом код Министарства здравља и социјалне заштите је кроз скретање пажње указано на то да је Влада Републике Српске Одлуком од 01.09.2022. године основала ЈУ Завод за социјалну заштиту. Именовање органа руковођења и управљања Заводом није извршено у року од 90 дана од дана ступања на снагу Одлуке о оснивању, а самим тим није донесен ни Статут. Такође, члан VI Одлуке о оснивању, којим је дефинисана дјелатност Завода, није усклађен са чланом 99. став (2) Закона о социјалној заштити.

У Пореској управи Републике Српске за набавке инсталације гријања и хлађења (140 хиљада КМ) и услуге обуке службеника (25 хиљада КМ) постављени квалификациони услови за понуђаче у тендерској документацији, у погледу техничке и професионалне способности, нису сразмјерни предмету набавке, што није у складу са захтјевима Закона о јавним набавкама и Упутства за припрему модела тендерске документације и понуда. Поред тога, на основу оквирног споразума за услуге одржавања информационе инфраструктуре у Пореској управи извршене су набавке роба и услуга од 41 хиљаде КМ које нису предвиђене нити су пописане оквирним споразумом да ће се набавити.

У Министарству породице, омладине и спорта нису проведени поступци јавних набавки за извршене набавке услуга у укупном износу од 17 хиљада КМ, при чему те набавке, као и набавка услуга одржавања возила, нису предвиђене планом јавних набавки и нису донесене посебне одлуке о покретању поступака. Осим тога, за девет предмета јавних набавки уговорене вриједности од 7 до 14 хиљада КМ извршена је погрешна процјена вриједности набавки и исте су планиране и проведене директним споразумом, што није у складу са одредбама Закона о јавним набавкама. У Министарству породице, омладине и спорта набавка услуга закупа моторних возила такође није предвиђена планом јавних набавки и није донесена посебна одлука, а за наведену набавку проведена су три директна споразума укупне вриједности од 13,6 хиљада КМ, чиме је извршено дијељење предмета набавке.

У Министарству унутрашњих послова је за набавке услуга одржавања и сервисирања службених моторних возила проведено осам поступака путем конкурентских захтјева и један директни споразум у укупној вриједности од 182 хиљаде КМ, а за прање службених моторних возила четири директна споразума укупне вриједности 12 хиљада КМ, чиме је извршено дијељење поступка јавне набавке.

Министарство рада и борачко-инвалидске заштите је закључило уговор за реализацију умјетничких и сценско-техничких услуга, без провођења поступка јавне набавке.

У Министарству здравља и социјалне заштите на накнаде члановима комисија успостављених у складу са Законом о социјалној заштити нису обрачунати припадајући порез и доприноси сходно Закону о порезу на доходак и Закону о доприносима, а у току 2023. године нису редовно подношене мјесечне пореске пријаве пореза по одбитку, што није у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима.

У Пореској управи су средства у износу од 292 хиљаде КМ остварена од принудне наплате (фонд 02) распоређена и утрошена за измирење обавеза према добављачима које су настале у 2023. години као дио редовног пословања по основу расхода за услуге одржавања чистоће (146 хиљада КМ) и расхода за поштанске услуге (146 хиљада КМ) који припадају фонду 01, што није у складу са Уредбом о распореду и намјени средстава од трошкова принудне наплате.

Закључивани су уговори о дјелу за послове који представљају редовну, основну дјелатност министарства, што није у складу са одредбама Закона о раду, и то у: Министарству рада и борачко-инвалидске заштите (са два лица), Министарству породице, омладине и спорта (са два лица), Министарству здравља и социјалне заштите (један уговор). Поред тога, Министарство породице, омладине и спорта и Министарство унутрашњих послова су у 2023. години ради повећаног обима посла ангажовали извршиоце на одређено вријеме на период дужи од шест мјесеци, што није у складу са Законом о државним службеницима.

Министарство рада и борачко-инвалидске заштите није извршило међусобно усклађивање помоћних евиденција осталих краткорочних потраживања и потраживања исказаних у Главној књизи трезора, сходно одредбама Закона о трезору.

Као што се може видјети у Табели бр. 4, у појединачним извјештајима оведеној финансијској ревизији за 2023. годину укупно овој групи ревидираних субјеката је дато 23 препоруке које се односе на финансијске извјештаје и 45 препорука за усклађеност. При томе, осам субјеката није добило ни једну препоруку ревизије (уз оба позитивна мишљења), док највећи број препорука имају субјекти којима је дато мишљење са резервом по оба основа. У Извјештају о финансијској ревизији Консолидованих финансијских извјештаја корисника буџета Републике за 2023. год. дато је 9 препорука.

Провођење препорука из извјештаја за претходну годину

С обзиром на то да се код ових субјеката финансијска ревизија проводи сваке године, статус претходно датих препорука се провјерава и о томе се наводи у посебном поглављу сваког ревизорског извјештаја, а проведеноост препорука збирно за ове кориснике буџета Републике Српске је илустрована Графиконом бр. 3.

Поједини субјекти досљедно проводе ревизорске препоруке, док се код једног дијела буџетских корисника исте или сличне препоруке понављају, односно нису предузете активности да се утврђене неусклађености отклоне. Преглед по субјектима код којих се ревизија сходно закону проводи сваке године о броју непроведених препорука из претходне године дат је илустративно у Графикону бр. 4. Детаљне информације о статусу раније датих препорука за све субјекте ревизије доступни су у појединачним извјештајима и у Регистру препорука на интернет-страници <http://www.gsr-rs.org>.

Графикон бр. 3: Поступање субјеката обавезне ревизије по препорукама из претходне године

Непроведене препоруке из претходне године везане за финансијске извјештаје су следеће:

Министарство рада и борачко инвалидске заштите није провело препоруку која се односи на исказивање насталих расхода у складу са правилима из рачуноводственог оквира за буџетске кориснике, односно третман текућих расхода који захтијевају одлив новчаних средстава у складу са њиховом намјеном (дознаке, отпремнине, помоћи и сл.), а не као осталих расхода обрачунског карактера, а такође ни препоруку која се односила на признавање расхода на обрачунском основу у периоду у коме је обавеза настала. Обје неправилности су ревизори поново утврдили и у финансијским извјештајима за 2023. годину, на основу чега су дате и квалификације у мишљењу са резервом.

Министарство трговине и туризма није провело препоруку која се односи на евидентирање расхода који произилазе из трансакција и односа између буџетских корисника (грантови дати јединицама локалне самоуправе и буџетским корисницима).

Од три препоруке које су дате за финансијске извјештаје на нивоу Консолидованог финансијског извјештаја за кориснике Буџета Републике, једна препорука која се односи на усаглашавање евиденција у ГКТ и пословних књига ЈПШ „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац по основу продаје земљишта није актуелна, јер у 2023. години нису исказане трансакције у вези са добицима од продаје земљишта. Препорука која се односи на интезивирање, односно финализацију активности на утврђивању стварног стања дугорочне финансијске имовине и дугорочних разграничења (препорука која је дата за 2022. и за 2023. годину) је дјелимично спроведена. Препорука која се односи на евидентирање потраживања и обрачунских прихода по основу ненаплаћених новчаних

казни и трошкова прекршајног поступка у пореском књиговодству такође је дјелимично проведена.

 	<p>Од три непроведене препоруке која се односи на финансијске извјештаје</p> <ul style="list-style-type: none"> • Министарство рада и борачко-инвалидске заштите није провело двије препоруке и • Министарство трговине и туризма није провело једну препоруку.
	<p>Укупно 9 непроведених препорука датих у претходној ревизији које су се односиле на усклађеност код субјеката обавезне ревизије је заступљено на сљедећи начин:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Министарство породице, омладине и спорта није провело 3 од 6 препорука за усклађеност, • Министарство рада и борачко-инвалидске заштите од 6 препорука за усклађеност једну није провело, а једну је провело дјелимично, • Пореска управа није провела једну дату препоруку, • Министарство управе и локалне самоуправе није провело једну од 4 дате препоруке за усклађеност, • Министарство за научно-технолошки развој и високо образовање није провело једну од 5 датих препорука, • Министарство здравља и социјалне заштите као и Министарство енергетике и рударства од двије препоруке није провело једну, а другу је провело дјелимично.

Графикон бр. 4: Преглед броја препорука из претходне године које нису проведене по субјектима обавезне ревизије

Непроведене препоруке из претходне године везане за усклађеност

Министарство породице, омладине и спорта није провело ревизорске препоруке које су се односиле на ангажовање извршилаца по уговору о дјелу за послове који су ван дјелатности послодавца, затим за доношење регистра ризика, те планирање и провођење поступака јавних набавки мале вриједности.

Министарство рада и борачко инвалидске заштите, као ни Министарство енергетике и рударства није провело препоруку која се односи на закључивање уговора о дјелу за послове који су ван дјелатности послодавца у складу са Законом о раду, а дјелимично је провело препоруку која се односила на провођење јавних набавки, односно за попуњавање путних налога.

Пореска управа није провела препоруку дату за усклађеност која се односи на извјештаје о службеним путовањима и обрачун дневница за службена путовања у иностранство.

У Министарству здравља и социјалне заштите препорука која се односила на пријем запослених на одређено вријеме због повећаног обима посла није проведена, док је препорука која се односила на успостављање система финансијског управљања и контроле проведена дјелимично.

Министарство управе и локалне самоуправе није провело препоруку у вези са запошљавањем и попуњавањем упражњених радних мјеста сходно кадровском плану, а Министарство за научно-технолошки развој и високо образовање није провело препоруку која се односи на закључивање уговора о раду за послове који су предвиђени Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста (ангажовање савјетника министра по уговору о допунском раду на систематизовано радно мјесто и исплаћивање накнаде у износу који је еквивалентан коефицијенту за обрачун основне

плате за савјетника министра за пуно радно вријеме није у складу са одредбама Закона о раду).

На нивоу **Консолидованог финансијског извјештаја за кориснике Буџета Републике** од четири препоруке дате за усклађеност једна препорука је дјелимично проведена, а три препоруке нису проведене. Дио препоруке који се односио на додјелу средстава из Фонда солидарности за обнову Републике Српске је проведени, а дио препоруке који се односио на додјелу средстава из Компензационог фонда и подношења годишњих извјештаја о раду ова два фонда није проведени. Препорука дата Влади Републике Српске која се односи на постављење помоћника министара и директора у органима републичке управе, затим препорука за усклађивање одлука Владе Републике Српске о одређивању приоритетних пројеката са расподјелом средстава са Приједлогом програма јавних инвестиција и успостављање помоћне евиденције за праћење реализације јавних инвестиција, те препорука ресорном министарству за доношење Упутства о начину обрачуна накнаде трошкова превоза запослених у установама високог образовања и студентског стандарда, нису проведене. Због тога су двије препоруке Влади Републике Српске и једна препорука Министарству за научно-технолошки развој и високо образовање дате и у ревизорском извјештају за 2023. годину.

2.2.2. Финансијске ревизије фондова обавезног социјалног осигурања

У извјештајном периоду су у складу са планом проведене финансијске ревизије четири фонда обавезног социјалног осигурања за 2023. годину, и то: Фонда за пензијско и инвалидско осигурање (у даљем тексту: Фонд ПИО), Фонда за дјечију заштиту, Фонда здравственог осигурања и Завода за запошљавање.

Табела бр. 5: Преглед финансијских ревизија фондова обавезног социјалног осигурања за 2023. годину и изражених ревизорских мишљења

РБ	Субјект ревизије	Ревизијско мишљење		Број датих препорука	
		Финансијски извјештаји	Усклађеност	Финансијски извјештаји	Усклађеност
1.	Фонд ПИО	позитивно	позитивно	0	0
2.	Фонд за дјечију заштиту	позитивно	позитивно	0	0
3.	Фонд здравственог осигурања	позитивно	позитивно са с.п.	4	2
4.	Завод за запошљавање	позитивно	позитивно	0	2
Укупан број датих препорука:				4	4

Као што се види из Табеле бр. 5, мишљења о финансијским извјештајима и мишљења која се односе на усклађеност за четири наведена фонда обавезног социјалног осигурања су позитивна, уз скретање пажње код Фонда здравственог осигурања.

Скретање пажње уз мишљење о усклађености за Фонд здравственог осигурања се односи на именовање директора и чланова управног одбора, сходно одредбама Закона о систему јавних служби гдје је прописано да управни одбор и директора именује и разрјешава оснивач на мандат од четири године уз претходно проведени поступак јавне конкуренције. У Закону о министарским, владиним и другим именовањима Републике Српске је прописано да се, као изузетак, именовања на краћи период врше на највише два мјесеца и да се не могу поновити. Конкурсна процедура за именовање чланова Управног одбора и директора Фонда није проведена, а Влада Републике Српске је рјешењима из 2023. године пет пута именовала иста лица за вршиоце дужности чланове Управног одбора на период од 60 дана и рјешењем из 2016. године именовала вршиоца дужности директора Фонда.

Препоруке фондовима обавезног социјалног осигурања

Укупно је фондовима обавезног социјалног осигурања на основу ревизије за 2023. годину упућено 8 препорука, од чега Фонду здравственог осигурања шест, а Заводу за запошљавање двије препоруке. Фонду ПИО и Фонду дјечије заштите за 2023. годину, као и претходне године, нису дате препоруке ревизора.

Фонд здравственог осигурања је провео све три препоруке које су дате у претходном извјештају о ревизији. Фонду здравственог осигурања у актуелном извјештају дате су четири препоруке које се односе на финансијске извјештаје, односно конкретно да се сходно рачуноводственим правилима: евидентирају примици за накнаде плата који се рефундирају из доприноса за дјечију заштиту, да се бруто накнаде члановима радних група евидентирају у оквиру текућих расхода, да се обрачунски приходи и потраживања од осигуравајућих кућа признају када су мјерљиви и извјесни и да се у напоменама уз финансијске извјештаје објелодањују информације о неусаглашеним салдима потраживања и обавеза, као и разлози зашто усаглашавање није извршено.

Поред тога, Фонду здравственог осигурања упућене су и двије препоруке које се односе на усклађеност и то да се Упутство о благајничком пословању Фонда усклади са одредбама Уредбе о условима и начину плаћања готовим новцем у дијелу који се односи на исплату аконтације путних трошкова и дневница за службена путовања у земљи и иностранству, као и да се врши усклађивање буџетских средстава и буџетских издатака на начин како је дефинисано Законом о буџетском систему Републике Српске.

Заводу за запошљавање, у актуелном ревизијском извјештају, су дате двије препоруке за усклађеност и то да се: ангажовање извршилаца по уговору о дјелу врши у складу са Законом о раду за оне послове који су ван дјелатности Завода и да се ажурирају документи донесени у складу са Законом о систему интерних финансијских контрола у јавном сектору Републике Српске везани за дефинисање кључних пословних процеса и процјену ризика. Ради се о препорукама које су дате и у претходном извјештају о ревизији, а нису, односно дјелимично су, проведене.

2.2.3. Финансијске ревизије јавних установа и других субјеката

У извјештајном периоду је проведено 18 финансијских ревизија различитих субјеката (осим јединица локалне самоуправе), а врсте ревизорског мишљења и број препорука датих овим субјектима за финансијске извјештаје и за усклађеност приказана су у Табели бр. 6.

Табела бр. 6: Преглед финансијских ревизија код осталих ревидираних субјеката за 2023. годину и изражених ревизорских мишљења (ревизија проведена до 31.7.2024.)

РБ	Субјект ревизије	Ревизорско мишљење		Број датих препорука	
		Финансијски извјештаји	Усклађеност	Финанс. извјештаји	Усклађе-ност
1.	Републички секретаријат за расељена лица и миграције	резерва	позитивно са с.п. ⁶	4	4
2.	Агенција за аграрна плаћања	резерва	позитивно	2	1
3.	РУ за геодетске и имовинско-правне послове (РУГиИП)	позитивно	резерва са с.п.	2	2
4.	ЈУ Медицинска школа, Добој	резерва	позитивно	5	2
5.	ЈУ Медицинска школа, Бањалука	позитивно	позитивно	0	1
6.	ЈУ Техничка школа, Бањалука	резерва	резерва	6	3

⁶ с.п. - скретање пажње. Објашњење о „скретању пажње“ је на стр. 4 овог извјештаја.

ГОДИШЊИ РЕВИЗОРСКИ ИЗВЈЕШТАЈ ЗА 2024. ГОДИНУ

7.	ЈУ Гимназија Бања Лука	позитивно	резерва са с.п.	3	6
8.	Центар за пружање бесплатне правне помоћи	резерва	позитивно са с.п.	3	3
9.	ЈП Дирекција за изградњу и развој града, д.о.о. Бијељина	резерва	резерва	7	5
10.	Републичка дирекција за обнову и изградњу	позитивно	позитивно са с.п.	1	3
11.	Угоститељски сервис Владе Републике Српске	позитивно	резерва	1	4
12.	Служба за заједничке послове Владе Републике Српске	позитивно	позитивно	1	2
13.	ЈУ Средњошколски центар Приједор	позитивно	позитивно	1	1
14.	ЈУ Национални парк Сутјеска, Тјентиште	резерва	негативно	8	17
15.	Републичка управа цивилне заштите	резерва	негативно	7	14
16.	ЈУ Народна и универзитетска библиотека Републике Српске	резерва	резерва	6	8
17.	ЈУ Туристичка организација Републике Српске	резерва	резерва са с.п.	8	9
18.	Космос а.д. Бања Лука	негативно	резерва	10	7
Укупна број датих препорука				75	92

Мишљење о финансијским извјештајима за ревидиране субјекте

Негативно мишљење о финансијским извјештајима дато је акционарском друштву „Космос“ Бања Лука. Мишљења са резервом о финансијским извјештајима, као што показује Табела бр. 6. изражена су за 10 субјеката, а резултат су утврђених недостатака који су груписани и наведени у наставку.

Рачуноводствени систем и систем интерних контрола

Код неких субјеката из ове групе попис имовине и обавеза на дан 31.12.2023. године није организован и извршен (дјелимично или у потпуности) у складу са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза (Космос, а.д. Бањалука, Републичка управа цивилне заштите, Центар за пружање бесплатне правне помоћи, Техничка школа Бањалука, Туристичка организација Републике Српске, Народна и универзитетска библиотека Републике Српске и Национални парк „Сутјеска“ Тјентиште).

Признавање и евидентирање сталне имовине, залиха и учешћа у капиталу

У Космос, а.д. Бањалука су за 505,8 хиљада КМ прецијењени земљиште и ревалоризационе резерве, јер приликом продаје у 2019. години из пословних књига није искњижена цјелокупна вриједност продатог земљишта, што није у складу са захтјевима МРС 16 - Некретнине, постројења и опрема. Истовремено, због тога што пословни простори издати у закуп и земљиште дато на коришћење нису класификовани као инвестициона имовина мање је исказана вриједност инвестиционих некретнина за 1,35 милиона КМ, у корист вриједности земљишта (577 хиљада КМ) и грађевинских објеката (768 хиљада КМ).

Републичка управа цивилне заштите није извршила почетно признавање опреме и залиха ситног инвентара, заштитне одјеће и обуће добијених из донације, по фер вриједности на датум стицања, што није у складу са Правилником о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике. Поред тога, нето вриједност постројења и опрема је прецијењена за 35 хиљада КМ, а

потцијењена потраживања за утврђене мањкове у истом износу, јер опрема за цивилну заштиту, која је пописом имовине и обавеза на дан 31.12.2023. године, утврђена као мањак, није искњижена из пословних књига.

У Медицинској школи Добој на дан биланса главна књига и помоћна књига нефинансијске имовине нису међусобно усаглашене (нето вриједност у главној књизи је виша за 67 хиљада КМ), а нису усаглашене ни бруто вриједност и исправка вриједности, обрачун амортизације се врши према евиденцији помоћне књиге па исказана исправка вриједности, како за текући тако и за ранији период не приказује стварно стање амортизоване вриједности нефинансијске имовине, па због свега наведеног нефинансијска имовина у сталним средствима није исправно исказана (призната и вреднована).

У Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске су у оквиру нефинансијске имовине у сталним средствима у припреми евидентирани расходи који се односе на закуп инсталација и програмске опреме за систем Cobiss из ранијег периода, па је нефинансијска имовина у сталним средствима у припреми прецијењена за 68 хиљада КМ. Осим тога, за обрачун амортизације некретнина и опреме нису примијењене амортизационе стопе прописане Правилником о примјени годишњих амортизационих стопа за буџетске кориснике.

У Техничкој школи Бањалука је вриједност објекта више исказана за 23 хиљада КМ, јер је признато улагање у санацију електроинсталација у објекту које није извршено.

Дугорочна и и краткорочна потраживања, пласмани и разграничења

У Космос, а.д. Бањалука су за од 5,15 милиона КМ више исказана краткорочна разграничења умјесто исказивања губитка ранијих година за исти износ, јер расходи камата нису исказани у билансу успјеха у периоду настанка. Осим тога, у Космос а.д. Бањалука су за 436 хиљада КМ више исказана и краткорочна потраживања, а потцијењени су губитак ранијих година за 399 хиљада КМ и расходи од усклађивања вриједности за 37 хиљада КМ, јер није вршена исправка вриједности потраживања која нису наплаћена у року, што није у складу са рачуноводственим политикама и правилима која се примјењују.

У Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске није извршена исправка вриједности за потраживања која нису наплаћена у року од 12 мјесеци од датума доспијећа, па су иста прецијењена у укупном износу од 80 хиљада КМ, а потцијењени су расходи обрачунског карактера за 39 хиљада КМ и финансијски резултат ранијег периода за 41 хиљаду КМ.

У ЈУ Техничка школа Бањалука није вршена корекција финансијске имовине која није наплаћена по истеку рока од 12 мјесеци сходно рачуноводственим политикама, па су прецијењена краткорочна потраживања за 11 хиљада КМ и краткорочна финансијска имовина из трансакција за другим јединицама власти за најмање 17 хиљада КМ, а потцијењени су расходи од усклађивања вриједности финансијске имовине.

У Јавном предузећу „Дирекција за изградњу и развој града“ д.о.о. Бијељина су прецијењена краткорочна потраживања за 146 хиљада КМ за колико су потцијењени расходи од усклађивања вриједности имовине и губитак текуће године, јер није извршено обезвређење застарјелих потраживања у складу са захтјевима МСФИ 9 - Финансијски инструменти.

У Центру за пружање бесплатне правне помоћи су мање исказане бруто вриједност потраживања за 54 хиљада КМ, исправка вриједности наведених потраживања за 41 хиљаду КМ и приходи обрачунског карактера евидентирани по истом основу у износу од 13 хиљада КМ, јер није вршено евидентирање потраживања по основу награда које исплаћује страна која није успјела у спору.

У ЈУ Национални парк „Сутјеска“ су за 27 хиљада КМ мање исказани корекција потраживања од запослених и расходи од усклађивања вриједности имовине, а више

финансијски резултат текуће године за исти износ, јер није вршена процјена наплативости потраживања по основу аконтација запосленима из 2022. године.

У Републичкој управи цивилне заштите су више исказани трансфер и потраживања по основу трансфера унутар исте јединице власти за 23,8 хиљада КМ, јер је трансфер који се односио на дознаку средстава Савјета министара БиХ, за трошкове настале по основу учешћа тима Управе цивилне заштите на пружању помоћи Словенији за отклањање посљедица од поплава, признат два пута по истом основу.

Обавезе

У Космос, а.д. Бањалука није извршена рекласификација обавеза по основу закљученог Споразума о репрограму дуга, па су за 288 хиљада КМ прецијењене краткорочне обавезе за порезе, доприносе и друге даџбине и за 48 хиљада остале обавезе, а дугорочне обавезе су потцијењене за 336 хиљада КМ.

У ЈП Национали прак „Сутјеска“ Тјентиште дио дугорочних зајмова који доспијевају у року до годину дана, није класификован у складу са рачуноводственим правилима и политикама, па су за 160 хиљада КМ више исказане обавезе по краткорочним зајмовима, а мање обавезе по дугорочним зајмовима који доспијевају на наплату до годину дана за исти износ. Осим тога, више су исказани краткорочни разграничени расходи за 206 хиљада КМ, а мање остале краткорочне обавезе за исти износ, јер дио пореског дуга који доспијева у периоду од 12 мјесеци није евидентиран на осталим краткорочним обавезама.

У ЈП Национални парк „Сутјеска“ су мање исказани расходи за камате по судским рјешењима и обавезе по основу осталих трошкова финансирања за 132,5 хиљаде КМ, а више су исказани расходи обрачунског карактера и краткорочна резервисања за исти износ, јер обрачунати расходи за камате и трошкови судских поступака по основу правоснажних судских пресуда нису класификовани као садашње обавезе које проистичу из прошлих догађаја чије измирење ће довести до одлива ресурса.

Расходи и издаци, приходи и примици

У Агенцији за аграрна плаћања расходи по основу додјеле средстава за подстицање развоја пољопривреде и села и обавезе нису исправно класификовани, па су прецијењене субвенције, а потцијењени расходи по основу коришћења робе и услуга, текући и капитални грантови и трансфери између и унутар јединица власти у најмањем износу од 11,21 милион КМ. Сходно наведеном, прецијењене су обавезе по основу субвенција, а потцијењене су обавезе из пословања, обавезе за грантове и обавезе по основу трансфера између и унутар јединица власти.

У Јавном предузећу „Дирекција за изградњу и развој града“ д.о.о. Бијељина су за 382 хиљаде КМ прецијењени трошкови бруто плата, а потцијењени су бруто остала лична примања за 174 хиљаде КМ и трошкови бруто накнада за 208 хиљада КМ, јер су трошкови топлог оброка запослених и трошкови бруто накнада плата погрешно класификовани у оквиру трошкова бруто плата. Поред тога, приходи од пружених услуга су више исказани за 9 хиљада КМ за колико су потцијењене обавезе за примљене авансе, а остали пословни приходи су потцијењени за износ од 12 хиљада КМ за колико је прецијењена нераспоређена добит ранијих година, јер приходи нису признати у периоду настанка сходно Међународним стандардима финансијског извјештавања.

У Републичкој управи цивилне заштите су прецијењени расходи по основу коришћења роба и услуга и обавезе из пословања за најмање 32 хиљаде КМ, а издаци за набавку превозних средстава су потцијењени за 78,5 хиљада КМ, јер нису признати у периоду настанка. Такође, издаци у земљи за отплату неизмирених обавеза из ранијих година у Републичкој управи цивилне заштите су прецијењени за 280 хиљада КМ, јер су исти исказани у периоду у коме нису измирене наведене обавезе.

У ЈП Национални парк „Сутјеска“ су за 36 хиљада КМ више исказани расходи по судским рјешењима и финансијски резултат претходне године, а мање финансијски резултат

текуће године за исти износ, јер расходи за обрачунате камате по основу нотарског Споразума о плаћању дуговања од 31.10.2022. године нису признати на обрачунском основу у периоду у коме је обавеза и настала.

У Туристичкој организацији Републике Српске због грешака у евидентирању намјенских средстава за финансирање пројеката од надлежног Министарства трговине и туризма и уплаћене рефундације за нето плате приправницима су прецијењени за 18,5 хиљада КМ остали приходи, а потцијењени трансфери унутар исте јединице власти за 5 хиљада КМ и остали примици из трансакција између различитих јединица власти за 13,5 хиљада КМ. Осим тога, обрачунате и исплаћене нето накнаде приправницима које се рефундирају су погрешно класификовани, па су мање исказани остали издаци из трансакција са другим јединицама власти, а више су исказани расходи за лична примања запослених за 18 хиљада КМ.

У Туристичкој организацији Републике Српске су због погрешне класификације расхода за најмање 42 хиљаде КМ више исказани расходи по основу репрезентације, а мање текући грантови непрофитним субјектима за 23 хиљаде КМ и трансфери јединицама локалне самоуправе за 19 хиљада КМ за подршку пројеката на промоцији туризма Републике Српске. Такође, за 8 хиљада КМ су више исказани остали неклассификовани расходи, а мање расходи за бруто накнаде трошкова и осталих личних примања запослених по основу рада, јер су погрешно евидентирани бруто накнаде за огрев и зимницу за 2023. годину.

У Републичком секретаријату за расељена лица и миграције су расходи трошкова мобилних телефона који иду на терет запослених по основу потрошње изнад ограничења у износу од 13,5 хиљада КМ исказани у оквиру бруто плата запослених, односно нису исказивана потраживања од запослених по том основу.

У Републичком секретаријату за расељена лица и миграције су мање за 292 хиљаде КМ исказани расходи по основу дознака на име социјалне заштите које се исплаћују из буџета и обавезе по наведеном основу, јер расходи и обавезе које су произашле из потписаних Протокола о лијечењу пацијената (повратника) за Кантон 1 и Кантон 10 у Федерацији БиХ у УКЦ Републике Српске - Бањалука и Болници „Др Младен Стојановић“ Приједор нису признати и евидентирани.

У Медицинској школи Добој су расходи за бруто плате запослених мање исказани за 48 хиљада КМ у корист потраживања по основу рефундација из доприноса за дјечију заштиту за исти износ, а више су исказани издаци за накнаде плате за родитељско одсуство за 40 хиљада КМ као и и разграничења по основу неизмирених обавеза за бруто накнаде плата и финансијски резултат претходне године за 12 хиљада КМ, јер је Школа за накнаду плата за вријеме коришћења породилског односно родитељског одсуства евидентирала потраживања од Јавног фонда за дјечију заштиту иако право на рефундацију није признато.

У Техничкој школи Бањалука су више за 5,6 хиљада КМ исказани расходи за бруто плате запослених и финансијски резултат ранијих година, а мање остали издаци из трансакција са другим јединицама власти, јер није извршена исправка материјално значајне грешке из претходног периода у складу са рачуноводственим прописима. Осим тога, за 2,5 хиљада КМ су прецијењени остали расходи обрачунског карактера, а потцијењени су расходи за материјал и расходи по основу утрошка горива који представљају текуће, а не обрачунске расходе и захтијевају одлив новчаних средстава.

У ЈП Национални парк „Сутјеска“ више су за 692 хиљаде КМ исказани примици од задуживања и издаци за отплату дугова, јер примици и издаци по основу задужења путем дозвољених текућих прекорачења по банковним рачунима нису евидентирани на нето принципу унутар једне године, што није у складу са Правилником о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

У Центру за пружање бесплатне правне помоћи, за наплаћено потраживање од фонда обавезног осигурања нису признати примици, па су примици од рефундација по основу породилског одсуства за 4 хиљаде КМ мање исказани.

Напомене уз финансијске извјештаје и остала појединачна одступања

Напомене уз финансијске извјештаје Космос а.д. Бањалука не садрже додатне информације и објелодањавања у складу са захтјевима МРС 1 - Презентација финансијских извјештаја и МРС 16 - Некретнине, постројења и опрема. Такође, образложења/напомене уз финансијске извјештаје Туристичке организације Републике Српске и Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске не садрже потребне информације дефинисане Правилником о финансијском извјештавању буџетских корисника и захтјевима МРС-ЈС 1 и других релевантних рачуноводствених стандарда и стандарда финансијског извјештавања.

У ЈП Национални парк „Сутјеска“ У Обрасцу 5б – Преглед имовине, обавеза и извора исказаних ван ГКТ мање је исказана бруто и исправка вриједности потраживања по основу продаје и извршених услуга у износу од 149 хиљада КМ, јер исти није попуњен на основу стања одговарајућих конта у главној књизи, што није у складу са одредбама Правилника о финансијском извјештавању буџетских корисника.

Мишљење о усклађености за ревидиране субјекте

„Скретање пажње“ је уз мишљење о усклађености изражено уз позитивно мишљење код Републичког секретаријата за расељена лица и миграције, Центра за пружање бесплатне правне помоћи и Републичке дирекције за обнову и изградњу, те уз мишљење са резервом код РУГИИПП, Туристичке организације Републике Српске и ЈУ Гимназија Бањалука.

У извјештајима о ревизији Републичког секретаријата за расељена лица и миграције, Центра за пружање бесплатне правне помоћи, Републичке дирекције за обнову и изградњу и Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове путем скретања пажње указано на члан 42. Закона о државним службеницима гдје је прописано је да Влада Републике Српске без провођења поступка јавне конкуренције именује вршиоце дужности на период од 90 дана, с тим да се за исто радно мјесто акт о постављењу може донијети још највише два пута узастопно. Влада Републике Српске је актима о постављењу именовала по пет вршиоца дужности помоћника директора у Републичком секретаријату за расељена лица и миграције и Центру за пружање бесплатне правне помоћи, односно три вршиоца дужности помоћника директора Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове Републике Српске, као и вршиоца дужности директора и замјеника директора Републичке дирекције за обнову и изградњу на период од 90 дана без провођења поступка јавне конкуренције, с тим да су за наведена радна мјеста акти о постављењу донесени више од два пута.

Законом о систему јавних служби прописано је да директора и управни одбор јавне установе именује и разрјешава оснивач на мандат од четири године уз претходно проведен поступак јавне конкуренције. Поред тога, одредбама Закона о министарским, владиним и другим именовањима Републике Српске прописано је да се, као изузетак, именовања на краћи период врше на највише два мјесеца и да се не могу поновити. Скретањем пажње у извјештају за Туристичку организацију Републике Српске је указано на то да конкурсна процедура за именовање чланова Управног одбора и директора Туристичке организације Републике Српске није проведена, а Влада Републике Српске је рјешењима из маја 2018. године именовала вршиоце дужности чланова Управног одбора на период од по 60 дана, а рјешењима од 01.07.2021. године вршиоца дужности директора Туристичке организације Републике Српске на период од по 60 дана.

Уз мишљење о усклађености ЈУ Гимназија Бањалука скренута је пажња на то да је у Закону о средњем образовању и васпитању прописано да школски одбор има седам чланова које за јавне школе у име оснивача именује Министарство просвјете и културе Републике Српске и то два члана из реда запослених на приједлог радника школе, два члана у име оснивача, два члана из реда родитеља на приједлог савјета родитеља школе и једног члан на приједлог јединице локалне самоуправе. Министарство просвјете и културе Републике Српске

је рјешењима из фебруара и априла 2023. године именовало чланове Школског одбора ЈУ Гимназија Бања Лука из реда запослених, родитеља и представника локалне заједнице, а два члана школског одбора у име оснивача нису именована.

Негативно мишљење о усклађености је изражено за Републику управу цивилне заштите и ЈУ Национални парк „Сутјеска“ Тјентиште, а мишљење са резервом за: Републичку управу за геодетске и имовинско–правне послове (РУГИПП), Угоститељски сервис Владе Републике Српске, јавне установе Народна и универзитетска библиотека Републике Српске и Туристичка организација Републике Српске, Техничка школа Бањалука и Гимназија Бањалука, те ЈП Дирекција за изградњу и развој града, д.о.о. Бијељина и Космос, а.д. Бањалука. Основ за квалификовано мишљење о усклађености код набројаних субјеката наведен је у наставку.

Одступања у примјени Закона о јавним набавкама

У Републичкој управи цивилне заштите су извршене набавке од најмање 65 хиљада КМ путем директних споразума иако нису планиране, нити је донесена посебна одлука о покретању поступка набавке, а набавка услуга обуке спасилаца процијенене вриједности од 256 хиљада КМ је извршена на основу одлуке директора без измјене плана набавки. Осим тога, набавке роба и услуга у најмањем износу од 88 хиљада КМ (услуге редовних и ванредних љекарских прегледа запослених и услуге превоза у вези предузимања мјера на сузбијању афричке куге свиња) су извршене без провођења процедура прописаних Законом о јавним набавкама. Такође, код више набавки, нису документоване активности у вези са истраживањем тржишта, а код набавки резервних дијелова за возила и рачунарске опреме извршено је дијељење предмета набавки на више директних споразума.

Космос, а.д. Бањалука није проводио дефинисане процедуре и поступке јавних набавки код набавке рачунара и рачунарске инфраструктуре, ИТ лиценци и услуга изнајмљивања информационог система у укупном износу од 98,5 хиљада КМ.

Јавно предузеће „Дирекција за изградњу и развој града“ д.о.о. Бијељина није провело поступке јавних набавки за услуге мобилне и фиксне телефоније и услуге одржавања софтвера у укупном износу од 44 хиљаде КМ, а поред тога за набавке горива на порталу јавних набавки нису сачињени и објављени извјештаји о поступцима јавних набавки.

У Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске није донесен план јавних набавки, поступци јавних набавки нису провођени и нису закључени уговори са добављачима за извршене набавке роба и услуга у износу од 59,7 хиљада КМ.

У ЈУ Техничка школа Бањалука набавке робе и услуга у вриједности од 33 хиљаде КМ нису обухваћене планом набавки, нити су донесене посебне одлуке о покретању поступка набавки, набавка опреме у вриједности од 14 хиљада КМ спроведена је путем више поступака директног споразума чиме је извршено дијељење предмета набавке, а поред тога, Техничка школа Бања Лука након проведеног поступка набавке опреме и монтаже исте на својој интернет страници није објавила одлуку о избору најповољнијег понуђача, што није у складу са Законом о јавним набавкама. Такође, за набавке робе и уградње исте, као и услуга поправке и одржавања електроинсталација добављачима је по испостављеним фактурама исплаћена уговорена вриједност а да при томе роба није испоручена односно услуге нису извршене.

У Туристичкој организацији Републике Српске за одређене извршене набавке роба и услуга у укупном износу од 18 хиљада КМ нису проведени поступци јавних набавки. Поред тога, на порталу јавних набавки нису објављени извјештаји о поступку јавне набавке и основни елементи закључених уговора за већину проведених поступака, као ни објава извјештаја о реализацији директног споразума за набавку услуга израде и дизајна туристичке мапе, што није у складу са Законом о јавним набавкама.

У Гимназији Бањалука су извршене набавке роба и услуга у најмањој вриједности од 34 хиљаде КМ које нису предвиђене планом јавних набавки нити су за исте донесене посебне одлуке о покретању поступка набавке. Пред тога, извјештаји о поступцима

јавних набавки проведених директним споразумом нису достављени за објаву на портал јавних набавки.

Именовања, запошљавања и права по основу рада

У Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове је током 2023. године, због потреба посла или повећаног обима послова, 50 извршилаца било привремено распоређено на друго радно мјесто на период дужи од шест мјесеци и 200 извршилаца је због привремено повећаног обима посла било запослено на одређено вријеме у периоду дужем од шест мјесеци, што није у складу са одредбама Закона о државним службеницима.

У Угоститељском сервису Владе Републике Српске за 33 запослена угоститељске дјелатности, чија су радна мјеста дефинисана интерним Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, обрачун плате вршен је по коефицијентима вишим у односу на коефицијенте прописане за одређену стручну спремину Законом о платама запослених у органима управе Републике Српске.

У Космос, а.д. Бањалука су закључени уговори о дјелу са 13 лица за послове који представљају редовну, основну дјелатност послодавца и који су систематизовани Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, што није у складу са Законом о раду.

У Космос, а.д. Бањалука су уговорене бруто плате директора и извршног директора утврђене у већем износу од износа дефинисаног Закључком Владе Републике Српске о утврђивању плата директора и извршних директора у јавним предузећима (од 03.03.2011. године и 11.01.2013. године). Такође, у 2023. години на основу одлука Надзорног одбора обрачунато је увећање плате директора и извршног директора. Поред тога, увећања плате за раднике по основу остварених резултата у раду вршено је на основицу коју је чинила основна плата увећана за минули рад, што није у складу са одредбама интерног Правилника о раду а.д. „Космос“ Бања Лука.

Правилник о начину утврђивања плата и других примања државних службеника и осталих запослених у Републичкој управи цивилне заштите, није у потпуности усклађен са одредбама Закона о платама запослених у органима управе и Посебним колективним уговором за запослене у републичкој управи. Рад викендом је евидентиран као рад на државни празник те примијењен обрачун плате увећан за 50%, односно за додатних 35% за ноћне сате за све запослене, што није у складу са Законом о платама запослених у органима управе, а за обрачун увећања плате по основу накнаде за теренски додатак у висини од 10% од најниже цијене рада за запослене у области државне управе, нису прописани критеријуми.

Осим тога, обрачун и исплате увећања основне плате за отежане услове рада извршен је на основу акта о процјени ризика на радном мјесту и у радној средини од 26.03.2019. године, што није у складу са Правилником о процјени ризика на радном мјесту и у радној средини, јер је поменутом акту о процјени ризика важност истекла.

Републичка управа цивилне заштите је вршила исплате запосленима у виду накнаде за смјештај у Сектору за деминирање приликом рада на терену (који је удаљен преко 70 километра од сједишта тима), што није у складу са Законом о платама запослених у органима управе и Посебним колективним уговором за запослене у органима управе.

Народна и универзитетска библиотека Републике Српске без провођења процедуре јавног конкурса је засновала радни однос на неодређено вријеме са два извршиоца, што није у складу са Законом о библиотечко-информационој дјелатности. Осим тога, девет запослених су рјешењем директора распоређени на радна мјеста за која су за обрачун личних примања примијењени нижи платни коефицијенти од оних који су за наведено радно мјесто прописани Законом о платама запослених у области културе Републике Српске, а за наведени распоред није прибављено рјешење министра о додјели вишег стручног звања, како је прописано Законом о библиотечко-информационој дјелатности и дефинисано одговарајућим правилником.

Запосленима у Народној и универзитетској библиотеци Републике Српске право на годишњи одмор је увећано за два радна дана по основу услова рада, што није у складу са Посебним колективним уговором за запослене у области образовања и културе Републике Српске.

У Правилнику о платама и накнадама запослених у Туристичкој организацији Републике Српске није извршено усклађивање коефицијената сложености послова и право на накнаде по основу огрева и зимнице са одредбама Закона о платама запослених у јавним службама Републике Српске, а исплаћене накнаде по основу огрева и зимнице нису предвиђене наведеним законом. Осим тога, са једним извршиоцем је закључен уговор о дјелу за послове који представљају основну дјелатност, што није у складу са Законом о раду.

У Техничкој школи Бањалука и у Гимназији Бањалука су у току 2023. године ангажовани извршиоци по уговору о дјелу за послове који представљају редовну дјелатност Школе, што није у складу са Законом о раду.

Јавно предузеће „Дирекција за изградњу и развој града“ д.о.о. Бијељина је обрачунавало минули рад на основну бруто плату увећану за друга примања по основу рада, што није у складу са одредбама Закона о раду.

Друге појединачне неусклађености

Финансијски план Туристичке организације Републике Српске као саставни дио Програма рада за 2023. годину не садржи планиране примитке, издатке за нефинансијску имовину, остале издатке, грантове непрофитним организацијама и удружењима и трансфере између различитих нивоа власти. Финансијским планом није извршена процјена буџетских средстава и буџетских издатака за фискалну 2023. годину у складу са одредбама Закона о буџетском систему Републике Српске.

Туристичка организација Републике Српске није донијела интерни акт којим би прописала правила о условима, начину додјеле и извјештавању о утрошку средстава додијељених за подршку пројеката у области туризма за додијељена средства туристичким организацијама општина и градова за пројекте израде тематских стаза према закљученим споразумима и непрофитним организацијама и удружењима за подршку пројеката у области туризма, према одлукама.

Благајничко пословање Туристичке организације Републике Српске није вршено у складу са Уредбом о условима и начину плаћања готовим новцем, јер су исплате дневница и други трошкови службених путовања у земљи и иностранству вршене у готовини.

У Космос, а.д. Бањалука су путем благајне вршене исплате аконтације путних трошкова и дневница за службено путовање, а полог готовине на пословне рачуне није вршен у прописаним роковима, што није у складу Уредбом о условима и начину плаћања готовим новцем.

У Републичкој управи цивилне заштите поступци и процедуре употребе службених возила и вођење евиденције о службеним возилима нису у складу са Правилником о условима и начину кориштења, управљања и одржавања службених моторних возила. Такође, поступци и процедуре издавања и попуњавање путних налога за службена возила нису у складу са Правилником о обрасцу, садржају и начину попуњавања путног налога.

Набавка роба и услуга коришћењем пословне картице Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске није документована, односно признавање расхода извршено је без документације о насталом пословном догађају, што није у складу са Правилником о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

Препоруке дате јавним установама и осталим субјектима за 2023. годину

Као што је приказано у Табели бр. 6, на основу проведене финансијске ревизије за 2023. годину код 18 субјаката дато је 167 препорука (просјечно 9,3 препоруке по извјештају), од којих се 75 односи на финансијске извјештаје, а 92 су препоруке везане за усклађеност.

Препоруке везане за финансијске извјештаје се претежно односе на: отклањање одступања од прописаних процедура при попису имовине и обавеза; вредновање и евидентирање нефинансијске имовине и потраживања; признавање обавеза и њихова класификација по рачности; комплетност објављивања у образложењима уз финансијске извјештаје, евидентирање појединих расхода и издатака, примјену рачуноводствених политика и кориговање појединачних грешака које су наведене у мишљењу ревизора.

Препоруке које се односе на усклађеност у највећој мјери су везане за сљедеће: примјену одређених одредби Закона о јавним набавкама (за утврђене неусклађености); закључивање уговора о дјелу само за оне послове који су ван дјелатности послодавца, као и запошљавање на систематизована радна мјеста сходно одредбама Закона о раду, примјену и поштовање одредби посебних колективних уговора и/или раније донесених интерних аката, усклађивање обрачуна и исплате накнада, поштовање правила располагања готовим новцем, као и успостављање система интерних контрола.

Због обимности, то јест великог броја препорука и нехомогености субјеката ревизије, у овом извјештају уз то што су наведене све квалификације од утицаја на ревизорско мишљење, у овом извјештају се не наводе све појединачне препоруке, а оне се могу пронаћи у појединачним ревизорским извјештајима на страници www.gsr-rs.org.

2.2.4. Финансијске ревизије јединица локалне самоуправе

Годишњим планом ревизија у извјештајном периоду 1.1 - 31. 7. 2024. године је планирано провођење 9 финансијских ревизија јединица локалне самоуправе које су наведене у Табели бр. 7.

Табела бр. 7: Преглед финансијских ревизија јединица локалне самоуправе проведених до 31.7.2024. за 2023. годину

РБ	Субјект ревизије	Ревизијско мишљење		Број датих препорука	
		Финансијски извјештаји	Усклађеност	Финансијски извјештаји	Усклађеност
1.	Град Бања Лука	негативно	резерва са с.п.	16	8
2.	Град Бијељина	негативно	резерва са с.п.	11	17
3.	Град Источно Сарајево	резерва	резерва са с.п.	10	6
4.	Општина Угљевик	позитивно	резерва са с.п.	4	11
5.	Општина Брод	резерва	резерва са с.п.	9	10
6.	Општина Вукосавље	резерва	резерва са с.п.	8	10
7.	Општина Берковићи	резерва	позитивно са с.п.	5	4
8.	Општина Доњи Жабар	резерва	резерва са с.п.	4	8
9.	Општина Источни Дрвар	резерва	резерва са с.п.	7	13
Укупан број датих препорука у извјештајима за ЈЛС				74	87

Најзначајније **грешке од утицаја на мишљење о финансијским извјештајима** код ревидираних ЈЛС, а односе се на налазе наведене у наставку:

Попис, извјештавање и консолидација

У Градској управи Града Бањалука и код више нижих буџетских корисника, затим Градској управи Града Источно Сарајево, општинама Источно Дрвар и Берковићи попис имовине и обавеза на дан 31.12.2023. године није организован и извршен (дјелимично или у потпуности) у складу са одредбама Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза.

Консолидовани финансијски извјештаји Града Бања Лука нису сачињени и достављени Министарству финансија у року прописаном Законом о буџетском систему Републике Српске. Такође, Градска управа, Центар за социјални рад Бања Лука и Центар за развој пољопривреде и села нису сачинили финансијске извјештаје у року који је прописан истим законом.

Иако су према усвојеном рачуноводственом оквиру саставни дио обавезног сета финансијских извјештаја, а њихов садржај је ближе дефинисан рачуноводственим стандардима, као и Правилником о финансијском извјештавању буџетских корисника, Напомене уз финансијске извјештаје не садрже све прописане информације (односи се на општине: Вукосавље, Доњи Жабар, Источно Дрвар). Такође, уз Консолидоване финансијске извјештаје Града Бања Лука за 2023. годину нису сачињене Напомене уз финансијске извјештаје, које би пружиле неопходне информације о Граду, примијењеним прописима за израду годишњег обрачуна, рачуноводственој основи и примијењеним рачуноводственим политикама, информације о постојању или непостојању значајне неизвјесности у вези са сталношћу пословања и друге информације значајне за разумијевање средстава, обавеза, капитала, прихода, расхода и новчаних токова. Такође, у сачињеним образложењима уз финансијске извјештаје нижих буџетских корисника Града Бањалука (Центра за развој пољопривреде и села, Туристичке организације Бања Лука, јавних установа Центар „Заштити ме“ и Центар за образовање и васпитање и рехабилитацију слушања и говора) нису објелодањене информације о постојању или непостојању значајне неизвјесности у вези са сталношћу пословања.

У Граду Бањалука и Општинама Брод и Берковићи консолидација финансијских извјештаја за 2023. годину није извршена како је прописано Правилником о рачуноводству и рачуноводственим политикама, јер није извршено укључивање нето имовине/капитала свих контролисаних јавних установа и јавних предузећа у консолидовани биланс стања. Акције и учешћа у капиталу и финансијски резултат ранијих година Општине Берковићи су потцијењени за 2.000 КМ, јер уписани и уплаћени капитал није евидентиран.

У Граду Бањалука су примљени трансфери од ентитета намијењени за исплату дознака на име социјалне заштите у износу од 1,43 милиона КМ који припадају општем фонду 01, исказани су на фонду 03, што није у складу са прописаном фондовском класификацијом. Поред тога, у Граду Бањалука примици од задуживања и издаци по основу улагања у акције и учешће у капиталу у износу од 5 милиона КМ који припадају општем фонду 01, исказани су у оквиру фонда 05, што није у складу са одредбама правилника којима је прописана фондовска класификација.

Обавезе изнад оквира утврђеног буџетом

У Граду Бањалука су расходи који представљају текуће расходе и трансфере који захтијевају одлив новчаних средстава исказани као расходи обрачунског карактера у укупном износу од 7,25 милиона КМ, чиме су потцијењени расходи по основу коришћења роба и услуга (5,42 милиона КМ), дознаке на име социјалне заштите (1,58 милиона КМ), расходи за лична примања (40 хиљада КМ), дати грантови (11 хиљада КМ), расходи финансирања (26 хиљада КМ), расходи по основу судских рјешења (24 хиљаде КМ) и трансфери (149 хиљада КМ). Осим тога, у Граду Бањалука:

- није вршено евидентирање издатака за прибављање зграда и објеката и постројења и опреме по основу извршених улагања у нефинансијску имовину у припреми на обрачунском основу у периоду у коме је обавеза настала, па су издаци за нефинансијску имовину потцијењени за 3,43 милиона КМ;
- нису извршена евидентирања на осталим издацима по основу пореза на додату вриједност, датих аванса и осталих издатака из трансакција са другим јединицама власти у моменту исплате истих, чиме су остали издаци потцијењени за 3,43 милиона КМ.

Из претходно наведеног произилази, да је Град Бања Лука створио обавезе изнад оквира утврђеног буџетом, што није у складу са одредбама Одлуке о извршењу буџета Града Бања Лука за 2023. годину, Закона о буџетском систему Републике Српске и Закона о фискалној одговорности у Републици Српској.

У Граду Бијељина су расходи који представљају текуће расходе и трансфере који захтијевају одлив новчаних средстава исказани као расходи обрачунског карактера у укупном износу од 9,12 милиона КМ, чиме су подцијењени расходи за лична примања (4,45 милиона КМ), субвенције (1,67 милиона КМ), дознаке (1,37 милиона КМ), расходи по судским рјешењима (1,5 милиона КМ), расходи по основу коришћења робе и услуга (80 хиљада КМ) и грантови (50 хиљада КМ).

Такође, у Граду Бијељина су прецијењени остали расходи обрачунског карактера и остале краткорочне обавезе и разграничења за 1,57 милиона КМ по основу активираних гаранција за отплате кредита јавних предузећа и установа, јер су наведене обавезе исказане иако су измирене у 2023. години. Приликом измирења претходно наведених обавеза нису исказани остали издаци за отплате кредита јавних предузећа и установа, што није у складу са Правилником о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике и по том основу потцијењени су остали издаци за 1,57 милиона КМ.

Из претходно наведеног произилази да је Град Бијељина створио обавезе изнад оквира утврђеног буџетом, што није у складу са одредбама Одлуке о извршењу буџета Града Бијељина за 2023. годину, Закона о буџетском систему Републике Српске и Закона о фискалној одговорности у Републици Српској.

Исказивање имовине у сталним средствима и залиха

У Граду Бањалука је више исказана имовина у сталним средствима у припреми за 15,56 милиона КМ, као и обрачунски приходи по основу ванредних догађаја за 12,41 милион КМ и финансијски резултат ранијих година за 3,15 милиона КМ, јер поменута имовина представља потенцијалну имовину Града Бања Лука и нису испуњени услови признавања имовине и прихода.

Поред тога у Граду Бањалука, Јавна установа Спортски центар „Борик“ није исказала трансакције које проистичу из Уговора о закупу непокретности из 2020. године, па су усљед тога, у претходном периоду и текућој години више исказани расходи закупа, а није исказана нефинансијска имовина у сталним средствима, нису исказани расходи амортизације, те припадајуће обавезе и издаци, што није у складу са одредбама МРС ЈС 13 - Лизинг и Правилника о рачуноводству, рачуноводственим политикама и рачуноводственим процјенама за буџетске кориснике.

Град Бијељина није извршио пренос дијела средстава у припреми на средства у употреби за вриједност довршеног уређења корита ријеке Јање и изградње моста на ријеци Јањи који су изграђени 2021. године, па је због тога више исказана имовина у сталним средствима у припреми за 6,62 милиона КМ као и финансијски резултат ранијих година за најмање 165,5 хиљада КМ, а потцијењени су произведена стална имовина за најмање 6,29 милиона КМ и расходи по основу амортизације за 165,5 хиљада КМ.

Општина Вукосавље је извршила продају земљишта које није евидентирано у њиховим пословним књигама и по том основу признала приходе од пружања јавних услуга у износу од 97 хиљада КМ.

У Општини Источни Дрвар није извршено укњижавање зграда и објеката које су власништво Општине, тако да су и улагања у поменуте зграде и објекте од најмање 138,6 хиљада КМ исказана као улагања на туђим некретностима.

У Општини Доњи Жабар су прецијењени су издаци за изградњу објеката, као и имовина у сталним средствима и финансијски резултат текуће године, а мање су исказани текући расходи на позицији капиталних грантова за најмање 170 хиљада КМ, јер су улагања у асфалтирање путева и улица у приватном посједу призната као улагања у имовину Општине.

Општина Брод није исказала као инвестициону имовину, односно није извршена рекласификација пословних простора и гаража које даје у закуп, што није у складу са Правилником о буџетским класификацијама, садржини рачуна и примјени контног плана за буџетске кориснике.

У Општини Берковићи су више исказани пословни објекти у припреми, као и издаци за реконструкцију и адаптацију зграда и објеката, док су за 78 хиљада КМ мање исказани остали капитални грантови, јер су средства која су у складу са Споразумом о финансирању дозначена на рачун UNDP-ја, везано за имплементацију пројекта повећање енергетске ефикасности на објекту „Дјечији вртић“ Берковићи, евидентирана у оквиру пословних објеката и простора у припреми. По истом основу су мање исказани одливи готовине из пословних активности, док су одливи готовине из ивестиционих активности по основу издатака за нефинансијску имовину више исказани, јер средства дозначена у складу са споразумом о финансирању, немају карактер издатака за нефинансијску имовину већ средстава гранта.

Потраживања

У Граду Бањалука су за 200 хиљада КМ више исказани остала краткорочна потраживања и обрачунски приходи, јер Центар за развој пољопривреде и села није извршио затварање наплаћених потраживања од предузећа Водовод а.д. Бања Лука.

У Граду Источно Сарајево приходи по основу пореских и других фискалних прописа нису признати на обрачунској основи, па су потраживања за ненаплаћене порезе и непореске приходе и приходи обрачунског карактера потцијењени за најмање 158 хиљада КМ, а више је исказан негативан финансијски резултат текуће године. Такође, није извршена исправна класификација зајмова по рочности, па су прецијењени дугорочни зајмови дати ЈП „Дигис“ д.о.о. Источно Сарајево у износу од 1,04 милиона КМ за колико су потцијењени краткорочни зајмови. Осим тога, прецијењени су дугорочни зајмови и финансијски резултат ранијих година за 7,48 милиона КМ, јер није извршена процјена датих зајмова са становишта наплативости и корекција истих.

У Граду Бијељина су дати аванси за нефинансијску имовину из претходног периода за реконструкцију дијела јавне расвјете од 2 милиона КМ евидентирани на остала краткорочна потраживања, умјесто као краткорочна разграничења.

У Општини Вукосавље су потраживања по основу трансфера од Министарства управе и локалне самоуправе и од Министарства здравља и социјалне заштите погрешно класификовани па су за 61 хиљаду КМ више исказана краткорочна разграничења, а мање разграничења из трансакција са другим јединицама власти. Истовремено су краткорочна финансијска имовина и разграничења више исказана за 31 хиљаду КМ, умјесто као краткорочна потраживања (по основу уговора о гранту за суфинансирање пројекта за асфалтирање путева).

Општина Брод није извршила исправку вриједности потраживања и пласмана који су доспјели на наплату, а нису наплаћени у року од 12 мјесеци, тако да су дугорочни пласмани и краткорочна потраживања прецијењени, а расходи од усклађивања вриједности ових пласмана и потраживања су потцијењени за нешто више од 57 хиљада КМ.

Обавезе

У Општини Брод је дио обавеза по основу дознака на име социјалне заштите погрешно исказан у оквиру обавеза за набавку роба и услуга у земљи, па су наведене обавезе више односно мање исказане за 109,6 хиљада КМ.

У Општини Вукосавље није извршен пренос обавеза које за плаћање доспијевају у наредној години са дугорочних на краткорочне, па су дугорочне финансијске обавезе више исказане за 58 хиљада КМ.

Град Бијељина приликом сачињавања Консолидованог финансијског извјештаја није извршио обавезну елиминацију трансакција на разграничењима између Аграрног фонда и Градске управе, те су због тога прецијењени краткорочна финансијска имовина и разграничења и краткорочне обавезе и разграничења из трансакција унутар исте јединице власти за 762 хиљаде КМ.

Расходи и приходи

У Граду Бијељина су прецијењени расходи за лична примања за 960 хиљада КМ, расходи по основу коришћења робе и услуга за 14 хиљада КМ и обавезе за 974 хиљаде КМ, јер су расходи за лична примања из претходне године евидентирани у 2023. години, а припадајуће обавезе исказане иако су исте измирене у 2023. години. Такође, прецијењени су издаци за нефинансијску имовину за 58,5 хиљада КМ, јер су издаци који се односе на претходну годину (планирани на терет буџет 2022. године) евидентирани у 2023. години. Осим тога, мање су исказани грантови за 300 хиљада КМ, а на терет субвенција у износу од 200 хиљада КМ и издатака за сталну имовину и имовину у припреми у износу од 100 хиљада КМ, јер наведени расходи и издаци нису исправно класификовани.

У Општини Доњи Жабар су потцијењени расходи обрачунског карактера, чиме је прецијењен финансијски резултат текуће године за износ од најмање 556 хиљада КМ, јер је израчунати износ амортизације на зграде, објекте и опрему исказан на терет ревалоризационих резерви.

У Граду Источно Сарајево су расходи за лична примања исказани у оквиру грантова чиме су грантови прецијењени, а наведени расходи подцијењени за 86 хиљада КМ.

Због погрешне класификације субвенција превозницима у сврху суфинансирања превоза ученика у Општини Вукосавље су за 23 хиљаде КМ више исказани текући грантови непрофитним субјектима, а мање су исказане субвенције.

У Општини Брод су прецијењени капитални грантови, а потцијењене помоћи у природи за 60 хиљада КМ, јер су помоћи за извођење радова на реконструкцији и асфалтирању пута исказане као примљени грант.

У Општини Источни Дрвар је финансијски резултат текуће године потцијењен за најмање 95 хиљада КМ, јер нису правовремено обезбијеђене књиговодствене исправе које би обухватале све податке неопходне за књижење пословне промјене, тако да су потраживања за накнаде и таксе од Шумског газдинства „Клековача - Потоци“ и остали приходи обрачунског карактера мање исказани за наведени износ.

Код Центра за развој пољопривреде и села као нижег буџетског корисника Града Бањалука су за 537 хиљада КМ прецијењени приходи од пружања јавних услуга, а потцијењени су приходи од реализације залиха довршених учинака (440 хиљада КМ) и нето добици/губици од продаје (97 хиљада КМ) и примици по основу залиха и биолошке имовине (537 хиљада КМ), јер су примици и обрачунски приходи остварени продајом биолошке имовине и залиха пољопривредних производа погрешно исказани на приходима од пружања јавних услуга.

Остале грешке

У Општини Брод су више исказани и краткорочна финансијска имовина и разграничења из трансакција унутар исте јединице власти, као и краткорочне обавезе и разграничења

из трансакција унутар исте јединице власти за 627 хиљада КМ, јер су утрошена средства са рачуна посебних намјена исказана као потраживања и као обавезе.

Трајни извори у извјештајима Града Источно Сарајево су прецијењени за 9 хиљада КМ, на терет финансијског резултата ранијих година јер није извршена корекција грешке из ранијег периода сходно захтјевима МРС-ЈС 3.

Најзначајнији налази од утицаја на мишљење о усклађености код ревидираних јединица локалне самоуправе

„Скретање пажње“ је уз мишљење о усклађености изражено уз мишљење са резервом за свих девет ревидираних јединица локалне самоуправе, а односи се на примјену Посебног колективног уговора за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске. Наиме,

Одлуком Владе Републике Српске о примјени одредаба Посебног колективног уговора за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске продужена је примјена одредби наведеног колективног уговора, која је оспорена од стране

Уставног суда Републике Српске.

Општина Вукосавље је плате и накнаде запослених обрачунавала у складу са одредбама Посебног колективног уговора за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске. Општина Брод је одредбама Колективног уговора за запослене у општинској управи прописала коефицијенте за обрачун плата запослених који су усклађени са коефицијентима прописаним поменути Посебним колективним уговором. Општина Угљевик је коефицијенте за обрачун плата запослених највећим дијелом прилагодила одредбама Посебног колективног уговора, а за дио радних мјеста (пета платна група - виши стручни сарадник трећег и другог звања) коефицијенти нису усклађени са коефицијентима из тог Посебног колективног уговора.

Градска управа Града Бањалука је приликом обрачуна плата и накнада примијенила коефицијенте прописане Колективним уговором за запослене у Градској управи и Правилником о платама и накнадама запослених у Градској управи. Претходно наведеним актима прописана су увећања на плату на основу обављања високосложених, најсложенијих и изузетно значајних послова, послова под отежаним условима рада на основу којих је вршен обрачун и исплата увећања на основну плату за 5-30% за 413 извршилаца на основу обављања високосложених, најсложенијих и изузетно значајних послова у зависности од радног мјеста, односно за 10% или 15% за 314 извршилаца по основу отежаних услова рада. Увећања се међусобно нису искључивала те је за одређен број извршилаца основна плата увећана по оба основа.

Град Бијељина и Град Источно Сарајево су коефицијенте за обрачун плата запослених прилагодили одредбама Посебног колективног уговора за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске, као и Општина Источни Дрвар (осим за једног запосленог). Колективним уговором код послодавца за запослене у Градској управи Града Источно Сарајево који је на снази до августа 2024. године дефинисани су коефицијенти за обрачун нето плате, односно исти не садрже порез и доприносе на плату, а приликом обрачуна плата, нето коефицијенти су прерачунати у бруто сходно одредбама Закона о раду.

У Општини Источни Дрвар су обрачунате остале регресне накнаде, иако исте нису прописане одредбама Појединачног колективног уговора за запослене у општинској управи.

Општина Доњи Жабар врши обрачун и исплату накнада плате за вријеме боловања (привремене спријечености за рад) за запослене у Општинској управи у износу од 100%, као и јубиларне награде за остварени стаж код послодавца у трајању од 10 година, а у Посебном колективном уговору за запослене у области локалне самоуправе Републике Српске је прописано да се накнада плате за првих 30 дана привремене спријечености за рад исплаћује у висина од 85% од основа за обрачун накнаде плате у складу са прописима којима се регулише здравствено осигурање, те иако је одредбама наведеног колективног уговора прописана исплата јубиларне награде за остварени стаж код послодавца у трајању од 20 и 30 година, а није за стаж у трајању од 10 година.

Одступања у примјени Закона о јавним набавкама

Град Бања Лука је провео јавне набавке радова које се односе на изградњу централног споменика погинулим борцима (5,39 милиона КМ) и реконструкцију саобраћајнице (1,07 милиона КМ) за које нису обезбијеђени извори финансирања, што није у складу са

одредбама Закона о јавним набавкама. Такође, уговор о јавној набавци украса за новогодишње празнике (109,5 хиљада КМ) закључен је након набављених роба и извршених услуга.

Град Источно Сарајево се као финансијер и носилац пројекта Уговором о извођењу радова на изградњи Меморијалног комплекса и Споразумом о сарадњи на пројекту „Парк Сунце“ обавезао да дозначи 2,2 милиона КМ Борачкој организацији ради плаћања извођача радова, као и омладинском удружењу у најмањем износу од 510 хиљада КМ. Набавке од 1,03 милиона КМ су извршене и евидентирани у пословним књигама Града без провођења одговарајућих процедура јавних набавки. Поред тога, набавке услуга поправке и одржавања службених возила код Градске управе (16 хиљада КМ) су проведене путем више директних споразума, чиме је извршено дијелење набавки.

Град Бијељина није планирао и није донио посебне одлуке за извршене набавке у укупном износу од 152 хиљаде КМ (набавке горива, одржавање возила, угоститељске услуге и услуге из области културе). Такође, Јавна установа Српско културно-умјетничко друштво „Семберија“ Бијељина није планирала и није донијела посебне одлуке за извршене јавне набавке у укупном износу од 28,6 хиљада КМ.

У Општини Вукосавље за набавке услуга од најмање 13,8 хиљада КМ нису проведени поступци јавних набавки, исте нису предвиђене планом набавки нити су за њих донесене посебне одлуке о покретању поступка набавки, набавке грађевинских радова на уређењу и чишћењу путних канала (18 хиљада КМ), услуга санације и одржавања јавне расвјете (14,5 хиљада КМ), графичких услуга (12 хиљада КМ) и архитектонских услуга (12 хиљада КМ) су проведене путем више поступака директног споразума чиме је извршено дијелење предмета набавке.

У Општини Угљевик су извршене набавке (по уговору о дјелу) услуга савјетовања, израде елабората, вођења програма на манифестацијама и одржавања зелених површина, као и услуга израде студија и планова, процјене умјетничких дјела, организовања радионица, представа, извођења програма и концерата у Центару за културу „Филип Вишњић“ без провођења поступка јавне набавке.

У Општини Доњи Жабар нису проведени поступци јавних набавки, нити су закључени уговори за набавке у вриједности од најмање 22 хиљаде КМ. Осим тога, за набавку одржавање путева на подручју општине радови нису извршени у уговореном року, а за набавку изградња дјечијег игралишта, прва привремена ситуација са спецификацијом извршених радова је испостављена прије увођења извођача у посао, ситуација је потписана, те потврђено да је истинита, рачунски тачна и да одражава суштину пословног догађаја на који се односи, што није у складу са одредбама Закона о рачуноводству и ревизији Републике Српске.

Општина Доњи Жабар је са адвокатском канцеларијом закључила уговор на име послова провођења поступака јавних набавки, што није у складу са Правилником о организацији и систематизацији радних мјеста Општинске управе, јер се ради о пословима који су систематизовани.

Општина Источно Дрвар није провела поступке јавних набавки мале вриједности за набављене робе и услуге у најмањем износу од 16 хиљада КМ, а нижи биџетски корисник ЈЗУ Дом здравља у најмањем износу од 12 хиљада КМ, при томе није донесен план јавних набавки нити су приликом набавки роба и услуга проведени поступци јавних набавки.

Област запошљавања, ангажовања и права по основу рада

Град Бијељина је у току 2023. године запослио 89 лица на одређено вријеме на период дужи од шест мјесеци у току једне календарске године, што није у складу са Законом о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе. Осим тога, Центар за социјални рад Бијељина је обрачунавао плате за прву и шесту платну групу уз примјену мањег или већег коефицијента од коефицијента прописаног Посебним колективним уговором за запослене у области социјалне заштите, док је Јавна установа

Српско културно-умјетничко друштво „Семберија“ Бијељина обрачунала плате у вишем износу, јер је примијењена већу цијену рада од оне утврђене Одлуком о утврђивању цијене рада за запослене у области просвјете и културе.

У општини Брод је радни однос заснован на одређено вријеме са 15 извршилаца због привремено повећаног обима посла трајао је дуже од шест мјесеци, што није у складу са Законом о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе. Такође, у току године закључено је 11 уговора о дјелу са физичким лицем за послове који су систематизовани и који представљају основну дјелатност ЈЗУ Дома здравља Брод, што није у складу са Законом о раду.

За исплаћени регрес за коришћење годишњег одмора и помоћи запосленима у Граду Источно Сарајево нису обрачунати и уплаћени припадајући порез и доприноси од 98 хиљада КМ, што није у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима.

Провођењем финансијске ревизије Општине Угљевик за 2023. годину утврђено је да:

- су у Општинској управи у току 2023. године ангажована три извршиоца на одређено вријеме због повећаног обима посла на период дужи од шест мјесеци, што није у складу са Законом о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе.
- коефицијенти за обрачун плата запослених у ЈУ Дјечији вртић „Душко Радовић“ утврђени Правилником о платама, накнадама и осталим примањима запослених нису усклађени са коефицијентима дефинисаним у оквиру Посебног колективног уговора за запослене у области образовања и културе Републике Српске.
- су Општинска управа и Агенција за развој малих и средњих предузећа општине Угљевик у току 2023. године ангажовале извршиоце по уговору о привременим и повременим пословима за обављање послова који су по својој природи такви да трају дуже од 90 дана и представљају послове за које се закључује уговор о раду. Такође, Центар за социјални рад Угљевик и Центар за културу „Филип Вишњић“ по наведеном уговору ангажовале су извршиоце за обављање послова који представљају послове за које се закључује уговор о раду, што је у супротности са Законом о раду.
- су Центар за социјални рад Угљевик, Дјечији вртић „Душко Радовић“ и Спортско рекреативни центар „Рудар“ ангажовали извршиоце по уговору о дјелу за послове који представљају редовну дјелатност наведених институција, што није у складу са Законом о раду.

Општина Источни Дрвар је током 2023. године због повећаног обима посла ангажовала четири извршиоца на одређено вријеме на период дужи од шест мјесеци, што није у складу са Законом о службеницима и намјештеницима у органима јединице локалне самоуправе. Поред тога, у току 2023. године ангажована су два извршиоца по уговору о дјелу за обављање послова који представљају редовну дјелатност послодавца, што није у складу са Законом о раду.

Друге специфичне неусклађености

Град Бања Лука није доставио приједлог Плана за измирење неизмирених обавеза из 2022. године, што није у складу Законом о фискалној одговорности у Републици Српској.

У Граду Бања Лука је извршена промјена намјене дијела кредитних средстава утврђених Одлуком Скупштине Града о кредитном задужењу за финансирање капиталних инвестиција и без сагласности Министарства финансија Републике Српске, што није у складу са Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Републике Српске. Поред тога, Градски олимпијски базен није доставио извјештај о утрошку додијељених средстава гранта, што није у складу са Одлуком о извршењу буџета Града Бања Лука за 2023. годину.

У Граду Бијељина су реалокације у оквиру истих и између различитих буџетских корисника (потрошачких јединица) вршене на основу Закључка градоначелника, а

проведене су реалокације у већем износу од утврђеног ограничења од 5% укупно усвојених средстава буџетског корисника (потрошачке јединице) којој се средства умањују, што није у складу са одредбама Одлуке о извршењу буџета Града Бијељина за 2023. годину. Поред тога, извршење буџета за 2023. годину на позицији расхода и издатака је вршено након рока за састављање годишњих финансијских извјештаја, што такође није у складу Одлуком о извршењу буџета Града Бијељина за 2023. годину.

Измјене и допуне Правилника о начину и условима подстицаја у пољопривредној производњи за 2023. године Аграрног фонда Града Бијељина су извршене од стране Градоначелника Града Бијељина, што није у складу са одредбама Закона о локалној самоуправи и Статута Града.

Општина Брод је у току 2023. године утрошила дио од укупно акумулираних средстава по основу накнаде за заштиту од пожара у износу од 206 хиљада КМ, као и средства посебне водне накнаде у износу од 353 хиљаде КМ у сврхе за које та средства нису намијењена (за исплату обавеза из редовног пословања и по основу забране располагања средствима на жиро рачунима од стране Пореске управе Републике Српске), што није у складу са одредбама Закона о заштити од пожара и Закона о водама.

Општина Брод за додијељена средства гранта удружењима грађана, етничким и вјерским организацијама и удружењима и осталим корисницима од укупно 466 хиљада КМ није расписивала јавне позиве, није проведена процедура додјеле и контроле трошења средстава, те извјештавање о утрошку додијељених средстава.

Средства гранта Општине Источни Дрвар су додијељивана без утврђених правила и критеријума и нису поднесени извјештаји о утрошку средстава гранта, што није у складу са Одлуком о извршењу Ребаланса буџета Општине Источни Дрвар.

Градоначелник Источног Сарајева је донио Одлуку о преносу права власништва над половном комбинованом грађевинском машином у вриједности од 110 хиљада КМ са Града Источно Сарајево на ЈП „Комунално“ а.д. Пале, што није у складу са одредбама Статута Града Источно Сарајево, према коме Скупштина Града доноси одлуку о прибављању, управљању и располагању имовином.

У Општини Угљевик су исплате новчаних награда за остварене резултате ученицима и наставницима, као и путних трошкова и дневница за службена путовања у земљи и иностранству запосленима у Општинској управи и ЈУ Спортско-рекреативни центар „Рудар“ вршена је готовински, што није у складу са Уредбом о условима и начину плаћања готовим новцем.

У Општини Вукосавље су службена путовања у земљи у одређеном броју вршена без налога за службено путовање, што није у складу са Одлуком о висини накнаде трошкова за службена путовања у земљи и иностранству за запослене у Републици Српској. Осим тога, Општинска управа је путем благајне вршила исплату дневница и трошкова употребе приватног аутомобила у службене сврхе, што није у складу са Уредбом о условима и начину плаћања готовим новцем.

Стање нефинансијске имовине у сталним средствима из Главне књиге трезора Општине Источни Дрвар и из помоћне књиге основних средстава није међусобно усаглашено, што није у складу са одредбама Закона о трезору.

Јединицама локалне самоуправе су дате препоруке чијим би се провођењем отклониле грешке и неусклађености или би се смањила могућност да исте или сличне грешке настану у будућности. Као што се може видјети у Табели бр. 7. за ових 9 ревидираних ЈЛС дата је укупно 161 препорука (просјечно 18 препорука по једном извјештају) од чега се 74 односи на финансијске извјештаје, а 87 на усклађеност.

2.3. Ангажмани финансијске ревизије на провјери статуса датих препорука

С обзиром на то да се ревизије финансијских извјештаја јединица локалне самоуправе, јавних предузећа, јавних установа и неких других институција јавног сектора не врше сваке године, Главна служба за ревизију је у складу са расположивим ресурсима и планираним активностима вршила провјеру статуса датих препорука, односно провјеру њихове реализације и сачињени су посебни извјештаји о томе.

Ангажман ради пружања увјеравања ограниченог степена укључује провођење поступака у циљу прибављања довољних и адекватних ревизијских доказа о томе да су препоруке проведене на начин како је то препоручено. У том смислу, приликом ангажмана на провјери статуса датих препорука не даје се мишљење ревизора, већ закључак који, на основу Међународног стандарда ангажовања на основу којих се пружа увјеравање (ISAE 3000), може бити: позитиван, негативан, са резервом или се ревизори могу уздржати од закључка.

У посматраном извјештајном периоду проведено је укупно 5 појединачних ангажмана на провјери статуса датих препорука и то субјекте наведене у сљедећој табели.

Табела 8: Преглед ангажмана на провјери статуса препорука финансијске ревизије

РБ	Назив субјекта код којег је вршена провјера	Закључак	Ревизорски извјештај
1.	ЈУ Средњошколски дом, Бањалука	резерва	РВ034-19.за 2019. год.
2.	ЗП „Електро-Херцеговина“ Требиње	резерва	РВ061-20 за 2019. год.
3.	ЗП “Електро-Бијељина“ Бијељина	резерва	РВ068-20 за 2019. год.
4.	ЗП „Електродистрибуција“ Пале	резерва	РВ058-20 за 2019. год.
5.	ЈП Путеви Републике Српске	резерва	РВ064-21 за 2020. год.

Негативан закључак о статусу раније датих препорука финансијске ревизије упућује на то да субјекат ревизије није провео више од половине датих препорука. Закључак са резервом је упућен оним субјектима који су провели више од половине датих препорука, али не све, док позитиван закључак значи да су све ревизорске препоруке проведене.

Као што је то и раније поменуто, провјера провођења препорука код субјеката код којих се ревизија проводи годишње или за које се због ограничених капацитета не проводе посебни ангажмани врши се у оквиру сваке ревизије и о томе се наводи у посебном поглављу ревизорског извјештаја.

2.4. Препоруке дате субјектима ревизије у извјештајном периоду

У оквиру издатих ревизијских извјештаја финансијске ревизије у овом извјештајном периоду Главна служба за ревизију дала је укупно 865 препорука или просјечно 10 препорука по једном ревизорском извјештају (што је на нивоу претходне године), од чега 409 везано за отклањање неправилности и грешака уочених у финансијским извјештајима и 456 везано за отклањање неусклађености са прописима. У овом извјештајном периоду од 865 датих препорука финансијске ревизије дио се односи на ревидирани период 2022. године (461 препорука), а дио на 2023. годину (404 препоруке).

Графикон бр. 5: Приказ % учешћа поједине категорије субјеката финансијске ревизије у броју ревизорских извјештаја и укупно датим препорукама

Иако се готово трећина извјештаја финансијске ревизије у овом ревизијском циклусу односи на субјекте обавезне ревизије (буџетски корисници и фондови дефинисани Законом), најмањи број препорука (просјечно 2,9 по једном извјештају) су упућене овим субјектима, код којих је и процентуално највеће учешће позитивних мишљења ревизора (преко 70%). О конкретним препорукама код ових субјеката, броју (не)provedених препорука и оних које се понављају наведено је детаљније у дијеловима 2.2.1. и 2.2.2. овог извјештаја.

С друге стране, како је то приказано и на Графикону бр. 5, највећи број датих препорука, тачније 327 или готово 38% свих датих препорука у овом извјештајном периоду је упућено јединицама локалне самоуправе (кроз 22 извјештаја финансијске ревизије укључујући 13 ревизија у периоду од 01.08. до 31.12.2023. године и 9 које су проведене у 2024. години). Комплексност финансијске ревизије јединица локалне самоуправе (консолидовани ФИ који обухвата ниже буџетске кориснике; провођење ревизија сваких 3–4 године) јасно се огледа и у обиму утврђених недостатака, али и у броју и структури датих препорука. Просјечно 15 препорука по једном извјештају ЈЛС, указује на то да је потребно јачати и унапређивати систем финансијског извјештавања и интерне финансијске контроле у општинама/градовима, као и механизме и модалитете скупштинског надзора.

Субјектима ревизије који се не ревидирају у редовним годишњим циклусима, а у овом су то биле углавном јавне установе (из области здравствене и социјалне заштите, средње школе и друге), као и републичке управе, заводи и друге институције, дато је готово 40% свих препорука, укупно 332 тј. 157 за финансијске извјештаје и 175 за усклађеност. Чињеница да је овим субјектима (детаљније под 2.1.2. и 2.2.3. овог Извјештаја) дато просјечно 11,5 препорука по извјештају, упућује на закључак да ће у вези са овим ревизијама бити потребно провести још најмање један ангажман на провјери статуса датих препорука. Сличан закључак се односи и на привредна друштва (а.д. и д.о.о.) који су били предмет финансијске ревизије у овом ревизијском циклусу (просјечно 16 препорука по извјештају).

Према подацима из јавно доступног регистра ревизорских препорука⁷, статус свих провјерених препорука финансијске ревизије је сљедећи:

- 55% се односи на потпуно проведене препоруке,
- 17% на дјелимично проведене,
- 26% су препоруке које нису проведене, док је
- 2% препорука које нису актуелне усљед промјењених околности за њихово провођење.

Главна служба за ревизију располаже са ограниченим капацитетом да у ревизорском циклусу који слиједи години у којој је вршена финансијска ревизија провјери статус свих датих препорука, што представља посебан проблем у вези са препорукама датим субјектима код којих се ревизија проводи нередовно (јавне установе, јавна предузећа, јединице локалне самоуправе и др). Уколико се изузму препоруке дате у текућем ревизијском циклусу, закључно са овим извјештајним периодом провјерен је статус за преко 65% свих препорука. Од укупно 1.356 препорука финансијске ревизије које су дате у претходним ревизијским циклусима и за које још није извршена провјера, њих 57 се односи на ревидиране периоде до 2019., а преостале за 2020, 2021. и 2022. годину - респективно: 336, 635 и 328 препорука. Заједно са препорукама које су дате кроз извјештаје у овом ревизијском циклусу то износи укупно 2221 препоруку финансијске ревизије за које ће бити потребно извршити накнадну провјеру.

---

⁷ Доступан на интернет страници Главне службе за ревизију www.gsr-rs.org.

3. Ревизије учинка у извјештајном периоду

3.1. Окончане ревизије учинка у извјештајном периоду и ревизије у току

Као што је наведено и код презентације резултата рада финансијске ревизије, један дио ревизијског циклуса се одвија у претходној години, тако да ревизије које су предвиђене планом ревизија за 2023. годину, а које су окончане у периоду од 1. августа до 31. децембра 2023. године спадају у ревизије о којима се извјештава у овом Годишњем извјештају. У назначеном извјештајном периоду проведено је шест ревизија учинка које су планиране Годишњим планом ревизија за 2023. годину. Сви извјештаји ревизије учинка су објављени у складу с планом у периоду од 1.10. до 29.12.2023. (Преглед у Табели бр. 9), а уз то су проведена и четири накнадна прегледа провођења препорука из извјештаја ревизије учинка.

Ради усаглашавања резултата ревизије учинка одржано је шест фокус група на којима су налази ревизије презентовани представницима из 72 институције јавног сектора обухваћеним ангажманима ревизије учинка.

Табела бр. 9: Преглед проведених ревизија учинка, броја препорука, институција обухваћених ревизијом и примједби институција обухваћених ревизијом

Ред. бр.	Назив ревизије учинка	Број препорука	Број ИЈС којима су достављени нацрти извјештаја	Број ИЈС које су доставиле примједбе
1.	Функционисање заштите потрошача	7	23	-
2.	Управљање залихама лијекова у домовима здравља Републике Српске	7	10	1
3.	Управљање туристичким организацијама	5	14	-
4.	Функционисање система за управљање комуналним отпадом	10	27	3
5.	Мјере и активности за равноправност полова институција Републике Српске ⁸	6	13	1
6.	Превенција вршњачког насиља у Републици Српској	10	16	4
Укупно		45	103	9

Путем шест извјештаја ревизије учинка Главна служба за ревизију упутила је укупно 45 препорука Влади Републике Српске, министарствима, јавним предузећима, јавним установама, локалним управама и другим институцијама јавног сектора које су надлежне и одговорне за управљање процесима и активностима који су били предмет ревизије учинка. Институције обухваћене ревизијом, у складу са Законом, имају могућност да се изјасне о нацрту извјештаја ревизије учинка.

Примједбе које су доставиле институције обухваћене ревизијом, размотрене су са дужном пажњом, а основане и документоване примједбе прихваћене и укључене у коначне ревизорске извјештаје. Преглед броја институција обухваћених ревизијом и броја институција које су доставиле примједбе, као и обим, карактер и суштина

⁸ Ревизија учинка која је проведена као паралелна ревизија са Државном ревизорском институцијом Србије, Државном ревизијском институцијом Црне Горе, Канцеларијом за ревизију институција Босне и Херцеговине и Канцеларијом за ревизију институција Федерације Босне и Херцеговине.

примједби указује на висок ниво усаглашености налаза, закључака и препорука између Главне службе за ревизију и институција обухваћених ревизијом.

Резултати појединачних ревизија учинка презентовани су у извјештајима који садрже детаљне налазе, закључке и препоруке, што је укратко наведено у поглављима 3.2.1. и 3.2.2. овог Извјештаја.

У складу са одређењима из Стратешког плана за период 2021-2025. година и у складу са капацитетима Главне службе за ревизију, Годишњим планом ревизија за 2024. годину планирано је да се проведе шест ревизија учинка и пет накнадних прегледа провођења препорука из извјештаја ревизије учинка. Актуелни ревизијски циклус започео је у периоду децембар 2023 – јануар 2024. године, сви ревизијски ангажмани су у фази главне студије и планирано је да се ревизије окончају у периоду август – новембар 2024. године.

Табела бр 10: Преглед планираних ревизија учинка и обима ревизије у 2024. години (број обухваћених институција јавног сектора (ИЈС) и временски период)

Ред. бр.	Ознака ревизије	Назив ревизије учинка	Број ИЈС	Период обухваћен ревизијом
1.	РУ 001-23	Управљање одржавањем зграда	9	2019-2023
2.	РУ 002-23	Формирање цијена комуналних услуга	22	2018-2023
3.	РУ 003-23	Функционисање система за заштиту од шумских пожара	10	2020-2023
4.	РУ 004-23	Заштита непокретних културних добара	18	2019-2023
5.	РУ 005-23	Управљање грантовима у јединицама локалне самоуправе	13	2020-2023
6.	РУ 006-23	Функционисање социјалне заштите старијих лица	20	2019-2023
Укупан број ревизијом обухваћених институција јавног сектора (ИЈС)			92	

Избором подручја ревизије и тема које су предмет ревизије учинка, Главна служба за ревизију је у функцији остваривања општих циљева утврђених стратегијама и политикама Републике Српске и у функцији унапређења општег и финансијског управљања у јавном сектору Републике Српске. Да би се испунио општи циљ ревизије учинка, она кроз процес ревизије обухвата више институција јавног сектора (ИЈС) које имају одређене улоге, надлежности и одговорности повезане са процесима и активностима које су предмет ревизије у дужем временском периоду.

Један број ангажмана ревизије учинка односи се на тематику одрживог развоја и у функцији је провођења Циљева одрживог развоја Агенда 2030 у Републици Српској.

3.2. Резултати provedених ревизија учинка

3.2.1. Општи закључци и препоруке ревизије учинка

Из појединачних извјештаја ревизије учинка из претходног ревизијског циклуса (Табела бр. 9) произилазе општи закључци који су карактеристични за већи број provedених ревизија учинка:

- Одређене претпоставке за успјешно функционисање институција, процеса и активности у њиховој надлежности нису у потпуности испуњене а посебно у дијелу постојања, комплетности и усклађености стратешког и правног оквира.
- Планирање се проводи без ефективне комуникације и координације између учесника у процесу планирања. Процес планирања резултира са плановима који су различити, међусобно неусклађени, неблаговремени, неупоредиви и нису у функцији управљања процесима и активностима у јавном сектору.
- Недовољна координација између институција које имају надлежности и одговорности у погледу планирања, организовања и провођења одређених процеса и активности у јавном сектору, у циљу рационалне употребе ресурса.
- Одређена радна тијела и управљачки инструменти нису успостављени како је то регулисано правним актима или не функционишу на начин који осигурава постизање потребног нивоа економичности, ефикасности и ефективности.
- Налази ревизије показују на недовољност или неадекватност ресурса за провођење одређених процеса и активности или да се постојећи ресурси не комбинују оптимално у функцији постизања планираних резултата и постављених циљева.
- Планиране мјере и активности не проводе се у континуитету и предвиђеном динамиком, те је изражена потреба за њиховим преиспитивањем, редифинисањем и систематизовањем у циљу њиховог ефикасног и ефективног провођења.
- Институције јавног сектора, не посједују потпуне, поуздане и ажуриране евиденције, базе података и регистре, са релевантним подацима и информацијама битним за управљање процесима и активностима.
- Индикатори за мјерење успјешности у јавном сектору нису успостављени или примјена индикатора не осигурава поуздано мјерење успјешности provedених мјера и активности.
- Мониторинг и контрола над процесима и активностима који су били предмет ревизије није ефективна односно није у функцији израженије координације институција, рационалнијег коришћења ресурса и бољих резултата.
- Управни, инспекцијски и комунални надзор над провођењем одређених активности у јавном сектору није у функцији постизања економичности, ефикасности и ефективности.
- Постојећи начин извјештавања није оријентисан ка учинку. Извјештаји и информације институција јавног сектора не садрже податке и информације о коришћењу ресурса, оствареним резултатима, постигнутим циљевима, утицају резултата на постизање утврђених циљева и имплементацији усвојених стратегија и политика.

На основу налаза ревизије, општих и посебних закључака, креиране су и упућене препоруке институцијама јавног сектора на краткорочној и дугорочној основи чијим провођењем је могуће унаприједити организацију, функционисање и управљање јавним сектором, услуге јавног сектора учинити квалитенијим и кориснички оријентисаним, а јавну одговорност подићи на један виши ниво.

3.2.2. Појединачни извјештаји ревизије учинка у извјештајном периоду

У извјештајном периоду, окончано је и презентовано шест извјештаја ревизија учинка (Табела бр. 9), а у наставку је укратко наведено о резултатима сваке од тих ревизија.

„Функционисање заштите потрошача“

Циљ ове ревизије је да испита како функционише систем заштите потрошача, те да се на основуведеног испитивања понуде препоруке, а налази ревизије показују да:

- Законом о заштити потрошача у Републици Српској преузети су начини заштите права потрошача из Европске уније и ближе су уређени поједини сегменти у области заштите потрошача и на тај начин успостављен је релевантан формално-правни оквир за заштиту потрошача.
- Министарство трговине и туризма је у складу са планским актима проводило одређене активности промотивне, едукативне и информативне природе у циљу успостављања функционалног система за заштиту потрошача.
- Значајну улогу у остваривању заштите потрошача имају удружења за заштиту потрошача. У евиденцију Министарства трговине и туризма уписано је 10 удружења грађана који се између осталог баве и заштитом потрошача. За суфинансирање материјалних трошкова и финансирање пројеката из области заштите потрошача, Министарство трговине и туризма је, у посматраном периоду, обезбиједило удружењима 350.000 КМ од чега се око 50% односило на финансирање пројеката из области заштите потрошача.
- Арбитражни одбори при Привредној комори Републике Српске и Занатско-предузетничкој комори Републике Српске као механизми заштите потрошача нису формирани.
- Савјетодавна тијела за заштиту потрошача формирана су у 23 јединице локалне самоуправе, иако је Закон о заштити потрошача у Републици Српској ступио на снагу 2012. године. Савјетодавна тијела функционишу у 12 јединица локалне самоуправе.
- Комисије за рјешавање рекламација потрошача формиране су у 35 јавних предузећа у надлежности јединица локалне самоуправе и која пружају економске услуге.
- Приговори потрошача на економске услуге углавном се односе на континуитет и квалитет услуге, а у посматраном периоду имају нешто израженији раст у односу на раст других потрошачких приговора. Приговори потрошача се углавном односе на кварове, читавање и фактурисање испоручене услуге и отпис „неоправданог“ дуга. Приговори потрошача су се рјешавали у року од 1 до 133 дана, а најчешће у законом прописаним роковима и у корист потрошача.
- У посматраном периоду, повећан је број захтјева потрошача који су се обраћали Републичкој управи за инспекцијске послове по основу рекламација за купљену робу или услугу. Проведени инспекцијски надзори по основу рекламација потрошача показују да је 3/4 тих рекламација било оправдано.
- Носиоци заштите права потрошача нису у потпуности успоставили поуздане евиденције о приговорима потрошача који би били основа за функционално извјештавање о заштити потрошача.
- Већи број јавних предузећа пружалаца економских услуга није проводио испитивања задовољства корисника-потрошача јавним комуналним услугама.
- Министарство трговине и туризма је, на основу извјештаја удружења за заштиту потрошача, сачињавало своје извјештаје и достављало Влади Републике Српске.

На основу презентованих налаза, ревизија је закључила да је у посматраном периоду унапријеђена заштита потрошача, али да она, због потешкоћа у имплементацији

регулаторног оквира и недовољно искоришћених институционалних и организационих механизма заштите потрошача, не функционише на начин којим би се у потпуности обезбиједила ефикасна и ефективна заштита потрошача на цјелокупном простору Републике Српске, те да постоји потреба за унапријеђењем функционисања система у циљу обезбјеђења вишег нивоа заштите потрошача и њихових права. На основу презентованих налаза и изнесених закључака, ревизија је упутила препоруке Влади Републике Српске и Министарству трговине и туризма, јединицама локалне самоуправе и јавним предузећима.

„Управљање залихама лијекова у домовима здравља Републике Српске“

Циљ ове ревизије учинка је да испита постојање, адекватност и испуњеност претпоставки и предуслова за успјешно управљање залихама лијекова у јавним здравственим установама на примарном нивоу здравствене заштите, те да се на основу испитивања понуде препоруке чија имплементација од стране надлежних институција може унаприједити овај управљачки сегмент у здравственом систему Републике Српске. Налази, засновани на релевантним, поузданим и довољним ревизијским доказима, показују:

- Асортиман лијекова који се даје пацијентима као саставни дио здравствене услуге у амбулантним условима утврђен је Листом лијекова за амбуланте породичне медицине и домове здравља. Листа лијекова за амбуланте породичне медицине и домове здравља се у 2022. години састојала од 81 лијека у 114 различитих облика и доза чија набавка се врши преко централизованих јавних набавки Фонда здравственог осигурања;
- Ревизија Листе лијекова није вршена у складу са прописаним правилима о њеној учесталости и датумима ревизије, није вршена на основу документовних анализа и прибављања мишљења домовна здравља, те није уважавала ванредне здравствене околности.
- Домови здравља нису самоиницијативно упућивали своје приједлоге за ревизију Листе иако су у пракси употребљавали 52 лијека различитих облика и доза који се не налазе на Листи.
- Стандарди и нормативи здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања који се односе на финансирање функционисања апотекарске дјелатности нису примјењивани у пракси, док потребна средства за набавку лијекова са Листе су обрачуната, призната и уговорена иако стандардима и нормативима нису предвиђена.
- Ослањање домовна здравља на централизоване јавне набавке као начин снабдијевања потребним лијековима је на високом нивоу.
- Услјед неправовременог покретања централизованих јавних набавки, од 2021. године, постоји дисконтинуитет у уговарању испоруке лијекова у минималном трајању од мјесец дана у току године, те од 1/3 до 1/4 лијекова са Листе није успјешно уговорено због недовољне конкуренције.
- Фонд здравственог осигурања и Министарство здравља и социјалне заштите не извјештавају Владу Републике Српске о централизованим јавним набавкама у складу са њеним закључцима.
- Од 55 домовна здравља у Републици Српској, домови здравља Бањалука и Бијељина имају основане организационе јединице које се баве апотекарском дјелатношћу и ангазоване одговарајуће кадрове фармацеутског усмјерења, те ресурсе за анализу тржишта и провођење јавних набавки. Остали домови здравља за потребе управљања залихама лијекова су организовали приручну апотеку, гдје је њихово вођење углавном додијељено главној сестри дома здравља као додатни посао.

- Процедуре домова здравља за управљање лијековима су најчешће формалне природе, управљачке одлуке у погледу класификације и категоризације лијекова нису донесене, а информатички ресурси и оспособљеност кадра за његову примјену неадекватни за квалитетно вођење евиденција о лијековима.
- Евиденције о потрошњи и залихама лијекова се најчешће воде ручно на обрасцима у папирној форми, те не омогућавају да домови здравља располажу са подацима о стању залиха лијекова у дому здравља у реалном времену.
- Интерне и екстерне контроле потрошње и залиха лијекова у домовима здравља не дају квалитетан увид у снабдјевеност домова здравља потребним лијековима.
- Извјештавање о потрошњи лијекова Института за јавно здравство од стране већине домова здравља није вршено редовно нити на правилан начин.
- Домови здравља не посвећују адекватну пажњу утврђивању реалног обима потребних лијекова са Листе лијекова за амбуланте породичне медицине и домове здравља, усљед чега повлачење уговорених количина лијекова у поступцима централизованих јавних набавки варира од 50 до 80% по поступку.
- Усљед дисконтинуитета и неуспјешности централизованих јавних набавки, неадекватне процјене обима потребних лијекова и набавке лијекова са додатне листе, домови здравља који су били предмет детаљнијег ревизијског испитивања су вршили прерасподјеле уговорених лијекова у централизованим јавним набавкама, проводили самосталне набавке лијекова, те упућивали пацијенте да купе лијек властитим средствима са или без могућности рефундације.
- Цијене постигнуте у самосталним набавкама домова здравља су у просјеку неповољније за око 30% у односу на цијене постигнуте у централизованим јавним набавкама, а цијене по којима су извршене рефундације неповољније су за око 20% у односу на цијене постигнуте у самосталним набавкама домова здравља.

Основни закључак ове ревизије је да на нивоу здравственог система и домова здравља нису у потпуности успостављене претпоставке и предуслови за успјешно управљање лијековима, те да у складу с тим постоји потреба за унапређењем овог управљачког сегмента унутар здравственог система Републике Српске. На основу налаза и закључака, заснованих на релевантним, поузданим и довољним ревизијским доказима, креиране су препоруке ревизије које су упућене: Министарству здравља и социјалне заштите, Фонду здравственог осигурања и домовима здравља.

„Управљање туристичким организацијама“

Циљ ове ревизије учинка је да испита ефикасност управљања туристичким организацијама у циљу остварења њихове основне функције – унапређења промоције туризма Републике Српске и на основу проведене ревизије понуди препоруке чијим провођењем је могуће унаприједити ефикасност рада и функционалност туристичких организација. Ревизија је показала да:

- Стратешка документа имају веома уопштен карактер при чему је изражен недостатак детаљних оперативних планова којима би се јасно дефинисали носиоци активности, временска динамика, потребни ресурси и извори финансирања, а због изостанка евалуације стратешких докумената није познато у којој мјери су предвиђене стратешке активности реализоване.
- Изостанак координисаног планског приступа и основних развојних и планских докумената (план промоције туризма, мастер планови, програм развоја туристичког производа) допринијели су неусаглашености планских активности.
- Недостатак анализа за стварним потребама људских ресурса и фокуса на промоцију туризма резултира чињеницом да су правилници о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у туристичким организацијама углавном нефункционални.

- Непоуздане и непотпуне евиденције онемогућавају ефикасно планирање промоције и указују на постојање значајног простора за побољшања наплате боравишне таксе.
- Већина туристичких организација из ревизорског узорка, укључујући и Туристичку организацију Републике Српске, утрошак средства прикупљених по основу боравишне таксе је планирала и за финансирање активности које не представљају директну промоцију туризма.
- Изостанком мониторинга рада туристичких организација изостаје и анализа актуелног стања, успјешности промоције те идентификовање проблема у раду и начина за њихово превазилажење.
- Процес извјештавања карактеришу значајна кашњења, оскудан садржај извјештаја без образложења за позиције које одступају од планских величина, недостатак повезнице са плановима рада и изворима финансирања.
- Инспекцијски надзор у области туризма није био планиран и реализован у обиму и квалитету какав би био адекватан и који би на вријеме зауставио неповољне токове у овој дјелатности.
- Изостанак координације активности свих институција у систему резултирало је некоординисаним процесом планирања, реализације, мониторинга, извјештавања о проведеним активностима и постигнутим резултатима.

Основни закључак ове ревизије учинка је да се туристичким организацијама не управља на ефикасан начин, што онемогућава да промоција туризма оствари значајније резултате. На основу налаза и закључака, заснованих на релевантним, поузданим и довољним ревизијским доказима, креиране су препоруке ревизије које су упућене Влади Републике Српске, односно Министарству трговине и туризма, туристичким организацијама и јединицама локалне самоуправе.

„Функционисање система за управљање комуналним отпадом“

Циљ ове ревизије је да испита функционисање система за управљање комуналним отпадом и да се на основу тог испитивања понуде препоруке чије ће провођење омогућити ефикасније функционисање наведеног система те смањити негативан утицај на живот и здравље људи и животну средину у цјелини. Налази ревизије показују сљедеће:

- Током 20 година закључена су четири од планираних осам споразума о формирању подручја за управљање отпадом и изграђене три заједничке депоније, од планираних седам и једног сабирни центар са трансфер-станицом. У систему за управљање комуналним отпадом, са изграђеним заједничким депонијама, споразумно је укључено 18 јединица локалне самоуправе. Ревизија је утврдила да јединице локалне самоуправе обухваћене овом ревизијом до сада нису одредиле позиције за зелена острва и рециклажна дворишта, у својим просторно-планским документима.
- Формирање подручја за управљање комуналним отпадом и изградња заједничких депонија нису планирана на основу броја становника и произведене количине отпада у циљу одрживости система, нити са финансијским могућностима управљача, што је наведене активности чинило тешко проводивим, а поједине инвестиције тешко одрживим.
- Утврђени недостаци у хоризонталној и вертикалној комуникацији резултирали су непровођењем битних одлука, што је утицало на ефикасност система. Дозволу за сакупљање и транспорт отпада добила су комунална предузећа у 36 јединица локалне самоуправе, док је сагласност на локалне планове управљања отпадом до сада добило 14 јединица локалне самоуправе.

- Покривеност становништва организованим одвозом комуналног отпада у већини јединица локалне самоуправе није на потребном/планираном нивоу. Посљедица наведеног стања јесте постојање великог броја дивљих депонија, које се тешко и споро уклањају и санирају.
- Подзаконски акти донесени на нивоу јединица локалне самоуправе не обезбјеђују провођење циљева заснованих на основним начелима управљања отпадом, као ни провођење Републичког плана за управљање отпадом у Републици Српској и локалних планова управљања отпадом.
- Основни извор финансирања система за управљање комуналним отпадом, који се обезбјеђује из накнада корисника услуга, није довољан да покрије трошкове управљања комуналним отпадом и неопходне инвестиције. Други извори финансирања, иако су били значајна подршка појединим комуналним предузећима, нису присутни у мјери да надомјесте недовољност финансијских средстава у систему за управљање комуналним отпадом.
- Сакупљање отпада вршено је углавном збирно, тако да је изостало планирано примарно и секундарно одвајање отпада. Правна и физичка неуређеност контејнерских мјеста и недостатак и истрошеност опреме утичу на ефикасност система за управљање комуналним отпадом и изазивају ризике по здравље људи, те угрожавају животну средину.
- Око 99% сакупљеног комуналног отпада одложено је на заједничке и локалне депоније, што није било у складу са постављеним циљем. Сакупљени комунални отпад у већини јединица локалне самоуправе одложен је на неконтролисане/неуређене локалне депоније.
- Извјештавање о количинама и структури прикупљеног отпада у већини јединица локалне самоуправе није вршено редовно и на прописан начин. Наведени извјештаји нису садржавали све потребне податке о количинама и структури отпада, а у одређеном броју извјештаја достављени подаци били су непоуздани.
- Инспекцијски надзор над провођењем одредаба овог закона и других прописа донесених на основу њега вршен је спорадично, без ефекта на ефикасност система за управљање комуналним отпадом.

На основу налаза ревизије, основни закључак је да постојећи систем за управљање комуналним отпадом не обезбјеђује ефикасно управљање комуналним отпадом. На основу презентованих налаза и утврђених закључака, ревизија је упутила препоруке Министарству за просторно уређење, грађевинарство и екологију, Фонду за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, јединицама локалне самоуправе и јавним предузећима која управљају заједничким депонијама, у складу са њиховим улогама, надлежностима и одговорностима.

„Мјере и активности за равноправност полова институција Републике Српске“

Циљ ове ревизије учинка је да се испита ефикасност и ефективност мјера и активности које се предузимају на обезбјеђењу и унапређењу равноправности полова у политичком, јавном и економском животу Републике Српске, те да се на основу проведене ревизије дају препоруке чијим провођењем ће се омогућити унапређење и дугорочно одржива равноправност полова. Налази показују да:

- Јединствени стратешки и правни оквир за равноправност полова у Републици Српској није обезбијеђен, али су надлежне институције у око 2/3 стратешких докумената интегрисале или дјелимично интегрисале принципе и стандарде за равноправност полова. У већини средњорочних планских докумената нису интегрисани принципи и стандарди за равноправност полова.

- Родно одговорно буџетирање је важан сегмент увођења принципа равноправности полова у буџетски систем и у току је његово успостављање у Републици Српској.
- У посматраном периоду предлагачи су око 25% стратешких докумената, закона и других аката, који су разматрани на сједницама Владе Републике Српске, доставили Гендер центру Републике Српске на мишљење о усаглашености. Стратешка документа, закони и друга акта која су достављена Гендер центру Републике Српске на мишљење, су већином усаглашена.
- Родно осјетљиви циљеви, мјере и активности за равноправност полова у приоритетним областима су планирани у различитим стратешким и планским документима надлежних институција и нису у потпуности међусобно усаглашени.
- Постојеће евиденције, базе и регистри података у обухваћеним приоритетним областима не садрже потпуне и поуздане податке разврстане по полу, као битан критеријум остваривања равноправности полова и квалитетне информације за доносиоце одлука. Институције које имају податке разврстане по полу исте не ажурирају континуирано.
- Одређене мјере и активности за равноправност полова у приоритетним областима се проводе у континуитету дужи низ година, иако постоји потреба за редефинисањем и систематизовањем истих у циљу обезбјеђења дугорочно одрживе равноправности полова у Републици Српској.
- Од 147 мјера и активности за равноправност полова до краја 2022. године реализовано је у потпуности 45%, дјелимично је реализовано 26%, у току провођења је 24% и 5% није реализовано.
- Непостојање адекватних евиденција, база и регистара података са статистички разврстаним подацима по полу представља ограничење за праћење и анализу резултата и ефеката који се постижу мјерама и активностима за равноправност полова, али и за праћење имплементације Циља 5. "Постизање равноправности полова и оснаживање свих жена и дјевојчица".
- Надлежне институције у приоритетним областима углавном нису успоставиле јасне индикаторе за праћење резултата мјера и активности за равноправност полова, а у сврху оцјене постизања родно осјетљивих циљева. Индикатори за праћење резултата мјера и активности за равноправност полова су најчешће дефинисани описно, без навођења полазне и циљне вриједности.
- Извјештавање у приоритетним областима са упоредним показатељима и степеном реализације мјера и активности за равноправност полова није било благовремено и континуирано. Извјештаји углавном нису садржавали податке и показатеље о успјешности проведених мјера и активности за равноправност полова и њиховом утицају на обезбјеђење дугорочно одрживе равноправности полова.

Основни закључак ове ревизије је да планиране и проведене мјере и активности нису у потпуности у функцији обезбјеђења и дугорочно одрживе равноправности полова. Постоји потреба за редефинисањем и систематизовањем мјера и активности како би се обезбиједила дугорочно одржива равноправност полова у Републици Српској и имплементација Циља 5. "Постизање равноправности полова и оснаживање свих жена и дјевојчица". На основу презентованих налаза и изнесених закључака заснованих на релевантним, поузданим и довољним ревизијским доказима, креиране су препоруке ревизије које су упућене: Влади Републике Српске, Гендер центру Републике Српске, министарствима, републичким управама, републичким управним организацијама и јавним установама у Републици Српској.

„Превенција вршњачког насиља у Републици Српској“

Циљ ове ревизије учинка јесте да се испита да ли је превенција вршњачког насиља успостављена и да ли се проводи на начин који обезбјеђује њено ефикасно функционисање, те да се на основу проведених испитивања надлежним институцијама понуде препоруке чијим провођењем је могуће унаприједити функционисање и резултате превенције вршњачког насиља у Републици Српској. Ревизијски налази показују да:

- На нивоу Републике Српске нису донесени конкретни стратешки документи који се односе на вршњачко насиље и његову превенцију.
- Вршњачко насиље није дефинисано, нити је ова област засебно регулисана у постојећим законским и подзаконским прописима у Републици Српској, попут прописа из области васпитања и образовања, дјечије и социјалне заштите, кривичног и прекршајног законодавства. Посебан закон којим се уређује материја вршњачког насиља није донесен.
- За вршњачко насиље релевантни су протоколи закључени између надлежних министарстава. У контексту вршњачког насиља протоколи имају ограничења у примјени, а превенција, превентивно дјеловање, развијање и спровођење програма превенције се у протоколима само уопштено помињу.
- У периоду од 2019. до 2022. године на нивоу Републике Српске није донесен и реализован свеобухватан програмско-плански документ у контексту вршњачког насиља и његове превенције. Први такав документ Влада Републике Српске је донијела у јуну 2023. године.
- У свим основним и великој већини средњих школа у Републици Српској постоји оспособљен кадар, односно стручни сарадници, који се могу бавити питањима вршњачког насиља и његове превенције. Школе углавном имају запослена два стручна сарадника, најчешће педагога и психолога, једног запосленог стручног сарадника има 12% основних и 19% средњих школа, а више од два запослена стручна сарадника има 4% основних школа и 18% средњих школа.
- Институције планирају и проводе различите активности превенције вршњачког насиља о чему се углавном не воде функционалне евиденције, нити се прате и евалуирају остварени резултати и ефекти.
- У Републици Српској није успостављена јединствена функционална база података о вршњачком насиљу и проведеним мјерама и активностима превенције. Надлежне институције углавном располажу парцијалним евиденцијама и/или документацијом у вези са случајевима вршњачког насиља гдје су исте проводиле одређене активности. Евиденције институција су углавном непотпуне и недовољно поуздане, осим Министарства унутрашњих послова које располаже информатички подржаним евиденцијама о пријавама вршњачког насиља.
- Подаци Министарства унутрашњих послова показују тренд раста пријава случајева вршњачког насиља у периоду од 01.01.2019. до 31.12. 2022. године, а број пријава за првих шест мјесеци 2023. године указују да ће се тренд раста наставити и у тој години. У 2019. години евидентирано је 21, а у 2022. години 48 пријава вршњачког насиља.
- У посматраном периоду, уочљив је пораст учешћа случајева који се дешавају у школи или непосредном школском окружењу, а што је нарочито изражено у основним школама. Око 1/3 случајева вршњачког насиља и даље се дешава изван васпитно-образовних установа.
- Праћење и извјештавање о вршњачком насиљу и реализацији мјера и активности превенције вршњачког насиља прописима није формално уређено, нити је адекватно успостављено.

- У посматраном периоду извјештаје о реализацији протокола, односно податке о вршњачком насиљу школе нису редовно и у континуитету достављале Министарству просвјете и културе, а што се нарочито односи на основне школе. У просјеку, свака пета основна школа достављала је податке.
- Десет школа, које су обухваћене детаљнијим испитивањем, евидентирале су у школској 2022/2023. години укупно 75 случајева вршњачког насиља, уз значајне разлике у броју случајева између школа и између полугодишта, али и карактеристика случајева који су евидентирани.
- Подаци показују да у структури вршњачког насиља по облицима највеће учешће има физичко насиље, затим психичко, док су електронско, сексуално и други облици насиља мање заступљени.

Основни закључак ове ревизије да систем превенције вршњачког насиља није у потпуности успостављен и не функционише на начин који обезбјеђује ефикасну превенцију вршњачког насиља. На основу налаза, заснованих на релевантним, поузданим и довољним ревизијским доказима, креиране су препоруке ревизије и адресиране институцијама које имају улоге, надлежности и одговорности у области вршњачког насиља у Републици Српској.

3.2.3. Резултати накнадних прегледа провођења препорука

Институције јавног сектора којима су кроз извјештаје ревизије учинка упућене препоруке, биле су у обавези, сходно Закону, да у року од 60 дана од дана пријема коначног извјештаја ревизије учинка сачине и доставе Главној служби за ревизију и надлежном скупштинском одбору властити акциони план за провођење тих препорука. Накнадни прегледи су ревизијски ангажмани који се проводе с циљем утврђивања да ли су предузете мјере и активности од стране институција обухваћених ревизијом у погледу провођења препорука из појединачних извјештаја ревизије учинка.

У извјештајном периоду је Главна служба за ревизију провела четири ангажмана провјере провођења препорука ревизије учинка, од чега два у другој половини 2023. године и два у 2024. години, у складу са годишњим плановима, а то су накнадни прегледи провођења препорука из извјештаја ревизије учинка наведени у Табели бр, 11.

Табела број 11. Преглед проведених накнадних прегледа, са бројем препорука и утврђеним статусом у погледу провођења

РБ	Назив ревизије за коју је извршен накнадни преглед	Број провјерених препорука	Статус препорука			
			ПП	ДП	ПТ	НП
1.	Техничко опремање ватрогасних јединица	8		5	1	2
2.	Збрињавање и заштита дјецe без родитељског старања	6	1	4	1	
3.	Превенција малигнух обољења	5			3	2
4.	Професионална рехабилитација и запошљавање лица са инвалидитетом	3		1	2	
Укупно		22	1	10	7	4

Значење скраћеница у табели:

ПП – потпуно проведена препорука; ДП – дјелимично проведена препорука;

ПТ – провођење препоруке у току; НП – препорука није проведена.

Накнадним прегледима провјеравано је провођење 22 препоруке за чије провођење је надлежно 37 институција јавног сектора на различитим нивоима организовања (Влада

Републике Српске, министарства, јединице локалне самоуправе, јавне установе и јавна предузећа). Од укупно 22 препорука које су биле предмет провјере једна је потпуно проведена, 10 је дјелимично проведено, провођење седам препорука је у току, док четири препоруке нису проведене.

3.3. Провођење препорука ревизије учинка

Јавни регистар препорука ревизије учинка успостављен је 2014. године, а редизајниран је 2020. године и представља садржајно значајнију информациону основу свим заинтересованим корисницима. Успостављање регистра препорука има за циљ да на јединствен и систематичан начин прикажу препоруке које Главна служба за ревизију у извјештајима ревизије учинка даје институцијама јавног сектора. Регистар препорука пружа и информације о мјерама и активностима које институције обухваћене ревизијом предузимају по извјештају ревизије учинка како би унаприједиле управљање у јавном сектору из перспективе економичности, ефикасности и ефективности као и информације о провјереним препорукама и статусу препорука. Успостављање регистра препорука је у функцији подизања квалитета ревизије учинка као и пружања нове додатне вриједности за јавни сектор Републике Српске у цјелини и институције обухваћене ревизијом.

Анализом регистра препорука ревизије учинка из ревизијског циклуса 2023/2024. године може се видјети стање донесених акционих планова (АП) институција којима су препоруке упућене, што је приказано у наредној табели.

Табела бр. 12. Преглед броја институција јавног сектора обухваћених ревизијом и броја институција које су сачиниле и доставиле акциони план

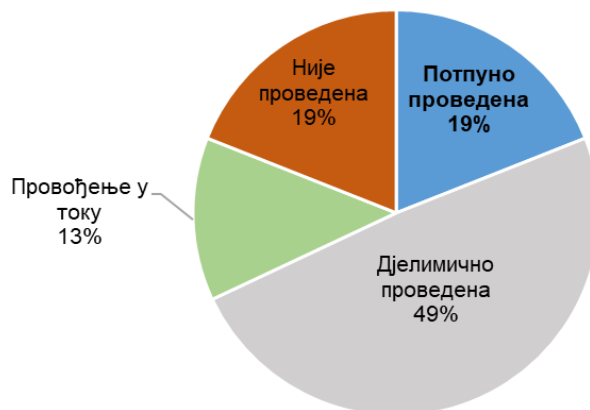
Ре Д-бр.	Ознака ревизије	Назив ревизије учинка	Број ИЈС обухваћених ревизијом	Број ИЈС које су доставиле АП
1.	РУ 001-22	Функционисање система за управљање комуналним отпадом	27	15
2.	РУ 002-22	Управљање туристичким организацијама	14	21
3.	РУ 003-22	Управљање залихама лијекова у домовима здравља Републике Српске	10	27
4.	РУ 004-22	Функционисање заштите потрошача	23	21
5.	РУ 005-22	Превенција вршњачког насиља у Републици Српској	16	189
6.	РУ 006-22	Мјере и активности за родну равноправност институција Републике Српске	13	14
Укупно			103	287

Заједничким активностима институција обухваћених ревизијом, Одбора за ревизију Народне скупштине Републике Српске и Главне службе за ревизију повећан је број и квалитет акционих планова за провођење препорука ревизије учинка, у односу на претходне ревизијске циклусе.

Сама чињеница да је број достављених акционих планова већи од броја институција обухваћених ревизијом показује да су и институције које нису биле обухваћене ревизијом препознале значај препорука ревизије учинка и потребу да их проводе како би унаприједиле процесе и активности у својој надлежности.

У складу са годишњим плановима ревизије, у претходном периоду укључујући и овај ревизијски циклус проведено је 20 накнадних прегледа и провјерено је 138 раније датих препорука ревизије учинка, а резултати провјере су приказани Графиконом бр. 6.

СТАТУС ПРОВЈЕРЕНИХ ПРЕПОРУКА РЕВИЗИЈЕ УЧИНКА

Графикон бр. 6: Статус препорука ревизије учинка након извршених прегледа

У извјештајном периоду осим ревизијских ангажмана одржане су и сљедеће активности и презентације налаза ревизије учинка уз учешће ревизора из Главне службе за ревизију, што указује на значај функционисања ревизије учинка:

- Студијска посјета ВРИ Малте у организацији Развојног програма Уједињених нација (UNDP) која је била прилика да се размјене праксе и искуства у погледу ревизије Циљева одрживог развоја и презентују ревизије учинка које су се односиле на циљеве одрживог развоја, октобар 2023. године;
- Неколико радионица (септембар-децембар 2023. године) у оквиру Пројекта паралелне ревизије учинка Родне равноправности, на којима су учествовали представници пет ВРИ (Државна ревизорска институција Србије, Државна ревизорска институција Црне Горе, Канцеларија за ревизију институција Босне и Херцеговине, Канцеларија за ревизију Федерације Босне и Херцеговине и Главна служба за ревизију јавног сектора Републике Српске) уз подршку Агенције за родну равноправност и оснаживање жена Уједињених нација (UN Women);
- Презентација резултата Пројекта паралелне ревизије учинка Родне равноправности и представљање публикације „Регионална паралелна ревизија учинка Циља 5. одрживог развоја – Постизање родне равноправности“, март 2024. године.

Активности представника Главне службе за ревизију показују да је институција кроз ангажмане ревизије учинка и друге повезане активности омогућује додатни развој институционалних капацитета, развој регионалне и међународне сарадње и додатну видљивост Главне службе за ревизију у окружењу.

Број: 34.01/023.5-466/24

Дана: 15.08.2024. године

Главни ревизор

Јово Радукић